

VITRALII

LUMINI ȘI UMBRE

Publicație editată de Asociația Cadrelor Militare în Rezervă și în
Retragere din Serviciul Român de Informații

DIRECTOR: Col. (r) Filip Teodorescu

Contact:

București, str. Toamnei nr. 37, sector 2

Tel.: (0040)-21-2119957

acmrr.bucuresti@acmrr-sri.ro

www.acmrr-sri.ro

©ACMRR-SRI

București 2015

ISSN 2067-2896

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE”

Consultanți științifici Acad. Dinu C. Giurescu
 Prof. univ. dr. Ioan Scurtu
 Dr. ist. Alex Mihai Stoenescu
 Conf. univ. dr. Aurel V. David

Colegiul de redacție

Redactor șef: Gl. bg.(r) Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

Redactor șef adjunct: Paul Carpen

Secretar de redacție: Gl. bg. (r) Maria Ilie

Membri: Gl. mr. (r) Dumitru Bădescu
 Col. (r) Mihai Constantinescu
 Col. (r) Hagop Hairabetian
 Gl. mr.(r) Marin Ioniță
 Gl. bg. (r) Nechifor Ignat
 Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

Pentru abonamente, doritorii se pot adresa ACMRR-SRI la adresele menționate în pagina precedentă. Publicația poate fi achiziționată la sediile sucursalelor ACMRR – SRI, prin librăria on-line www.semneartemis.ro, iar în format electronic la www.virgoebooks.com

Responsabilitatea juridică pentru conținutul materialelor publicate revine exclusiv autorilor acestora. Opiniile și punctele de vedere exprimate de autori în cuprinsul revistei pot să nu corespundă integral cu cele ale ACMRR-SRI. Reproducerea sub orice formă a conținutului acestei publicații este permisă cu menționarea sursei și a autorului. Manuscrisele nepublicate nu se restituie.

C U P R I N S

Editorial

„Cine se teme de serviciile secrete înseamnă că are motive” 9

Col. (r) Filip Teodorescu

(interviu acordat publicației „Indiscret de Oltenia”)

Istorie trăită

• Curaj și decență 13

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

• Primul terorist 25

Col. (r) Neculae Tudosoiu

• Destăinuiți și atitudini 35

Col. (r) Ioan Untaru

Memorie profesională

• Opoziția oamenilor de cultură față de regimul Ceaușescu 39

2. Circumstanțe interne

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

• Misiune la Paris 56

Col. (r) Ion Șovu

• „Aviatorul” și „extraterestrul marțian” 59

Col. (r) Ioan Burdulea

• Cravata 63

Col. (r) Neculae Tudosoiu

Atitudini

• Securitatea ca serviciu național de informații 69

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

• Anticomunismul de paradă: o insultă la adresa poporului român 81

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

• Colțul mizantropului: Noi nu facem politică	86
<i>Col. (r) Hagop Hairabetian</i>	
• Mesajul filmului englez „Vin Români” și reverberațiile acestuia în cartea „Dacopatia și alte rătăcirii românești”	89
<i>Lt. Col. (rtg) Ion Șandru</i>	
<u>În sprijinul culturii de securitate</u>	
• Serviciile speciale ale României și noile provocări de securitate	93
<i>Dr. Monica Ghiurco</i>	
• Planuri și scenarii actuale vizând dezmembrarea României (1)	106
<i>Dr. Aurel V. David</i>	
• Simpozioane, dezbateri, note de lectură	119
○ Eveniment de excepție la Prundeni	
○ Serviciile secrete românești în perspectivă istorică	
○ O nouă „istorie secretă”	
○ MOSSAD-ul văzut din interior	
<u>Pagini literare</u>	125
○ Mircea Dorin Istrate, Emil Dreptate, Corin Bianu, George Vlaicu, Gheorghe Trifu	
<u>Din activitatea ACMRR-SRI</u>	133
• <i>Prezenți în viața și cultura cetății</i>	135
• <i>Noi apariții editoriale</i>	137
• <i>Vitralii - Prezență și ecouri</i>	138

„CINE SE TEME DE SERVICIILE SECRETE ÎNSEAMNĂ CĂ ARE MOTIVE”

*Asul contraspionajului românesc înainte de 1989, col. (r) Filip Teodorescu,
ia apărarea SRI în acuzațiile de implicare politică și imixtiune în justiție*

Prezentăm mai jos interviul acordat jurnalistului Crișu Popescu de președintele ACMRR-SRI, col. (r) Filip Teodorescu, la finalul Sesiunii de comunicări „Știința, Istoria, Armata și Serviciile secrete în Apărarea României” (12-14 iunie 2015), organizată de Primăria Prundeni, Sucursala Vâlcea a ACMRR-SRI și Societatea Culturală Art-Emis. Interviul a fost publicat sub acest titlu de săptămânalul „Indiscret în Oltenia”, nr. 499/17-23 iunie a.c. Au fost menționate subtitlurile redacției.

Reporter: Suntem pe 13 iunie (data interviului). La această dată, în 1990, România nu trecea prin momente plăcute. Dumneavoastră, de asemenea! Cum vedeți după atâția ani evenimentele de atunci?

Filip Teodorescu: O eroare a românilor! Eu, în toată cariera mea activă, dar și acum, am fost și rămân ofițer de informații al României. Deci, pe mine profesia m-a obligat să știu multe lucruri. Foarte multe lucruri pe care marea masă a cetățenilor n-are de unde să le știe. Îmi pare rău că nu vă pot da prea multe detalii despre 13-15 iunie, fiindcă eu eram la închisoare. Toți cei care am fost atunci închiși eram foarte izolați, probabil că în gândirea unora mai puțin luminați la minte, eram un pericol pentru cei care se instalau cu dificultate la conducerea țării. Acest fapt era o eroare a lor, nu a mea și a colegilor mei, fiindcă noi la finalul anului 1989 nu ne-am făcut decât datoria. Un ofițer de informații este imparțial, nu are înțelegeri politice – chiar dacă au încercat să ne lege de conducerea politică de atunci. Nicăieri în lume un ofițer de informații nu trebuie să aibă înțelegeri politice, fiindcă altfel nu mai e obiectiv. Deci – o repet – nici ofițerii de informații dinainte de 1989 nu aveau înțelegeri politice. Ei trebuiau să fie, prin meserie, desprinși de orice influență, că altfel nu mai sunt obiectivi. Îi prezinți celui care are prin lege dreptul să acceadă la informații, adevărul așa cum este el. Îi place sau nu, ce hotărâre ia el în legătură cu informațiile pe care i le dai, îi convin sau nu, e treaba lui.

Rep.: Cât de exact a fost informat factorul politic de la acea dată, de evenimentele care se pregătesc?

F.T.: La vremea respectivă, factorului politic nu-i plăceau veștile negative. Ar fi vrut să-i dai una care să-l încânte. Din păcate, și acum este la fel. Doar factorii de propagandă dau numai vești bune. Serviciile de informații, oriunde în lume, trebuie să dea numai vești obiective. Ești capabil să apreciezi și să aplici – bine, dacă nu, nu mai e vina serviciului. Așa s-a întâmplat în România și cred că și pe la alții se mai întâmplă asemenea lucruri. Conducerea politică din decembrie 1989 nu a ținut seamă de informațiile puse la dispoziție de servicii. Sigur că erau informații crude și neplăcute, dar erau reale. Și pentru că nu au ținut cont de informațiile primite, au luat hotărâri absolut neconforme cu situația de fapt. Rezultatul a fost cel pe care-l știe toată lumea. Poate a fost bine, poate a fost rău, eu nu fac analiza asta! În activitatea mea de 35 de ani, nu am avut culoare politică.

DESPRE NUMIRILE POLITICE ÎN FRUNTEA SERVICIILOR SECRETE

Rep.: După 1990 au fost făcute numiri politice în fruntea serviciilor de informații românești. Ce părere aveți despre această problemă?

F.T.: Nu am decât să confirm ce ați zis dumneavoastră. Sigur că funcțiile de conducere acum sunt funcții politice, dar și anterior lui 1989 au fost funcții politice. Că nici atunci nu era numit un profesionist al informațiilor. A fost numit Tudor Postelnicu (n.r. Securitatea era subordonată ministrului de interne, care la acea dată era Tudor Postelnicu) pe criterii profesionale? N-avea nici în clin, nici în mână... S-a continuat și după 1989 tot pe criterii politice, că fiecare a încercat să stăpânească acest sistem al informațiilor. Fiindcă oricare conducere politică și-a dat seama că dacă nu controlezi acest sistem, ești mort. Atunci îl pun pe unul de-al meu să-l controleze.

Rep.: Reușește un numit politic să controleze sistemul de informații pe care-l conduce?

F.T.: În mare parte, reușește. Pentru că acolo sunt profesioniști, ei își fac datoria dându-ți informația. Că tu, șef numit politic, o dai mai departe așa cum ai primit-o, sau n-o dai, răspunzi tu. E treaba ta ce faci! N-am inventat noi, românii, chestiile astea, au fost alții mai meseriași ca noi în domeniu. Dar așa se întâmplă întotdeauna. Că restul încearcă să arunce vina în stânga, în dreapta... Fie că nu știi sau fie că nu vor să valorifice informațiile de la aparatul pe care l-au creat. Pentru că de-asta l-ai creat, că ai nevoie de el. Altfel îl desființezi cum au

făcut în 1989, dar s-au trezit cu evenimentele din martie 1990, de la Târgu-Mureș, și au zis „na, habar n-am avut ce s-a întâmplat!” Deci, a fost o mare prostie, ca să nu-i zic altfel. Evenimentele din 1989, dar și cele din 1990 nu au fost chestiuni întâmplătoare. Nimic nu e întâmplător pe lumea asta, totul merge pas cu pas. Eu m-am ocupat de spionaj și contraspionaj, deci nu am lucrat cu mărunțișuri. Sunt convins că și cei de după 1990 agreează doar informațiile care plac.

**„ESTE EXCLUS CA ACTIVITATEA SRI SĂ FI SCĂPAT DIN MÂNA
COMISIEI PARLAMENTARE!”**

Rep.: Se vorbește tot mai des de faptul că SRI se amestecă prea mult în dosarele de corupție, implicându-se astfel în jocurile politice și făcând imixtiuni în justiție. Cum comentați această acuzație adusă serviciului secret pe care și dumneavoastră l-ați fondat?

F.T.: Văd lucrurile ca un profesionist al informațiilor. Cei care au motive să se teamă de un serviciu de informații aruncă tot felul de chestii din astea. Tocmai pentru că au motive să se teamă. Eu, chiar dacă nu mai sunt în activitate, am o legătură intimă cu mai tinerii mei colegi, fiindcă toată viața am lucrat în domeniul acesta. Nu am nici cea mai mică îndoială că actualii urmași ai mei și ai altora ca mine fac ceea ce trebuie. Există o lege după care funcționează. Dacă n-ar acționa în conformitate cu ea, ar avea probleme. Dar problemele sunt la legislația în domeniu. De ani buni zac proiectele la Parlament și unora nu le convine să fie adoptate. Iar asta este o vulnerabilitate pentru oricare serviciu de informații. Când nu ai o lege a protejării ofițerului de informații, nu este deloc în regulă. Ofițerilor de informații trebuie să li se dea garanția, prin lege, că nu sunt trași la răspundere dacă spun adevărul. Așa se întâmplă uneori, sunt trași la răspundere că au spus adevărul și că nu au mințit. Îmi amintesc că în urmă cu ceva timp am discutat cu președintele Comisiei de control a SRI, nu îmi spun numele că nu are sens, și l-am întrebat ce face cu pachetul de legi al siguranței naționale. Mi-a spus: „Le discutăm, dar ne ajutați să armonizăm niște lucruri?” Sigur că am răspuns favorabil. L-am întrebat după o altă perioadă de timp ce facem cu legile, când ne apucăm de lucru? A tăcut și mi-a făcut semn cu degetul, în sus, cum că acest lucru nu se dorește. Și nici acum, după atâția ani de zile, nu a fost adoptat. Nu există nici până acum o lege a ofițerului de informații care-și sacrifică timpul, sănătatea, familia și pe urmă e tras la răspundere.

Rep.: Comisia din Parlament a scăpat din mână activitatea SRI?

F.T.: Exclus! Un serviciu secret nu poate fi scăpat din mână decât dacă e format din oameni rău intenționați. Noi pornim de la convingerea că sunt și ei români ca toți ceilalți și nu vor decât ce este bine pentru România. Cine acționează altfel și are alte interese este oricum eliminat din sistem. În rest, sunt niște alegații. Eu nu mai sunt activ de multă vreme, dar nu am cum să mă dezic de mai tinerii mei colegi. Îi sprijin atât cât pot eu și mă lupt pentru crearea unor legi în baza cărora ei să fie apărați, dar și controlați. Dacă nu au nevoie de ei, să-i desființeze! Dar pățim ce am pățit după decembrie 1989.

FOSTUL ȘEF AL CONTRASPIONAJULUI ÎNDEAMNĂ LA PRUDENTĂ ȘI MODERAȚIE ÎN CAZUL REVIZIONISMULUI MAGHIAR

Rep.: S-a vorbit aici, la Prundeni, despre o eventuală dinamizare a acțiunilor revizioniste și iredentiste maghiare în preajma anilor 2018-2022, odată cu centenarul Tratatului de la Trianon. Ce părere aveți?

F.T.: Nu cred că se va întâmpla ceva în plus de ceea ce s-a întâmplat până acum. Ei rămân pe aceleași linii. Cine-a urmărit evoluția acestui... să nu-i spunem fenomen, că e prea mult spus, dar să-i spunem interes. Cine-a urmărit evoluția acestui interes își dă seama că situația rămâne la fel. Fiindcă ei așa vor face încontinuu. Noi românii trebuie să reacționăm ca atare: nici să ne speriem, nici să ne apucăm să ne războim cu ei. Ar fi o eroare! Trebuie să cunoști ce se întâmplă, îi mai chemi, mai discuți cu ei, și cu asta le închei orice posibilitate. Cunoști și le transmiți că știi, arătându-le legea. Nimeni nu este interesat de conflict. Tensiunile trebuie stinse doar prin gândire și rațiune.

CURAJ ȘI DECENȚĂ

Recent am primit la redacție, de la doamna Cornelia (Stăncuț) Georgescu din Craiova, o lucrare intitulată „*Stanca*” în... „*Calea lactee*” - *dosar de urmărire informativă*, pregătită pentru editare.

Doamna Cornelia (Stăncuț) Georgescu este membră în Societatea Scriitorilor Olteni din anul 2005, având publicate mai multe lucrări literare.

Cartea în speță se referă la un scurt episod din adolescența autoarei – avea 16-17 ani în 1985-1987 și era elevă la Liceul Industrial nr.8 Craiova, perioadă în care a făcut obiectul urmăririi și cercetării organelor de securitate.

Pe scurt, este vorba despre faptul că în august 1985 a difuzat în municipiul Craiova înscrisuri cu conținut antisovietic și anticomunist, iar în ianuarie 1986 a trimis postului de radio „Vocea Americii” o scrisoare în conținutul căreia elogia emisiunile transmise în limba română, folosind în același timp expresii critice la dresa realităților social-politice din țara noastră. Totodată, a consemnat într-un jurnal știrile audiate considerate mai interesante.

Doamna Cornelia (Stăncuț) Georgescu precizează că nu dorește să braveze precum mulți alții, care după decembrie 1989 au ieșit în față susținând că ar fi mari revoluționari și luptători anticomuniști, ci urmărește doar să relateze ceea ce i s-a întâmplat, cu adevărat, cu câțiva ani înainte de căderea regimului comunist, când puțini anticipau acest eveniment.

În ce privește motivația acțiunilor sale din acei ani, autoarea face în lucrarea sa doar câteva consemnări sporadice: „*Tatăl adoptiv asculta zilnic emisiunile postului de radio «Vocea Americii», spunându-mi de multe ori că vor veni ei, americanii, și vor face în sfârșit dreptate...*” “*În ultimul timp, crescând, ascultam împreună cu tatăl adoptiv (uneori și singură), în fiecare seară, «Vocea Americii», cu prudență... Personal, mai mult datorită pasiunii mele pentru astronomie și astronautică... Dar, evident, inevitabil, auzeam și restul, despre «țările blocului comunist, controlate de Uniunea Sovietică» din care făcea parte și România*” (pag. 13 – 14). „*... Simțeam că sufletul meu se revoltă contra regimului din țară, deși nu înțelegeam cum sau de ce. Și nici nu știam dacă ar trebui să fac ceva*” (pag. 16).

Menționăm, complementar, că tatăl său adoptiv, muncitor, cu antecedente legionare, fusese condamnat, în 1948, la 4 luni de închisoare pentru

răspândirea unor manifeste cu conținut ostil noului regim (acest aspect rezultă din copiile unor documente informativ-operative obținute de autoare de la Consiliul Național pentru Studierea Arhivelor Securității și incluse în volum).

Modul în care au fost concepute și puse în aplicare acțiunile întreprinse este prezentat pe larg în carte, de unde vom decupa fragmente.

- „*Purtând mănuși, pentru a nu lăsa amprente digitale, decupam litere de tipar din ziare, atât negre, cât și roșii; tot datorită ușurinței cu care întotdeauna am reușit să mă exprim în scris, pe o foaie de caiet scrisesem, așa cum mă pricepusem, textul unui manifest anticomunist, intenționând să-l multiplic pe mai multe foi volante, lipind literele decupate din ziare. Confectionasem în acest mod câteva manifeste (nu foarte multe), până în momentul în care am văzut la o librărie foițe cu litere de tipar autocolante, atât negre, cât și roșii. Am achiziționat vreo câteva asemenea autocolante, intenționând să le utilizez în același scop, anume, pentru a confectiona alte câteva manifeste, în mod evident, de o calitate superioară celor confectionate cu literele decupate din ziar și lipite pe foi. Manifestele întocmite de mine sunau astfel:*

«ROMÂNI!

*Uniți-vă împotriva bolșevismului și a imperialismului sovietic!
Jos cu tirania și dictatura comunistă din țară! Afară cu sovieticii din țara noastră! Români, numai fiind uniți putem schimba situația dezastruoasă în care a fost adusă țara noastră de către regimul și autoritățile aflate la putere!*

Români, numai fiind uniți, putem reglementa starea în care se află economia țării noastre! „Deșteaptă-te, române!”, vă spunem gândindu-ne (sau amintindu-ne) de versurile unui cântec odată interzis...

„Deșteaptă-te, române!”

Prin intermediul acestor manifeste, îndemnam la schimbare; eram o adolescentă visătoare, care dorea o Românie nouă, liberă, mai bună. Schimbarea a venit și fără ajutorul meu, câțiva ani mai târziu, odată cu revoluția din decembrie 1989... Dar să revin la acțiunile mele... Astfel, în vara anului 1985 aveam deja vreo câteva asemenea manifeste, confectionate integral de mine, fără ajutorul nimănui și fără știrea tatălui meu adoptiv. De fapt, nu spusese nimic nimănui în acest sens; „lucrasem” integral de una singură, pe ascuns, în tăcere” (pag. 16 – 17).

„În vara aceluia an, 1985, având bine conturate două asemenea manifeste, confecționate cu ajutorul literelor autocolante, m-am gândit să acționez, de una singură, fără ajutorul nimănui. Minte naivă, de adolescent... Am pregătit totul temeinic, pentru a fi sigură că nu voi da greș și mi-am început aventura...

În noaptea de 22 spre 23 august 1985, am așezat într-o geantă tip diplomat o rolă de scotch, o foarfecă și cele două manifeste (și vreo altele câteva, confecționate cu ajutorul literelor decupate din ziar), intenționând să le lipesc pe stâlpi, exact în centrul municipiului Craiova, în Piața Prefecturii. În acest scop, m-am deghizat, ca să nu fiu recunoscută. Am îmbrăcat un costum de-al tatălui meu adoptiv, mi-am strâns bine părul sub o pălărie, tot de-a lui, m-am încălțat cu niște pantofi care, de asemenea, îi aparțineau și am plecat, cu diplomatul în mână, după ce s-a lăsat noaptea. Pe străzi era întuneric, în acea perioadă orașul nefiind puternic iluminat, cum este acum, așa că prezența unui «domn», dornic de o plimbare nocturnă, în timpul verii, nu era deloc ceva neobișnuit; doar că nu era vorba despre un «domn»... Mi-am continuat drumul fără teamă, privind totuși cu precauție în jur, să nu se afle nimeni în urma mea. Dar, la acea oră, străzile erau pustii, spre norocul meu, deci, nu atrăgeam priviri indiscrete, pline de curiozitate. În final, după 20-25 de minute, am reușit să ajung acolo unde mi-am propus, adică în centrul orașului, în Piața Prefecturii.

M-am asigurat că nu era nimeni prin preajmă, ceea ce nu era dificil, având în vedere ora respectivă (în acea perioadă, nu erau foarte multe persoane dornice de «aventuri nocturne»). De cum am remarcat că nu există nici un pericol în acest sens, adică de a fi văzută, am scos cu grijă cele două manifeste și chiar le-am lipit, pe doi stâlpi din acea zonă (fiecare manifest pe câte un stâlp). Apoi m-am îndepărtat din zonă și m-am întors liniștită acasă, unde am renunțat la deghizare, redevenind adolescenta timidă, retrasă și rușinoasă, persoana simplă și obscură, pe numele ei Cornelia. Nu m-am încumetat să merg în ziua de 23 august din acel an în centru, să văd dacă mai erau lipite manifestele pe acei stâlpi, dar mereu am nutrit speranța că ar fi fost citite măcar de unul sau doi locuitori oarecare ai Craiovei, persoane civile, înainte ca manifestele să fie îndepărtate din locul în care le-am lipit și a ajunge pe mâna Securității... ” (pag. 27 – 28).

„Mănată de acest nobil dar (al scrisului – n.n.) cu care am fost dintotdeauna înzestrată, am scris o scrisoare către cei pe care-i consideram a fi idoli mei din acea perioadă, anume, redactorii postului de radio «Vocea Americii». În ianuarie 1986, la câteva luni după mica «aventură» din noaptea

de 22 spre 23 august, am pus scrisoarea în plic, am scris adresa către destinatar, fără a nota și adresa mea pe plic, a expeditorului (o scrisesem însă în interiorul scrisorii, pe foi) și am dus plicul la unul dintre sediile Poștei Române, din centrul orașului. Poștărița s-a uitat de vreo câteva ori la mine, ca și cum mi-ar fi sugerat să nu trimit scrisoarea respectivă pe acea adresă, să renunț, dar (...) eu nu aveam de gând să dau înapoi, deși eram conștientă de faptul că nu va ajunge niciodată la destinație! «Fie ce-o fi...» mi-am zis în gând, am plătit taxele poștale și am plecat acasă.

Pe drumul spre casă m-am tot gândit că nu e bine ceea ce tocmai am făcut, dar nu m-am întors la poștă. Să-mi retrag scrisoarea. N-am spus nimănui despre noua ispravă, nici măcar tatălui meu adoptiv; am tăcut mâlc! Din acel moment, în fiecare clipă, în fiecare zi, în minte îmi răsuna chinuitor întrebarea «Când și în ce mod vor veni după mine?!», fiind conștientă că astfel se va întâmpla. Dar zilele și lunile treceau, fără să se întâmple nimic de acest gen. Tocmai datorită acestui fapt, în ultimul timp mă liniștisem complet, văzându-mi în continuare de preocupările mele zilnice, fără a-mi face nici un fel de griji, legate de scrisoarea respectivă. Credeam că autoritățile locale au renunțat definitiv la orice posibilă verificare. Asta până într-o dimineață de primăvară, din luna mai, 1986” (pag. 28 – 29).

În condițiile în care fluxurile poștale către posturile de radio „Vocea Americii”, „Europa Liberă” etc. erau controlate, scrisoarea trimisă de eleva Cornelia Stăncuț la „Vocea Americii” a fost extrasă din circuitul poștal și transmisă la Securitate. După primele verificări, la 6 martie 1986, Securitatea județului Dolj o lua în atenție pe autoare, în vederea clarificării circumstanțelor în care s-a comis fapta și pentru prevenirea unor eventuale noi difuzări.

În acest scop, la 27 mai 1986, a fost deschis dosarul de urmărire informativă „Stanca” („Calea Lactee” reprezenta codificarea cazului privind trimiterea scrisorii către „Vocea Americii”, până la identificarea elevei Cornelia Stăncuț ca autor al acesteia).

În ziua de 30 mai 1986 s-a trecut la cercetarea celei în cauză cu privire la faptele comise. Episodul este descris de Cornelia Stăncuț astfel:

„Eram la școală atunci, la ore; nu știu la ce oră anume. Când, deodată, ușa clasei s-a deschis și a intrat diriginta, împreună cu directorul liceului și un domn tânăr, prezentabil, în costum negru. Au vorbit cu profesorul și apoi diriginta mi-a rostit numele. M-am ridicat din bancă, privind bănuitor spre

tânărul în costum negru, presimțind ceva... Doamna dirigintă (atunci, evident, îi spuneam tovarășa) mi-a transmis să-mi strâng cărțile și caietele, să-mi iau ghiozdanul și să-l însoțesc pe tovarășul locotenent până la secție. Colegii mă priveau uimiți. În glasul și în gesturile tinerei diriginte am simțit teamă. Emoționată, încercată de diverse sentimente contradictorii, m-am supus cerințelor. Am luat ghiozdanul și am venit lângă dirigintă. Dânsa și-a cerut scuze că a deranjat ora, apoi am plecat, până în fața liceului, unde aștepta o mașină neagră, cu geamuri fumurii, prin care nu se putea vedea din exterior, în interior. Era o mașină elegantă, cum nu prea circulau pe străzile orașului, pe atunci. Evident, era de la sediul Securității. Diriginta s-a întors în liceu, iar după ce și tânărul locotenent s-a urcat în față, mașina a pornit spre sediul Securității. În gând mă întrebam ce se va întâmpla oare, deși știam că doar datorită scrisorii pe care am pus-o la poștă am fost descoperită și mi se întâmplau toate acestea...

Mașina s-a oprit doar în curtea Securității. Locotenentul... a coborât și mi-a deschis portiera, invitându-mă să cobor. I-am dat ascultare. Mi-am luat ghiozdanul și am ieșit din mașină, simțindu-mă mai mică și mai neînsemnată decât o furnicuță. Și inima îmi bătea în ritm nebunește...

L-am urmat pe locotenent în sediul Securității, până într-un birou, unde era un alt ofițer, de data aceasta un colonel. Era un om între două vârste, scund, solid; ceea ce mi-a atras atenția cel mai mult la înfățișarea dumnealui erau ochii, neobișnuiți de albaștri, cu o privire iscoditoare, vioaie. Acesta era ofițerul care conducea ancheta; incredibil, o anchetă pornită în cazul meu... Nu mi-aș fi închipuit că voi ajunge vreodată să devin „un caz”, unul anchetat de ofițeri ai Securității. Colonelul m-a privit scurt, cu ochii săi neobișnuit de albaștri, iscoditori; m-a invitat să iau loc, spunându-mi, cu blândețe, să nu-mi fie teamă. De cum m-am așezat, a scos dintr-un sertar, punând pe masă, în fața mea, exact... cele două manifeste pe care le lipisem cu un an în urmă, în noaptea de 22 spre 23 august, pe doi stâlpi din centrul orașului. Am tresărit și cred că reacția mea evidentă spunea mai mult decât ar fi spus orice cuvânt. Fără să vreau, îmi recunoscusem în mod tacit vina... În mintea mea se înghesuiseră rapid fel de fel de întrebări, fără răspunsuri, la care nici nu aveam timp să gândesc vreun răspuns. Oare de ce scoase tocmai manifestele acelea și nu scrisoarea incriminată?! Au urmat și întrebările, legate de manifestele respective. Una, logică, era dacă le recunosc. Ce era să spun?! De obicei, îmi asum responsabilitatea faptelor; și atunci procedam la fel, chiar

dacă eram doar o adolescentă naivă. Așa că am răspuns șoptit, cu timiditate, că le recunosc; sunt ale mele, eu le-am confecționat, singură, acasă, în camera mea. Am povestit cum și în ce scop... A urmat și scrisoarea, datorită căreia, evident, anchetatorii au intrat pe fir, ajungând astfel la persoana mea. Colonelul era calm, blând; nu mi-a vorbit pe un ton aspru, n-a ridicat vocea în fața mea, să mă sperie, nu mi-a adresat injurii... Părea un profesor care dorește să-i demonstreze elevului că a rezolvat greșit tema primită și trebuie să o corecteze. Dar în acel caz, eu, eleva, credeam cu încăpățănare că tema mea era corect rezolvată și nu acceptam o altă părere, potrivit căreia n-aș avea dreptate! Cu toate astea, fiind timidă, nu îndrăzneam să-mi susțin verbal părerea, cu tărie, pentru a-mi putea convinge și interlocutorul de acest lucru; puteam însă apela la „asul din mânecă” – arma mea secretă, scrisul, în același scop.

În plus, colonelul anchetator insista să-i dau lista cu nume; nu înțelegeam deloc la ce nume se referea. Despre ce listă ar fi putut fi vorba? Al cui nume să-l divulg, oare?! În final, am înțeles că dorea să afle cu cine am lucrat, cu cine eram în legătură, care erau colaboratorii mei. Încercam să-i explic că am făcut totul singură, fără să știe nimeni, dar nu putea să aprobe un asemenea adevăr, potrivit căruia, mie, o adolescentă oarecare, să-mi treacă asemenea lucruri prin minte și să mă ocup de așa ceva, de una singură, fără a fi îndrumată de cineva, cum ar fi, vreun adult, probabil...

Pentru că trecuseră vreo câteva ore de când fusesem adusă de la școală, colonelul și-a trimis subalternii să-mi aducă de mâncare și apă de băut, ceai cald sau suc. Chiar m-a întrebat ce-aș prefera, dar nu aveam preferințe. Așa că a decis singur ce anume să mi se aducă de mâncare și le-a spus subalternilor săi, iar peste vreo câteva minute, aceștia s-au întors cu mai multe bunătăți, așezându-le pe masă, pentru mine: salam de Sibiu, cașcaval, pâine tăiată felii, alte câteva ingrediente numai bune pentru a pregăti un sandwich delicios, sau chiar mai multe. Nu îndrăzneam să mă ating de bunătățile aduse, dar la insistențele colonelului am mâncat, totuși.

Apoi, după ce m-am săturat, subalternii mi-au adus un suc și o prăjitură, pentru desert. N-am mâncat prăjitura și colonelul m-a întrebat de ce; i-am răspuns că nu-mi place, din cauză că are crema pe bază de cafea și mie nu-mi place cafeaua. Colonelul i-a muștruluit puțin pe subalternii săi, spunându-le să-mi aducă o altă prăjitură, care să nu conțină cafea, ci doar cremă de cacao

și glazură de ciocolată. După ce am primit și prăjitura ce corespundea preferințelor mele, pe care n-am refuzat-o, a reînceput ancheta.

Remarcând faptul că nu eram foarte cooperantă în vorbirea directă, colonelul anchetator mi-a pus în față vreo câteva foi albe și un pix, îndemnându-mă să dau declarații scrise despre activitatea mea, privindu-mă iscoditor cu aceiași ochi, neobișnuit de albaștri.

Am luat pixul în mână și am început să scriu. În fața foilor albe mă simțeam deja în elementul meu; nu mai aveam deloc inhibiții. Așa că m-am pus pe scris... ” (pag. 29 – 32).

„În seara acelei zile, fiind prea târziu, nu am mai ajuns acasă; am rămas la sediul Securității din Craiova. Un subofițer m-a condus într-o altă încăpere, unde urma să rămân în timpul nopții. Probabil că primise anterior indicații, pentru că, în momentul în care am intrat în camera respectivă, nu se afla nimic altceva, decât un fel de pat improvizat, pe masă, peste care se afla o saltea, un cearșaf, o pernă și o pătură. În rest, doar cei patru pereți albi... Acolo urma să dorm eu. Am privit spre masa respectivă și am înțeles... În minte mi-au încolțit cu repeziciune zeci și zeci de idei contradictorii, întrebări fără răspunsuri... Oare ce se va întâmpla de acum încolo?! Eram deja arestată, prizonieră?! Rămâneam închisă acolo? Voi fi mutată cumva la închisoare? Dar eram încă minoră... Atunci, probabil, la vreo școală de corecție? Nu-mi voi revedea colegii, familia?!... Alte asemenea gânduri mă preocupau, fără încetare. Cum să stau liniștită?! Normal, mi-era teamă! Subofițerul a ieșit și a închis ușa. Din interior am auzit cum răsuțește cheia... Geamurile camerei aveai grilaje metalice. Stăteam în întuneric, fără a îndrăzni să aprind lumina, ori să încerc să mă urc pe masă, pentru a «proba» patul improvizat. M-am învățat prin cămăruță, ca un leu în cușcă, tot gândindu-mă, la fel și fel de lucruri... M-am apropiat nehotărâtă de ușă, de mai multe ori, întinzând mâna spre clanță, dar de fiecare dată m-am îndepărtat, fără să o ating. Nu știu cât timp a trecut astfel. În final, am încercat totuși să o deschid. Un glas din exterior m-a întrebat ce doresc. Am răspuns, dindărătul ușii, că vreau să merg la toaletă. Cel de afară a deschis și m-a escortat până la toaletă. Grozav; aveam și pază! Exact ce-mi mai trebuia, sau îmi lipsea... Am revenit în cameră, condusă de nedoritul meu paznic, care a închis încăperea cu cheia, de îndată ce am intrat. Și am rămas din nou singură, în încăperea aceea, în întuneric, doar eu și gândurile mele, deloc «roze»... În cele din urmă, neavând încotro, am adormit pe masa-pat, acoperindu-mă cu pătura, udând perna cu lacrimi

amare, cuprinsă de sentimente contradictorii, de neînțeles... Știam că era vina mea pentru faptul că mă aflam acolo, într-o cămăruță întunecată, închisă cu cheia, cu pază la ușă, încercând să adorm pe o masă, în loc să fiu acasă, liniștită, în camera mea...

A fost o noapte lungă, foarte lungă, care a trecut greu, orele de abia târându-se, unele după altele...

Ziua următoare, de dimineață (cred că pe la ora 9.00 sau mai devreme), am auzit cheia răsucindu-se în ușă; am coborât de pe masa-pat, încercând să-mi aranjez cât de cât ținuta. Paznicul m-a condus în același birou, unde se afla tovarășul colonel, omul cu ochii neobișnuit de albaștri...

Atenția mea a fost atrasă spre masa colonelului, pe care se aflau mai multe registre negre, mari, groase, format A4, pe care le-am recunoscut de îndată. Erau caietele mele dictando, cu manuscrisul romanului meu «Proxima», Partea întâi: «O misiune specială» și Partea a doua: «Planeta Proxima». Am tresărit, surprinsă... Cum ajunseseră caietele mele tip registru acolo? Și de ce?! Nu scrisesem nimic compromițător în ele. Era doar romanul meu; romanul visurilor mele, un roman SF, pe care-l scrisesem, începând din clasele gimnaziale... Locotenentul mi-a adus iarăși mâncare, un mic dejun copios; nu l-am refuzat, deși numai la mâncare nu-mi era gândul (priveam mereu spre registrele de pe masă)... După ce am mâncat, masa a fost eliberată, punându-mi-se în față pixul și foile albe. Am înțeles; urmau alte declarații, pe care le-am scris, urmând indicațiile primite de la ofițerul anchetator (date ca niște idei principale, pentru o eventuală compunere)... ” (pag.63 – 64).

„Tovarășul colonel mi-a spus că pot pleca liniștită acasă; am privit întrebător spre caietele mele, tip registru, cu manuscrisul romanului meu «Proxima», dar dânsul m-a liniștit din nou, asigurându-mă că le voi primi înapoi intacte, pentru că nu existau motive să fie reținute.

Mi-a mai spus să mă ocup în continuare de așa ceva, adică de scris romane, nu de prostii de genul celor pe care le făcusem, pentru că mă pricep, am talent și imaginație (nu știu dacă i-am ascultat acest îndemn, însă am continuat să scriu). Nu-mi amintesc dacă am plecat singură sau m-au dus tot cu mașina Securității până acasă, însă m-am bucurat că nu mai eram nevoită să-mi petrec încă o noapte acolo, în cămăruța aceea mică, pe un pat improvizat pe o masă, unde ușa era închisă cu cheia și eram păzită... Nu mai știu nici dacă era seară sau doar după amiază, când în sfârșit, am putut pleca. Mi s-a pus în vedere că revin peste două zile, pentru alte declarații, pentru că ancheta nu era

încheiată, ci continua... Când am ajuns acasă, nu-mi venea să-mi cred ochilor... Era un haos de nedescris; totul fusese întors cu susul în jos; făcuseră percheziție la domiciliu, în timp ce eu eram acolo, la secție, dând declarații. Au urmat discuții aprinse cu tatăl adoptiv, care fusese și el chemat, pentru a da declarații, din cauza mea. Au fost chestionați și alții, printre care mama naturală, unii colegi de clasă, diriginta, unii dintre vecini, alți cunoscuți... Căutau informații despre persoana mea și posibili alți colaboratori. Dar eu nu aveam deloc colaboratori; chiar «lucrasem» singură, fără ajutoare și fără știrea cuiva, chiar dacă eram o adolescentă minoră și naivă. Atât de naivă încât să fiu capabilă să comit toate aceste fapte, practic, din punctul meu de vedere, deloc grave... Nu-mi dau seama de punctul de vedere al altor persoane, cum ar fi cei ce conduceau ancheta împotriva mea” (pag.77 – 78).

După ce a ajuns acasă, Cornelia Stăncuț și tatăl său adoptiv au făcut obiectul mai multor măsuri informative pentru clarificarea tuturor aspectelor.

Interesante sunt și consemnările privind revenirea la școală:

„Colegii mă priveau pe ascuns și șușoteau în urma mea; diriginta se comporta și dânsa altfel cu mine, ca și toți ceilalți profesori; ba chiar și directorul școlii. Toți mă tratau, în general, ca pe un bibelou care nu trebuie să se spargă, sau ca pe o bombă cu ceas, care nu trebuie să fie detonată, ci dezamorsată. Eram, oarecum, în centrul atenției tuturor. Mi s-a propus să scriu vreo câteva poezii proprii, pe care să le recit la festivitatea de sfârșit de an; poezii în care să scriu despre orice doream eu, fără a mi se impune, de data aceasta, să scriu versuri omagiale, despre țară, partid sau conducătorul iubit. Și am scris vreo câteva; nu mai știu ce subiect am abordat; ce mi-a trecut prin minte în acele momente. Dar la partea cu recitatul... Mai bine puneau pe altcineva să recite poeziile, pentru că eu, mult prea emotivă și timidă, mi-a tremurat glasul și nu cred că liceenilor prezenți la manifestare le-ar fi plăcut... De aplaudat, au aplaudat, că așa era, probabil, «regizat», însă nu că așa ar fi dorit sau ar fi simțit ei”.

Au mai urmat câteva runde de audieri, pe care Cornelia Stăncuț le-a abordat cu mai mult calm. Șocul emoțional trecuse în bună măsură.

„Toate aceste foi (declarații – n.n.) le-am scris în prezența ofițerului anchetator..., care mă trata cu bunăvoință, încercând însă în același timp să-și atingă scopul, acela de a scoate de la mine toate informațiile necesare elucidării

cazului de care se ocupa, respectiv cazul meu, o adolescentă, obiectiva «Stanca», autoare a cazului de cercetare informativă «DJ – Calea Lactee».

Începusem să fiu mult mai cooperantă, deși tot în scris, și nu mă mai simțeam atât de temătoare în prezența celor ce-mi deveniseră aproape familiari. Au urmat multe alte declarații scrise, o mulțime, în total cel puțin vreo 75-80 de pagini (aproape un roman), toate scrise de mâna mea, fără a fi avut ceva dinainte pregătit, nici scris, nici mental; la fața locului, cu foile albe pregătite și pixul așezat peste ele, ofițerul anchetator îmi spunea despre ce anume să scriu, iar eu mă așezam pe scaun și începeam... ” (pag.87).

După clarificarea tuturor circumstanțelor producerii faptelor, la 17 iulie 1986, Securitatea județului Dolj a trimis Procuraturii Militare Craiova un referat cu propuneri de neîncepere a urmăririi penale în cauza privind pe eleva Cornelia Stăncuț, care a fost aprobat de procurori.

Propunerea de neîncepere a urmăririi penale s-a bazat pe faptul că cea în cauză „nu a răspândit înscrisurile pe care le-a confecționat”. Interesantă este consemnarea Corneliei (Stăncuț) Georgescu referitoare la acest aspect.

„Se pare că ofițerul anchetator m-a avantajat, ajutându-mă în declarații, învățându-mă să scriu, în legătură cu manifestele acelea, că nu le-am lipit deloc în centrul orașului, ci doar că intenționez să fac acest lucru, însă nu le-am folosit niciodată, pentru a le răspândi prin oraș, ca propagandă anticomunistă, motiv pentru care dumnealui a propus neînceperea urmăririi penale, în cazul meu. Nu știu de ce a procedat astfel, dar n-am decât să-i mulțumesc pentru acest lucru (probabil că a fost surprins de spontaneitatea de care dădeam dovadă în declarațiile scrise – scriam de parcă «aș fi fost în priză», fără a sta pe gânduri, de parcă un personaj mic, invizibil, îmi dicta ce, cum, când și de ce să scriu...). Poate că dacă declaram că am lipit manifestele în centrul orașului, alta ar fi fost soarta mea. Procedând însă astfel, a înlăturat din «ecuație», în mod subtil, cele două manifeste, ancheta continuând să se desfășoare axându-se exclusiv pe faptul că ascultam în mod frecvent postul de radio «reacționar» «Vocea Americii», motiv pentru care am expediat o scrisoare către același post de radio, ceea ce nu era atât de grav. Nu putea fi decât în favoarea mea. Și așa a și fost... ” (pag. 89).

Ulterior a fost finalizată și urmărirea informativă a elevei Cornelia Stăncuț, prin avertizarea, la 1 august 1986, a acesteia, precum și a tatălui vitreg

și mamei naturale, aceștia pentru audierea și comentarea știrilor ostile ale posturilor de radio „Vocea Americii” și „Europa Liberă”.

În finalul cărții, autoarea descrie demersurile făcute în anul 2013 pentru a-l reîntâlni pe anchetatorul său și modul cum s-au derulat discuțiile cu acesta.

„... Am căutat pe Internet și cu toate că nu m-aș fi așteptat, chiar am găsit ceea ce mă interesa, anume adresa și numărul de telefon, ambele aparținând colonelului care mă anchetase cu ani în urmă. Nu eram hotărâtă dacă ar fi cazul să-l caut sau nu...

Într-una din zilele următoare, emoționată, am sunat totuși la numărul respectiv. De la capătul celălalt mi-a răspuns vocea unui domn; am stabilit împreună cu acesta ora și locația unei eventuale întâlniri. Nu l-am lămurit în ce scop îi solicitam această întrevvedere, nici de unde-i aflasem numărul de telefon, spunându-i doar că ar fi vorba despre „un subiect delicat”. Nu știu ce a înțeles dumnealui din această explicație sumară, dar a fost de acord cu întâlnirea stabilită.

În ziua stabilită, așteptam emoționată apariția celui ce, cu ani în urmă, fusese anchetatorul meu... Un bătrânel scund și solid se apropia; l-am recunoscut mai mult datorită ochilor, nefiresc de albaștri, limpezi, având aceeași privire vioaie, iscoditoare, așa cum mi-o aminteam.

Aveam asupra mea cele 4 volume ale romanului «Proxima», tipărite abia în anul 2012, acel roman al cărui manuscris fusese și atunci, cu ocazia anchetei din 1986, în fața dumnealui, sub formă de manuscris... Nu știu ce se aștepta dânsul să-i spun, însă eu i-am vorbit despre ancheta din trecut; nu-și amintea în mod deosebit de mine (probabil, anchetase multe alte cazuri)... Mi-a spus că dânsul și-a făcut doar datoria ce-i revenea în calitate de ofițer anchetator, așa cum se cerea atunci, în anii comunismului și nimic mai mult. Nu i-am reproșat nimic (nici nu aveam de gând), ci doar i-am oferit cele 4 volume ale romanului, mulțumindu-i pentru faptul că atunci, când eram doar o adolescentă, m-a îndemnat să nu renunț la a scrie. Nu-mi dau seama dacă am continuat această activitate datorită îndemnului dumnealui (foarte probabil, având scrisul, cum se zice, «în sânge», oricum n-aș fi renunțat la această activitate), dar consider că a avut și dânsul o oarecare contribuție, dându-mi seama că dacă din ofițer anchetator devenise cel ce-mi îndruma pașii către universul literar, însemna totuși ceva, poate chiar faptul că nu trebuia să

renunț la activitatea scriitoricească, chiar dacă între timp aceasta s-a dovedit a fi nonprofitabilă; câștigul e însă cu totul altul, dacă nu cel de ordin material.

Am vorbit câțva timp cu dumnealui, păstrând legătura telefonică, o perioadă. Peste vreo câteva săptămâni, am avut surpriza să fiu eu cea contactată de dânsul, la data aceasta dumnealui solicitându-mi o nouă întrevedere, pe care am acceptat-o. Mi-a spus că a citit romanul meu, «Proxima» și i-a plăcut mult, atât dumnealui, cât și soției dânsului... Iar dumnealui mi-a dat spre lecturare un număr al revistei foștilor membri în SRI, pe care i-am înapoiat-o la o întâlnire viitoare, după ce am citit-o integral.

I-am spus că intenționez să scriu despre întâmplarea din anii 1985-1987, când am fost anchetată de dumnealui și a fost de acord, cu mențiunea de a nu deforma adevărul, nici în favoarea, nici în defavoarea dânsului. Iată, am scris și această carte, fără a încerca în vreun fel sau altul să-l favorizez sau să-l defavorizez (pe dânsul sau pe oricine altcineva); am relatat strict doar ceea ce s-a întâmplat, așa cum mi-am amintit, deci, privind totul din punctul meu de vedere” (pag.195 – 196).

În final, credem că se cuvin câteva concluzii:

- Eleva Cornelia Stăncuț a fost cutezătoare în acea perioadă complexă și dificilă a anilor '80, în timp ce destui maturi și-au limitat contestarea regimului comunist la disidență nonactivă.

- Scriitoarea Elena (Stăncuț) Georgescu dovedește, pe lângă un stil memorialistic plăcut, o abordare cu înțelepciune și decență a unei întâmplări extraordinare din adolescența sa, pe care nu a lăsat-o să o marcheze în timp cu venin și ranchiună.

- Contrar percepțiilor cvasi-generale, Securitatea, pusă în situația să se confrunte și cu spețe în care erau implicați tineri, a manifestat – prin reprezentanți ai săi – moderație și grijă protectivă pentru aceștia, cunoscută fiind vulnerabilitatea lor față de șocurile puternic emoționale.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

PRIMUL TERORIST

DIVERSIUNEA „SECURIȘTI – TERORIȘTI”

Un element important în complexul de acțiuni care, în cadrul evenimentelor din decembrie 1989, a generat numeroase și inutile victime îl reprezintă inocularea, în rândul populației, a ideii că există într-adevăr teroriști, provenind din țară și din afară, care apără cu îndârjire clanul dictatorial.

Sibiul s-a constituit ca un capitol aparte al scenariului, ca urmare a faptului că era condus de Nicu Ceaușescu. Cunoscându-se că acesta era agreat de populație, pentru a evidenția cruzimea dictatorului, a familiei sale și a celor care îi apărau se impunea ca numărul victimelor să fie cât mai mare, iar distrugerile pe măsură. Oamenii trebuiau convinși că Nicu și apărătorii lui sunt cei mai aprigi criminali. Recurgându-se la numeroase acțiuni provocatoare, la Sibiu au fost declanșate și întreținute, zile în șir, un haos și un prăpăd de neînchipuit. Sub motivația aberantă că teroriștii – milițieni și securiști – atacă unitățile militare, ofițeri, subofițeri, elevi din școlile de ofițeri și militari în termen din Garnizoana Sibiu – care era a doua ca mărime, după București – au tras la întâmplare, în tot ce mișca pe străzi, în case sau oriunde, dovedind lipsă de profesionalism, de gândire, de logică și, până la urmă, de omenie.

În mod concret, în provocarea și întreținerea furiei împotriva „teroriștilor” – în mod criminal asimilați cu ofițerii și subofițerii Ministerului de Interne – se disting mai multe componente, cele mai semnificative fiind:

- executarea de foc, inclusiv cu armament greu, asupra sediilor Ministerului de Interne sau ale altor instituții;
- promovarea unei propagande deșănțate prin intermediul radioului și al televiziunii, unde prezentatorii citeau, de pe bilețelele transmise de cei interesați, așa-zise știri care zugrăveau grozăviile ale milițienilor și securiștilor din Sibiu, cum ar fi:

„...De la Sibiu ni se comunică acum că Armata nu mai are muniție și trupele de securitate continuă să atace unitățile militare...”;

„...Se trage de la Spitalul Județean de către trupele de securitate împotriva armatei noastre...”;

„...Se duc lupte intense la Casa Armatei între Securitate și Armată. De asemenea, în jurul spitalului se trage asupra mașinilor de salvare de către lunetiștii din Securitate...”;

„...Armata a înconjurat Casa de Cultură, unde s-au baricadat Securitatea și Miliția...”;

„...Luptele se duc pe strada Banatului, în zona aeroportului și în Orașul de Jos...”;

„...Acum, din Miliție se trage cu mitraliere grele...”;

„...Elementele acestea dușmănoase, securiștii, au otrăvit apa la Sibiu...”;

„...Aflăm că mulți securiști s-au dezbrăcat de hainele lor și se dedau la jafuri...”.

Aceste anunțuri au fost făcute la TVR în ziua de 22 decembrie 1989.¹

Cei care au preluat conducerea Armatei, pentru a valida faptele criminale ale „teroriștilor”, au insistat să se continue măcelul, încurajându-l și dându-i asigurări locotenent colonelului Dragomir Aurel că face bine ceea ce face. Sunt edificatoare, în acest sens, convorbirile telefonice ale acestuia cu generalul Victor Atanasie Stănculescu, care l-a îndemnat să execute foc în continuare, și cu generalul Nicolae Militaru, care l-a asigurat că își face datoria.

După surpriza de început, trecând zilele, oamenii au început să întrebe unde sunt teroriștii? La Sibiu, din după-amiaza zilei de 22 decembrie, cadrele de miliție și de securitate se aflau arestate în sala de sport a U.M. 01512. Armata însă se lupta în continuare, din răzputeri, cu „teroriștii care nu cedau”. Era deci necesar ca teroriștii să fie „fabricați” cumva, pentru a fi arătați poporului. Și așa s-a întâmplat. La Sibiu a fost prins „*primul terorist*” pe care televiziunea l-a arătat întregii țări.

„Onoarea” de a căpăta pompoasa titulatură de primul terorist din România i-a revenit maiorului de miliție Ioan Bunda, născut la data de 1 martie 1940 în orașul Carei, jud. Satu Mare.

După terminarea liceului, Bunda a urmat cursurile Școlii de ofițeri de miliție. La Miliția municipiului Sibiu era ofițer operativ la Biroul Judiciar, iar în ziua de 22 decembrie 1989 se afla în sediul instituției, împreună cu ceilalți colegi. Când șefii au dispus retragerea la Școala Militară, a plecat și el. Pentru că se ordonase să se tragă focuri de avertisment în plan vertical, a scos pistolul din toc, dar nu a tras. A sărit gardul în incinta Școlii Militare și l-a ajutat pe

¹ Grigore Cartianu, „*Crimele revoluției*”, Editura Adevărul Holding, București 2010, pag.184-193

comandantul său – col. Popa Vasile – să sară și el. Văzând că mulți dintre colegii săi sunt împușcați, a încercat să se adăpostească, pentru a se feri de gloanțele care șuierau în jurul său. Ajuns pe aleea din fața comandamentului, a zărit un grup de cadre militare care se retrăgeau la subsolul acelei clădiri. Gândind că este un loc ferit, a mers și el într-acolo. A fost întâmpinat cu ostilitate, fiind lovit în mod repetat, i s-a luat pistolul și i-au imputat că ar fi rănit un ofițer aflat în acel grup. Apoi a fost dus la arestul unității, unde a fost din nou bătut, iar după un timp a ajuns în sala de sport unde erau colegii lui.

În ziua de 3 ianuarie 1990, i s-a întocmit dosarul penal nr. 1/P/1990 pentru comiterea infracțiunii de tentativă de omor calificat și, prin rechizitoriul din 04.01.1990, procurorul militar colonel de justiție Crîșmaru Constantin l-a trimis în judecată.

La data de 8 ianuarie 1990, Tribunalul militar extraordinar Sibiu – înființat special pentru judecarea „teroriștilor”, deși în România existau tribunale militare – s-a reunit în completul compus din: Bădilă Mircea, președinte; Borza Gheorghe, judecător, col. Tătaru Constantin, col. Geaboc Mihai, col. Anuța Constantin – toți ofițeri de armată din garnizoana Sibiu, având ca procuror de ședință pe Socaci Anton, șeful Comisiei de anchetă. S-a purces la judecarea „terroristului” Bunda Ioan, care a fost condamnat la 9 ani închisoare. Ședința publică de judecată a fost transmisă la TVR sub titulatura „*Judecarea primului terorist din România*”.

Recursul declarat de Bunda Ioan a fost judecat la data de 20.01.1990 de către Tribunalul Militar Teritorial București, care l-a respins sub motivația că „...*sentința este legală și temeinică sub toate aspectele*”.

Cu sprijinul nostru, al colegilor, Bunda Ioan s-a adresat Procurorului General, care a declarat recursul extraordinar împotriva sentințelor primei instanțe și instanței de recurs, iar Curtea Supremă de Justiție – Secția Militară, a reexaminat cauza.

În ședința publică din 18 ianuarie 1993, Curtea a promovat decizia nr. 3, prin care a admis recursul extraordinar și constatând că „...*instanțele au pronunțat hotărâri cu încălcarea esențială a legii și vădit netemeinice*”, le-a casat și a redus pedeapsa închisorii de la 9 ani la 5 ani.

În ziua de 02.02.1993, după 3 ani, o lună și 11 zile, Bunda Ioan a fost pus în libertate, constatându-se că a executat fracțiunea necesară din pedeapsă.

Toate demersurile ulterioare întreprinse de Bunda, cu sprijinul colegilor, au rămas fără rezultat, așa cum de altfel ne comunicase avocatul Igon Dima:

„...am făcut tot ceea ce s-a putut. Bunda este în libertate! Mai mult nu se va obține. Dosarul lui nu va mai fi găsit!”

La vremea respectivă nu am crezut, dar timpul ne-a obligat să înțelegem că avocatul știa ceva! Așa că Bunda Ioan a rămas, în statistici, ca fiind „*primul terorist prins și condamnat, în România*”. După un timp, Bunda s-a mutat din Sibiu, renunțând să mai lupte pentru stabilirea adevărului.

CÂND JUSTIȚIA ESTE ASERVITĂ PUTERII!

Un slogan foarte cunoscut și des vehiculat chiar și în zilele noastre încearcă să convingă pe toată lumea că Justiția a fost și este o putere independentă în stat. Nimic mai neadevărat! Ceea ce am trăit noi, în România, în timpul și imediat după evenimentele din decembrie, ne convinge că aproape toți cei chemați să înfăptuiască actul de justiție s-au pus în slujba celor care preluaseră puterea politică. Se poate spune că în perioada anilor 1990 justiția „**s-a legat pur și simplu la ochi**”! Din păcate, această afirmație nu se constituie ca o simplă metaforă, ci reprezintă purul adevăr.

Rămășițe ale mentalității unor magistrați de superputere în stat pot fi observate și astăzi, paralel cu indicii ale „loialității” lor față de forța politică decidentă.

Justiția legată la ochi simbolizează tratamentul egal, conform cu legea, pentru toți cei chemați în fața ei să dea socoteală pentru faptele lor. În perioada anilor 1990, justiția legată la ochi arăta altceva: că nu vrea să vadă realitatea, chiar dacă aceasta era vizibilă chiar și pentru un neavizat; că nu vrea să vadă și să ia în considerare probe clare și evidente; că nu vrea să afle și să țină seama de adevăr; că slujitorii ei renunță la profesionalismul, onoarea și demnitatea de magistrat, transformându-se în slugi ale puterii politice, indiferent dacă acest lucru li s-a cerut sau nu!

Consecința acestei situații s-a materializat în derularea unor procese care, în lumina științei dreptului, nici nu pot să fie calificate în acest fel. În cursul acestora au fost respinse orice probe în apărare, a fost distorsionat adevărul, au fost pronunțate sentințe cu încălcarea vădită a legii, au fost trimiși în închisori, pe mulți ani, oameni nevinovați.

Aceste aspecte se regăsesc, cu prisosință, și în cazul Bunda Ioan.

Pentru edificare, vom prezenta, în cele ce urmează, radiografia acestui dosar la care au lucrat, judecat și hotărât, juriști consacrați, cu o vastă experiență în domeniu, oameni cu multă practică și recunoscută pregătire juridică, profesori la facultățile de drept. Dar, după cum se va vedea și în acest

caz, unii magistrați au coborât de pe pedestalul unde viața și munca lor i-au înălțat, amestecându-se cu cei mulți și neînsemnați care mișună în obscuritate.

În rechizitoriul de trimitere în judecată, colonelul de justiție Crîșmaru Constantin face o afirmație halucinantă, de domeniul fantasticului, care nu numai că nu are nicio legătură cu realitatea dovedită și recunoscută, dar arată cât de josnică este slugărnicia acestui jurist față de șefii săi, încât îl determină să se facă de râs, lăsând – scrisă pe hârtie – pentru posteritate, o aberație care-l dezonorează:

„Din cercetările efectuate în cauză rezultă că inculpatul (Bunda Ioan n.a.) împreună cu alți lucrători de miliție au intenționat să ocupe centrala telefonică a unității și astfel să întrerupă orice legătură telefonică între factorii de conducere ai unității, cadre și elevii școlii care asigurau paza”. (sublinierile ne aparțin – n.a.).

Cum a ajuns domnul procuror să debiteze o asemenea enormitate apare de neînțeles, mai ales că știa, atât el cât și toți milițienii, precum și multă altă lume, că legăturile telefonice importante – cu Bucureștiul, cu celelalte unități militare etc. – erau asigurate prin centrala telefonică a M.I. – situată în sediul Securității.

În ceea ce privește afirmația că milițienii doreau să întrerupă legătura între factorii de comandă și cei care asigurau paza, este de asemenea falsă, pentru că se cunoștea de toată lumea că unitatea militară nu avea telefoane pe perimetru. Dacă nu știa, procurorul putea să verifice pe teren, întrucât comisia de anchetă funcționa în incinta școlii militare. În plus, putea să-l întrebe pe lt. col. Dragomir Aurel, comandantul, cu care procurorii se întrețineau zilnic. Acesta putea să clarifice această situație și pentru dl. Crîșmaru, așa cum a făcut-o în repetate rânduri la diverse procese și în ziare. Amintim aici doar ceea ce le-a spus ziaristilor Mihai Voinea și Cristian Delcea cu ocazia interviului din martie 2010, care este redat în cartea *Crimele Revoluției*, pag. 528-530:

„Să vă spun ceva: eu n-am crezut atunci că milițienii au sărit gardul Unității Militare ca s-o atace. N-am crezut și nu cred nici acum”.

„De ce n-am oprit focul? Cazarma are 30 de hectare – cum era să transmit? Să mă dau cu curu' de pământ?”

Milițienii nu au atacat unitatea militară. Nu aveau de ce să facă așa ceva. Ei doreau să se salveze din calea infractorilor care îi amenințau că-i linșează. S-au dus la „prieteni”, acolo unde erau și șefii lor. Acesta este purul adevăr, probat și recunoscut, pe care toată lumea îl cunoaște!

Concluzia rechizitoriului – actul de încredințare a „cumplitului terorist” – este sintetizată într-un singur paragraf:

„Inculpatul, ajungând în fața pavilionului „comandament” cu pistolul din dotare în mână, văzând un grup de ofițeri compus din lt.col. Teodorescu Samson, cpt. Badea Valentin, lt.maj. Rusu Ioan, cpt. Simin Mihai, lt.maj. Rusanda Ioan, a îndreptat pistolul spre aceștia și a tras un cartuș, împușcându-l în membrul inferior pe lt.maj. Rusanda Ioan”.

În rechizitoriu nu se face însă nicio referire la contradicțiile existente între declarațiile martorilor acuzatori, contradicții pe care procurorul este obligat prin lege să le clarifice și să le înlăture. Spre exemplu:

Martorul lt.maj. Rusu Ioan declară:

„...în acel moment eram împreună cu tov. lt. col. Teodorescu Samson, eu neavând armă am alergat spre ușa de la beciul de sub comandament unde am fost întâmpinat cu foc de mr. de miliție Bunda Ioan”;

...”cu primul foc a vrut să-l împuște pe tov. lt. col. Teodorescu dar observând acest lucru printr-o mișcare rapidă l-am împins pe tov. lt. col. Teodorescu lângă perete, glonțul a trecut milimetric pe lângă dânsul lovind undeva în perete”.

Acest martor susține că Bunda a tras cel puțin două cartușe. Cu unul a vrut să-l împuște pe Teodorescu, dar a nimerit în perete, iar cu al doilea l-a rănit pe Rusanda!?

Martorul Teodorescu Samson declară:

„Declar că dacă lt.maj. Rusu Ioan nu mă avertiza să mă feresc și nu mă prindea de diagonală, iar cpt. Badea Valentin nu mă împingea în spate, cartușul tras de mr. Bunda Ioan mă accidenta pe mine”.

Declarațiile acestor martori, care nu sunt oameni neinstruiți ci, din contră, sunt militari de carieră – Teodorescu fiind șef de catedră în cea mai mare școală de război din România –, pe lângă faptul că frizează ridicolul (ei vedeau cum vine glonțul și fugeau din calea lui) și ridică serioase semne de întrebare cu privire la veridicitatea celor afirmate. Procurorul însă nu a sesizat și nu a văzut nimic. Probabil era legat la ochi?

Martorul Badea Valentin declară:

„Menționez că înainte de a ajunge la ușa care duce la pivniță cam la o distanță de 1,5 m în fața mea în partea dreaptă se găsea lt. col. Teodorescu Samson, iar în partea stângă lt.maj. Rusanda Ioan. Eu m-am împiedicat de un arbust și am căutat să mă sprijin de lt. col. Teodorescu Samson, dezechilibrându-l, astfel că acesta fiind împins de mine s-a deplasat spre dreapta. În acel moment mr. Bunda a tras cu pistolul și l-a împușcat în picior

pe lt. maj. Rusanda Ion"... iar **plt. adj. Andreiesei Ion s-a repezit la el și l-a dezarmat**. Pistoletul ce-l avea mr. Bunda mi-a fost prezentat, eu fiind cel care l-am prezentat procurorului militar ..., împreună cu două încărcătoare din care un încărcător aflat în pistolul avea lipsă un cartuș. Cel de-al doilea încărcător conținea 6 cartușe”.

Martorul Simin Mihai declară:

„Maiorul de miliție cu părul cărunt a tras mai multe focuri asupra grupului de ofițeri, rănind în cele din urmă pe lt. maj. Rusanda Ion”.

Și acest martor susține că Bunda ar fi tras mai mult de un cartuș! Total fals, neadevărat, contradicții care conduc la concluzia mistificării adevărului!

Realitatea este alta, fiind relatată de mulți martori, în ziare și la procese. În acele momente de totală derută, au fost executate trageri de foarte multe cadre și elevi, aflați în diferite poziții, în curtea interioară și clădirile școlii militare. Au tras în toate direcțiile și din toate părțile. Era un haos general și degingolada se accentua pe măsură ce se auzeau mai multe împușcături. Urmarea a fost că, în acea zi, în incinta unității militare au fost rănite mai multe persoane. Mulți dintre răniți s-au dus la infirmerie unde au fost înregistrați și pansați. Totul se putea verifica.

Martorul Andriesei Ioan declară:

...”Cpt. Badea Valentin care venea în acel timp dinspre poartă l-a dezarmat pe criminal, luându-i pistolul Carpați cal. 7,65 mm. În cele două încărcătoare s-au găsit în loc de 12 cartușe numai 11 cartușe”.

Altă contradicție, **esențială pentru anchetă**, pe care procurorul trebuia să o lămurească și să stabilească adevărul: cine a luat pistolul și ce a făcut cu el? Unde a stat până la proces?

Badea afirmă că Andriesei l-a dezarmat pe Bunda, după care i-a dat lui arma, iar Andriesei susține că Badea l-a dezarmat. Mai ales aceste nepotriviri nasc serioase semne de întrebare asupra veridicității celor declarate de martori. Pentru domnul procuror ele nu au însemnat nimic, nu le-a văzut? De ce? Era legat la ochi?

Ceea ce însă rezultă cu claritate și se află în concordanță totală în declarațiile martorilor, implicit a celor „care l-au dezarmat” – Badea și Andriesei – se referă la faptul că din încărcătoarele pistolului, mai precis din cel aflat în armă, lipsea un cartuș, așa după cum s-a consemnat și în procesul-verbal aflat la dosar:

„Noi, cpt. Badea Valentin și plt.adj. Andriesei Ioan am dezarmat pe mr. Bunda Ioan, ofițer de miliție care avea asupra sa pistolul model Carpați, calibru 7,65 mm mod 1974, seria A.C.-6597 cu două încărcătoare conținând 11 (unsprezece) cartușe 7,65 mm lot 81”.

Tocmai acest adevăr arată, în mod cert și fără dubii, că Bunda nu a tras, înlăturând vinovăția care i-a fost adusă.

Nu numai pentru acei „militari de carieră” care s-au îmbulzit să-l acuze pe Bunda, ci și pentru onorații juriști (procurori și judecători) care s-au ocupat de acest dosar, chiar și pentru orice om care a trecut prin armată acest fapt trebuia să fie mai mult decât elocvent și să se constituie ca un mare semn de întrebare, ca un strigăt către adevăr!

Dacă, așa cum este de notorietate, orice anchetă trebuie să vizeze aflarea adevărului, întrebăm și ne întrebăm: de ce oare, în acest caz nu s-au clarificat câteva aspecte esențiale, respectiv:

- ce s-a întâmplat în realitate cu cartușul care lipsea? A fost tras sau nu? A fost sustras sau pierdut?
- de ce nu s-a apelat la o constatare tehnică care ar fi stabilit cu certitudine dacă cu pistolul lui Bunda s-a tras sau nu? S-ar fi demonstrat tehnic că dacă s-a tras, în încărcătorul din pistol nu mai puteau exista 5 cartușe;
- dacă din poziția în care se găsea, Bunda putea să-l rănească în picior pe Rusanda, lucru ce putea fi lămurit printr-o expertiză balistică și o reconstituire;
- dacă lt. maj. Rusanda a fost rănit de un glonte bont – provenit de la un pistol Carpați – sau de un glonte ascuțit – provenit de la un pistol mitralieră, întrucât raportul de expertiză medico-legală, aflat la dosar (fila 19) nu lămurește acest lucru, consemnând doar: „lt.maj. Rusanda Ioan prezintă leziuni corporale care s-au produs la data de 22 decembrie 1989 prin împușcare de la dreapta la stânga și ușor de sus în jos”;
- dacă în peretele și ușa de intrare în subsolul clădirii comandamentului există una sau mai multe urme de glonț, și dacă este posibil ce tip de glonț le-a provocat.

Este clar pentru oricine că nelămurirea acestor aspecte, și nu numai, a avut ca singur scop mistificarea și ascunderea adevărului, pentru că, cu cât există mai multe lucruri clare, cu atât mai dificil este să nu ții cont de adevăr. Procurorul avea însă de îndeplinit misiunea pe care o primise – fabricarea unui terorist. Bunda era cel mai la îndemână și, de aceea, pentru a realiza acest lucru s-a dat și la alte mârșăvii.

În prima sa declarație – olografă – Bunda susține: „... nu am folosit arma nici împotriva civililor, nici împotriva militarilor”.

Mai apoi, după ce procurorul „l-a convins”, face o completare la declarație în care menționează: „...fără să-mi dau seama am tras un foc asupra grupului de ofițeri”.

Ulterior și în prima instanță, dar și în toate fazele procesuale care au urmat, Bunda a afirmat cu tărie că nu a tras, subliniind că în anchetă a fost forțat să scrie ce a scris, dar cu toate acestea nimeni nu l-a mai luat în seamă, magistrații considerând probabil că nu e cazul să se complice.

Procurorul „l-a convins” și pe Rusanda Ioan să declare că a fost împușcat de Bunda, fapt pe care acesta îl menționează în raportul său care este preluat și prezentat în cartea *Acvariul groazei*, autor Doru Viorel Ursu, Editura Bibliostar Rm.Vâlcea – 2011, pag. 42-44.

Rusanda relatează că aflându-se în Spitalul Militar Sibiu, procurorul i-a luat o declarație spunându-i că „e o simplă formalitate”.

„Eu i-am spus că eram cu spatele și nu sunt sigur dacă am fost împușcat de Bunda Ioan. Atunci procurorul mi-a spus să scriu că am fost împușcat de Bunda Ioan că așa spun și martorii”.

Citind și recitind „dosarul Bunda”, nu am putut să nu mă întreb dacă cumva domnul procuror și ceilalți magistrați au auzit de principiul consacrat în dreptul penal: „*in dubio pro reo*” (dubiul este în favoarea inculpatului), pentru că – așa cum ne învață știința dreptului și după cum ne îndrumă practica juridică – **prezumția de nevinovăție** presupune, printre altele, interpretarea oricărui dubiu în favoarea celui cercetat (și nu invers), acesta putând să fie supus rigorilor legii numai dacă există probe certe de vinovăție.

Procesul „terroristului Bunda”, prezentat cu multă emfază la televizor, a fost un mare fiasco al unei „**Justiții injuste**”, situată de partea celor care cereau victime, cereau procese, condamnări, ani mulți de pușcări, pentru a-și legitima – credeau ei – venirea la putere. Și toate acestea au fost posibile deoarece, prin slugărnicia lor, mulți magistrați s-au aliniat pentru a le îndeplini vrerea.

Pe această linie s-a situat și completul de judecată al Tribunalului militar extraordinar Sibiu care, judecând cazul, în ziua de 08.01.1990 l-a condamnat pe „terroristul Bunda Ioan” la 9 ani de închisoare.

Printre multele întrebări care se nasc cu privire la înfăptuirea actului de justiție de către acest complet de judecată, câteva sunt esențiale:

- De ce oare nu a admis nici o probă solicitată de inculpat în apărarea sa, în timpul dezbaterilor procesuale?
- De ce nu au sesizat distinșii judecători nici una dintre contradicțiile evidente existente între declarațiile martorilor?

- Să nu fi sesizat oare acești magistrați nicio lacună în derularea urmăririi penale, cum ar fi: lipsa unei constatări tehnice asupra armei criminale; lipsa unei expertize balistice; lipsa unor confirmări; lipsa unei reconstituiri?

Legat de acestea, nu am putut să nu mă întreb: Ce le va fi spus studenților săi reputatul profesor de drept penal Bădilă Mircea – președintele completului de judecată – cu privire la „rolul activ al instanței” sau despre „convingerea intimă a judecătorului”? Din câte îmi amintesc, convingerea intimă nu se formează în sala de judecată și nici nu se vine cu ea de acasă. Ea se formează în biroul judecătorului, **după studierea și analizarea întregului material probator, după înlăturarea și clarificarea tuturor contradicțiilor, neadevărurilor și numai după stabilirea adevărului.**

În mod sigur, toate acestea au rămas, pentru domnii magistrați, simple aspecte teoretice. Practic, domniile lor au avut de rezolvat „o problemă” pe care au rezolvat-o rapid și așa cum trebuia rezolvată.

Nici nu se explică altfel cum de au trecut cu atâta nonșalanță peste apelurile desperate ale „terroristului Bunda” care își striga nevinovăția, neadmițând nicio probă în apărarea sa.

Bunda, în timpul procesului, a susținut cu tărie că nu a tras, ceea ce s-a și consemnat în documentele de la dosar:

„... nu recunosc să fi comis fapta pentru care sunt trimis în judecată”...

„Azi spun din nou că nu am tras. Am fost forțat la anchetă”

În motivarea sa, prima instanță a reținut altceva:

„Inculpatul... recunoaște fapta comisă... a fost în momentul săvârșirii faptei dezorientat...”

Aceeași linie directoare a fost urmată și la instanța de recurs, care a respins recursul consemnând scurt: „*Criticile aduse sentinței sunt nefondate*”. Dar ce poți să faci când magistrații nu se apleacă cu hărnicie asupra dosarului și pronunță un verdict hotărât dinainte, nu în urma judecății?!

În ceea ce privește recursul extraordinar, Curtea Supremă de Justiție a luat în dezbatere doar cuantumul pedepsei privative de libertate și respectiv al pedepsei complementare. Normal nu?! „Teroristul” făcuse trei ani de pușcărie! Lucrurile se mai așezaseră. S-a hotărât că e destul. Scopul fusese realizat. „Teroristul” a existat și rămâne în toate statisticile vremii!!!

Colonel (r) Neculae Tudosoiu

DESTĂINUIRI ȘI ATITUDINI

În calitatea mea de ofițer de informații, cu grijă pentru asigurarea discreției, a respectului față de profesie și jurământul de credință, voi „declara” tot ce am aflat, prin investigații și informativ, despre vizita „turiștilor” olteni, din noaptea de 19-20 decembrie 1989 la Timișoara și ce au făcut la întoarcerea în Craiova pe 22 decembrie.

Pentru a stârni curiozitatea cititorilor, încep cu versurile „*Parul să fie de soc; Să nu mă omori de tot*”, din cântecul inegalabilei Maria Tănase, pentru că se referă simbolic și la „destăinuiri” și la „atitudini”.

Melodia a fost cântată de un oltean, cu voce, la fereastra trenului „Expres-West” Craiova-Timișoara și retur, cu ocazia transportului de interes „turistic” al unui grup de muncitori craioveni „fruntași” și „de încredere”, selectați „la grămadă” la ieșirea din schimbul 3, conform „recomandărilor” conducerii superioare de partid; este vorba de Platforma industrială de Est a Craiovei.

Aproape de destinația Timișoara, călătorii au fost dotați cu „bastoane” din lemn de esență moale, nu de soc, ci de plop, în lungime de 60 cm și diametru de vreo 4 cm.

Informațiile le-am aflat din dialogul cu Marius, un tânăr de 22 de ani în 1989, acum matur și om cu multă minte, angajat la fostul Olcit, actual Ford. Am mai discutat și cu „alții” și în continuare am să „stenografiez” dialogurile dintre oltenii din Bănia de pe Jii.

Ce îmi spuseră Marius și „alții”: au fost dotați cu „bastoane” pe care urmau să le folosească împotriva violențelor de pe străzile Timișoarei, huligani și tâlhari care au devastat magazinele și au tulburat liniștea oamenilor. Li s-a mai spus că unii profesioniști au trecut granița din Ungaria și agresează înarmați, incitând manifestanții la confruntări cu militarii. La Craiova li s-a spus: „mergem să ajutăm la restabilirea ordinii”.

Grupul din care a făcut parte și Marius a fost condus în patrulare prin Timișoara de niște „delegați” locali, dar pe străzi nu au întâlnit pe nimeni. Au văzut vitrine sparte, magazine golite, devastate, rafturi doborâte, cioburi de geamuri peste tot. Au aflat și despre tramvaie oprite, mașini răsturnate, tancuri blocate, împușcături cu răniți și morți, civili și militari.

După vreo trei ore de patrulare, au fost readuși la triajul gării secundare. S-au urcat în trenul garat și au adormit extenuați și înfometați; organizatorii „excursiei” se îngrijiseră doar de bastoane, nu și de mâncarea lor.

În dimineața zilei de 20 decembrie 1989, surpriză, îi treziră și vizitară ospitalierii bănățeni, care le aduseră un camion încărcat cu de toate ale gurii; mâncară „turiștii” olteni pâine caldă, brânză, parizer și salam, bunătăți care la Craiova nu prea se găseau, băură apă cu bule și sucuri. Gazde bune, ce mai, timișoreni, chiar dacă musafirii „nepoftiți” aveau o misiune „misterioasă”, chiar dacă arătau cam speriați.

Gazdele și musafirii au aflat ce s-a întâmplat pe 16, 17 și 18 decembrie 1989 și despre victorie – ocuparea Comitetului județean al PCR, despre începutul de înfrățire cu militarii și despre grenadele lacrimogene de la Operă. Bănățenii le spuseră că se organizează zilnic demonstrații și nu vor renunța la ocuparea piețelor publice și a Comitetului județean PCR până nu vor instaura democrația. Oltenii încercară să priceapă și-i priviră cu ochii mari pe cei care îi ospătasera și le vorbeau, ascultară, în direct, cu urechile lor și îi crezură pe frații lor bănățeni care îi sfătuiră: „Duceți-vă acasă, faceți și voi ce trebuie!”

Își luară la revedere, se îmbrățișară, se pupară, se urcară în tren, își făcură cu mâna, zâmbiră și apoi „turiștii” plecară la Craiova, la casele lor, să-și liniștească muierile și copiii, dar și „schimburile” care nu avuseseră „norocul” lor. Cei care îi conduseseră spre vest tăceau și se gândeau la „justificări” în fața celor ce îi trimiseseră în „misiune”. În tren vorbărie, gălăgie, clarificări, inițiative influențate de timișoreni, despre ce vor face, „unde se va ajunge”, erau abătuți și înfricoșați de ce au văzut și li s-a spus, dar unul, cu voce, pe coridor, la fereastră, fredona, cânta așa, cu întreruperi, cu „îndoială”, cu speranță:

*„Parul să fie de soc,
Să nu mă omori de tot”*

A aruncat „bastonul” de plop în câmp, „poate l-o găsi cineva, să-l învârtă ca să-și facă curaj”, a intrat în compartiment și nu s-a mai trezit până la gara din Craiova, a visat la ce-o să fie.

Ajunși la destinație, au fost îndemnați să meargă acasă să se odihnească și să nu mai vină a doua zi la serviciu.

Dar te pui cu vrednicii de pe Platforma Industrială de Est?! Pe 22 decembrie s-au prezentat la locurile de muncă, dar în loc să îndeplinească planul de producție, se organizează pentru marșurile și demonstrațiile din „centru”. A durat ceva timp pentru că nu aveau experiență revoluționară, dar

și-au amintit de 23 August, de 1 Mai și hotărârea „asaltul”; venirea de la partid să-i oprească, veni și primarul, inginerul Voiculescu, dar degeaba.

Cine „fuseră” primii în destinația Piața publică, la Comitetul județean PCR? Cei de la Avioane, lor le-a „zburat” mintea cu iuteală, mărșăluiră și ajunseră pe A.I.Cuza la stopuri, la vreo sută de metri de „țintă”.

Aici, baraj al militarilor de la armată. Cei de la Brigada trupelor de securitate și miliție se retrăseseră, din ordin, în sediile unităților, consemnați, abandonaseră regimul încă de la ora 10.30. I-au ajuns și ceilalți platformiști.

Îi păcăliră pe militari, care nu „le aveau” cu ordinea publică; aviatorii din fața coloanei îi țineau de vorbă, că sunt frații și copiii lor, despre drepturi și libertăți, nu vedeți ce se petrece în lume și în țară?! Alții o luară peste platoul Teatrului, printre blocuri, pe căi cunoscute de la aniversări când „evadau” de la demonstrații; pe după Primărie unii, câțiva prin „English Park”; ajunseră la scara Comitetului județean PCR, la ușa de serviciu din spate.

Înconjurați, militarii, din ordin și prin înfrățire, se retraseră, iar puhoiul manifestanților ocupă Primăria și Consiliul Județean.

În casa scării sediului Consiliului îl întâlniră pe subofițerul de miliție Țipiște și pe câțiva salariați care se grăbeau să părăsească clădirea. Aflară unde este cabinetul primului secretar, îi îndrumă acolo milițianul, care le spuse: „*Tov. Prim doar ce plecă cu colonelul Ion Sandu, șeful Inspectoratului de Interne și cu generalul Dumitru Roșu, comandantul Armatei a treia*”.

Se auzi zgomot de geam spart la ușa principală dinspre Piața Mihai Viteazul și Țipiște fugi și deschise zăvorul. Intrară manifestanți mulți, în frunte cu domnul inginer Radu Berceanu, constructor de avioane.

Oamenii erau veseli, strigau „victorie”, se salutau cu degetele în „V”, intrau prin birouri, câțiva mai „bronzăți” făceau și „altceva”; se aruncară pe ferestre cărți cu „desăvârșirea construcției socialiste”, tablouri înrămate cu cei doi mari ai țării și câte și mai câte. Se furară banii dintr-un fișet, ai unui angajat care-i pregătise pentru înmormântarea părinților, de la altul s-au furat banii cu care voia să-și cumpere mobilă, bufetul de la demisol a fost devastat.

Din balconul de la etajul 1 începură cuvântările, primele piperate cu dezacorduri, apoi a apărut și maestrul Tudor Gheorghe, primit cu strigăte de bucurie și aplauze de miile de manifestanți din Piața publică; ținu un discurs ascultat cu atenție și în liniște, întrerupt de urale de bucurie și aplauze. Păcat că nu a fost înregistrat în condiții de audiție și redare, pentru că este cea mai frumoasă *Laudatio* revoluționară auzită vreodată în Bănia de pe Jii. S-a referit

la victorie, la ce a fost și să nu mai fie, dar mai ales la viitor, la libertate, dreptate, muncă cinstită și remunerată corect. Ca un mare om de cultură, excepționalul actor s-a retras după „cortină”.

Revoluționarii l-au propus să fie președintele cel mare al „victoriei”, dar a mulțumit sincer și a plecat în domeniul artei. Maestrul este pe toate scenele din sălile cu spectatori români de dincoace și de dincolo de Prut și de peste tot în lumea largă pe unde viețuiesc ai noștri.

A vorbit și domnul Radu Berceanu, dar discursul domniei sale a fost cu accente ingineresti, economice, dar și despre speranțe, aplaudat și cu urale.

După ceva timp, în cabinetul fostului prim-secretar, cu sprijinul generalului Dumitru Roșu, se reuși organizarea unui comandament revoluționar județean, conform indicațiilor de la București de la MAPN, unde domnul Ion Iliescu primise puterea de la generalul Victor Atanasie Stănculescu.

Desfășurarea pe larg a evenimentelor de la Craiova am descris-o într-un articol din numărul 19 al revistei „Vitrării – Lumini și umbre”, așa că închei acest capitol despre „excursia” la Timișoara, „învățămintele” însușite acolo.

În Craiova a avut loc o lovitură de stat a puterii locale, semnificativ fiind episodul de extragere din sediu a primului secretar, președinte al Consiliului popular județean. A fost revoluție pașnică până la ora 18.00, dar după această oră, când puterea locală a devenit democratică, au fost omorâți, prin împușcare, 25 de oameni. Teroriștii au fost invizibili. S-au folosit aparate de zgomot, împușcături cu repetiție și trasoare. S-au lansat zvonuri despre otrăvirea apei. În această atmosferă, emanații au ocupat posturi de conducere și mulți dintre ei au făcut și continuă să facă afaceri mafioate.

Colonel (r) Ioan Untaru

OPOZIȚIA OAMENILOR DE CULTURĂ FAȚĂ DE REGIMUL CEAUȘESCU 2. CIRCUMSTANȚE INTERNE

În numărul anterior al revistei am prezentat motivele care m-au îndemnat să mă angajez la o analiză pe o temă atât de importantă și, totodată, delicată, cum este opoziția oamenilor de cultură față de regimul Ceaușescu.

Înainte de a aborda efectiv tema propusă, consider că este utilă o scurtă incursiune în complexa problematică a circumstanțelor interne și externe ale acestui fenomen.

În percepția publică se poate constata o abordare maniheistă a trecutului recent. Astfel, ne confruntăm cu aprecieri globale, generalizatoare, plasate în totală opoziție, fie profund negative, fie exagerat pozitive față de regimul comunist.¹

Asemenea abordări simplificatoare, bazate pe considerente subiective, politicianiste, nu sunt de natură să permită o descifrare corectă a realităților politice, economice și sociale care au marcat România în perioada analizată, fără de care nu se va putea înțelege și evalua corect geneza, dinamica și amplitudinea opoziției interne față de regimul Ceaușescu, inclusiv cea a oamenilor de cultură.

Din această perspectivă, voi releva în continuare **câțiva dintre factorii obiectivi și subiectivi care s-au manifestat în anii 1965 – decembrie 1989** în viața politică, economică și socială a României, precum și în raporturile sale la nivel internațional și zonal.

Nicolae Ceaușescu a ajuns la conducerea Partidului Comunist Român și a României într-un moment fast din multe privințe, datorat în bună măsură predecesorului său, Gheorghe Gheorghiu-Dej, lucru peste care mulți analiști trec prea ușor. După moartea lui Stalin s-a produs o anumită detensionare a climatului politic, iar în perioada 1957-1958 sovieticii au fost convinși să-și retragă trupele din țara noastră. În anii '60 au fost înlăturați din aparatul de partid și de stat consilierii sovietici și activiștii kominterniști ori vădit rusofoni, conturându-se o evidentă tendință de reorientare spre valorile naționale.

¹ Ana Maria Cătănuș, *Vocația libertății. Forme de disidență în România anilor 1970 – 1980*, I.N.S.T., București, 2014, p. 11

Anii `960 au marcat o schimbare în raporturile dintre partidul comunist și societate. Autoritățile au înțeles că o stabilitate internă reală putea fi asigurată mai bine prin obținerea adevăratei populației la politica regimului, decât prin recurgerea la forță. Procesul de deschidere – care a fost pus treptat în aplicare, în special după lansarea celui de-al doilea val de destalinizare, la sfârșitul anului 1961 – a avut ca principale direcții reducerea represiunii interne, creșterea nivelului de trai al populației, reafirmarea identității naționale, cu tot ce a implicat acest proces: recuperarea tradițiilor și valorilor naționale, derusificarea și desovietizarea societății, o politică suverană pe plan internațional, inclusiv în raporturile cu Moscova.²

Fenomenul cel mai spectaculos, cu un important efect psihologic asupra populației, a fost eliberarea tuturor deținuților politici într-un interval de numai doi ani și jumătate. Între 1 ianuarie 1962 – 24 iulie 1964 au fost grațiați de pedepsele ce le mai aveau de executat un număr de 12.488 condamnați politic. În aceeași perioadă, au fost eliberați ca urmare a executării în întregime a pedepsei 2.547 condamnați politici.³

Restricțiile domiciliare pentru persoanele aflate în deportare au fost ridicate treptat, la fel și restricțiile privind accesul în facultăți sau la angajarea în muncă. Autoritățile au început să fie mai receptive la eliberarea vizelor de ieșire definitivă din țară pentru motive umanitare sau de reîntregire a familiei.

Nivelul de trai al populației a urmat linia ascendentă a creșterii economice generale. Salariile au crescut, oferta de bunuri de consum s-a lărgit și diversificat.

Raporturile româno-sovietice au cunoscut o reconsiderare spectaculoasă în deceniul șapte.

- **Plenara C.C. al P.M.R. din 15-22 aprilie 1964 a prilejuit formularea unei opoziții deschise a României față de strategia de integrare economică a sistemului comunist lansată de Moscova (cunoscutul Plan Valev, un proiect de organizare economică a țărilor est-europene care prevedea specializarea economiilor acestora pe anumite ramuri de producție: sud-estul României [100.000 Kmp] urma să facă parte din „Complexul interstatal al**

² Dan Cătănuș, *Regimul comunist din România și problema intelectualității (1956-1965)*, apud *Intelectualii români în arhivele comunismului*, Ed. Nemira, 2006, p. 69

³ Liviu Marius Bejenaru, recenzie cărții lui Florian Banu și Liviu Țăranu, *Aprilie 1964. Primăvara de la București. Cum s-a adoptat Declarația de independență a României?*, apud *Arhivele Securității*, vol. II, Ed. Nemira, 2006, p. 490

Dunării de Jos”, alături de nordul Bugariei [38.000 Kmp] și sudul URSS [Basarabia și sudul Ucrainei – 12.000 Kmp], specializat în cadrul comunităților țărilor socialiste în petro-gaze-chimie și în unele ramuri ale construcției de mașini..., precum și, mai ales, în agricultura irigată intensiv profilată pe cereale, legume, viticultură și în ramuri ale industriei alimentare). **Hotărârea adoptată, consacrată ca „Declarația din aprilie 1964”, a reprezentat o veritabilă declarație de independență a României**, care a marcat semnificativ evoluțiile politice interne și mai ales externe ale țării noastre. De menționat că, și asupra acestui episod, opiniile analiștilor sunt diferite. În timp ce specialiști occidentali au calificat momentul ca „Primăvara de la București”, tineri istorici români încearcă să-l minimalizeze. Un lucru este mai greu de escamotat, respectiv faptul că Gheorghe Gheorghiu-Dej și alți lideri comuniști români nu au fost niciodată filoruși veritabili, acest lucru fiind mai ușor de observat din analiza relațiilor economice româno-sovietice, în domeniul economic regăsindu-se atitudini ce puteau fi etichetate drept naționaliste.⁴

Declarația din aprilie 1964 a deschis o nouă cale în politica externă a României, reprezentând totodată și testamentul politic al lui Gheorghe Gheorghiu-Dej. Urmașul său, Nicolae Ceaușescu, s-a bazat pe acest document, România trecând treptat de la statutul de satelit al URSS la cel de țară cu independență din ce în ce mai mare.

Aprilie 1964 reprezintă consacrarea unei linii independente a României în cadrul blocului socialist, politică ce a corespuns interesului național la acel moment, racordând partidul comunist la tradiția luptei pentru independența României și sporindu-i astfel legitimitatea cvasi-inexistentă până în acel moment. Totodată, existența unei anumite presiuni a societății românești în ansamblul ei pentru o politică națională, eliberarea din închisori și reintegrarea unor oameni de știință și cultură în societate însemnau crearea unui cadru propice pentru o politică de independență.

- **Opoziția deschisă a României față de intervenția trupelor Tratatului de la Varșovia în Cehoslovacia în august 1968** a constituit un alt moment semnificativ al delimitării țării noastre față de Moscova.

Evident, și acest episod este abordat diferit de politicieni și analiști politici după 1989. Consecvent abordării acestei analize preponderent prin

⁴ Liviu Țăranu, *Gheorghe Gheorghiu-Dej în istoriografia actuală. Ce i se impută, ce i se recunoaște*, apud „Arhivele Securității”, vol. II, Ed. Nemira, 2006, p. 226

prisma documentelor și a memoriei profesionale a cadrelor de informații, voi credita punctele de vedere ale unor lideri de vârf ai Securității, Ion Stănescu – președinte al Consiliului Securității Statului în august 1968, și Neagu Cosma, șef al Contraspionajului în acel moment. Aceasta, cu atât mai mult cu cât eu, după ce depusesem cu doar câteva zile înainte, pe 14 august, împreună cu promoția mea, jurământul de credință față de țară cu prilejul primirii gradului de locotenent, am avut parte, în noaptea de 20/21 august 1968, de prima alarmă de luptă, care implica existența unui risc major la adresa Țării.

Amestecul brutal al Uniunii Sovietice, R.D. Germane, Poloniei, Ungariei și Bulgariei în Cehoslovacia, pe fondul unei crize politice interne considerată „un pericol la adresa socialismului”, **a determinat o reacție de dezaprobare deschisă din partea celor mai înalte foruri politice și de stat ale României, din cel puțin două considerente:**

- primul, **politica țării noastre era înscrisă ferm pe un traseu care viza desprinderea din chingile Kremlinului**, devizele privind suveranitatea și independența nefiind doar sintagme la modă;

- al doilea, **Securitatea deținea informații conform cărora Uniunea Sovietică luase în calcul invadarea nu numai a Cehoslovaciei, ci și a României și Iugoslaviei, precum și a Austriei, pe care o părăsise cu doar 13 ani în urmă**⁵.

Pericolul invadării României de către trupele sovietice și ale aliaților fideli din Tratatul de la Varșovia, pentru a stopa cursul politicii de independență a țării noastre, **a fost real**. În august 1968, România era prinsă într-un clește cu mai multe pârghii. Dincolo de Prut fuseseră masate 10 – 12 divizii puternic înarmate ale Uniunii Sovietice; alte unități fuseseră dislocate în Ucraina subcarpatică la granița cu țara noastră; Gurile Dunării și Marea Neagră erau asigurate la aproximativ 160 Km în larg cu vase de război de mai multe tipuri, pe care erau îmbarcate unități cu pregătire specială. Ungaria, la rândul ei, detașase pe frontiera cu România două divizii, iar Bulgaria, alte cinci divizii.⁶

În ziua de 21 august 1968, la nivelul unităților Securității s-a ordonat punerea în aplicare a planurilor speciale de măsuri cu codurile „Badea” și „Gemina”, care vizau pregătirea condițiilor pentru trecerea la desfășurarea activității informativ-operative în condițiile ocupării temporare a unei părți a teritoriului Țării de către forțe militare străine.

⁵ Neagu Cosma și Ion Stănescu, *În anul 1968 a fost programată și invadarea României*, Ed. PACO, 1995, p. 87

⁶ *Ibidem*, p. 78

Invazia nu a avut loc, decizia lui Leonid Brejnev de a nu apăsa pe buton datorându-se atât fermității autorităților române, hotărâte să pună în aplicare concepția „războiului întregului popor”, care urma să se contureze la puțin timp după acest moment, **cât și unor factori externi.** Se știe că mai multe dintre marile puteri, în frunte cu SUA și Franța, au atras atenția Kremlinului să nu dea drumul câinilor războiului, întrucât consecințele pot fi imprevizibile.⁷

August 1968 este considerat de mulți ca un nou act de identitate al poporului român. Nu trebuie uitat că, în fața pericolului rusesc, **s-a realizat un moment extrem de rar de coeziune socială când naționalul a bătut politicul.** Numeroși cetățeni, între care și foști deținuți politici abia eliberați din închisori, s-au prezentat să se înroleze ca voluntari, în condițiile constituirii gărzilor patriotice.

Pe fondul schimbărilor interne și al poziției adoptate față de Moscova, **România operează modificări substanțiale în planul politicii față de puterile occidentale, dar și față de Israel și țările arabe.**

Măsurile politice, economice și de cadre întreprinse la nivelul întregii societăți în anii '60, începute de Gheorghe Gheorghiu-Dej și continuate de Nicolae Ceaușescu, care au condus la destinderea climatului intern și deschiderea către Occident, **au vizat și domeniile cultural-artistice.** Oamenii de cultură interziși până atunci din motive politice au fost reintroduși treptat în paginile revistelor și în planurile editoriale. Literatura universală a devenit din nou accesibilă publicului, iar în repertoriul teatrelor și cinematografele au fost incluse mai multe piese și filme occidentale.⁸ După ce la sfârșitul anilor '940 reprezentanțele culturale franceze, britanice sau americane din România fuseseră desființate, la mijlocul anilor '60 se duceau tratative pentru reînființarea lor, acțiuni diplomatice care aveau să se finalizeze nu peste mulți ani.

Un întreg mecanism de schimbare a imaginii României în exterior a fost pus în mișcare. Invitațiile adresate de către autoritățile de la București oamenilor politici și ziariștilor occidentali s-au înmulțit. Atragerea turiștilor străini în stațiunile românești a devenit o prioritate.

⁷ *Ibidem*, p. 11

⁸ Progresele liberalizării culturale și limitele lor sunt bine descrise de Jean Louis Pons, ambasadorul Franței la București, în raportul său pe anul 1964 (vezi Ovidiu Bozgan, Dan Cătănuș, *România în 1964. Un raport al ambasadorului Franței la București, Arhivele Totalitarismului* nr. 46-47, 1-2/2005)

În schimb, **producțiile culturale sovietice au devenit tot mai discrete. Limba rusă și-a pierdut statutul de limbă obligatorie** în școli, activitatea ARLUS (Asociația Română pentru Legături cu Uniunea Sovietică) a fost redusă organizatoric și financiar.⁹

În această atmosferă de început de destindere internă, **și conceptele ideologice au devenit mai flexibile**. Conducerea partidului comunist a luat decizia de a deschide mai larg porțile partidului și spre alte categorii sociale. Intelectualitatea, considerată înainte categoria cea mai predispusă la „influența burgheză”, se va transforma dintr-un posibil cal troian al reacțiunii internaționale într-un instrument absolut necesar pentru dezvoltarea economico-socială a țării.¹⁰ Ca urmare, după ce în timpul epurărilor din 1948-1950, dar și în anii următori, membri intelectuali au fost dați afară din P.M.R. pentru că „afectau principiul de partid al clasei muncitoare”, în 1962 s-a pus din nou problema atragerii intelectualității în partidul comunist. Pentru început, au fost recuperați intelectuali de marcă precum Mihai Ralea, Horia Hulubei, Gh. Ionescu-Sisești, Gheorghe Țițeica, Tudor Arghezi, George Călinescu și Ion Jalea.

Această „revoluție de sus”, care a demarat la începutul anilor '60, **a avut, desigur, limitele ei**. Partidul comunist nu și-a părăsit monopolul politic, supravegherea Securității s-a menținut, chiar dacă a devenit mai suplă, cenzura ideologică a continuat să funcționeze.

Deschiderea spre Vest nu a eliminat teama autorităților față de pătrunderea unor influențe străine de ideologia partidului, cu atât mai mult cu cât statele occidentale cereau, în contrapartidă la contractele economice, lărgirea schimburilor culturale bilaterale.¹¹

În plan cultural, un triplu fenomen s-a desfășurat concomitent: recuperarea valorilor naționale, deschiderea spre Occident, desovietizarea culturii.¹²

- **La nivelul forurilor ideologice și culturale, au fost înlocuiți exponenții realismului socialist**, mulți dintre ei rusofoni, **cu oameni de cultură moderați și preocupați de filonul românesc**. Exemplele sunt multiple,

⁹ Mihaela Cristina Verzea, *Desovietizarea culturii românești la începutul deceniului șapte*, I, „*Arhivele Totalitarismului*” nr. 36-37, 3-4/2002, pp. 169-171

¹⁰ A.N.I.C., Fond C.C. al P.C.R., Cancelarie, dosar nr. 12/1962, *Stenograma ședinței Biroului Politic al C.C. al P.M.R. din 10 mai 1962*, f.19, 23-30

¹¹ Dan Cătănuș, *op. cit.*, p. 712

¹² *Ibidem*, p. 70

semnificativă putând fi considerată desemnarea în funcții importante a lui Zaharia Stancu (președinte al Uniunii Scriitorilor), Ion Jalea (președinte al Uniunii Artiștilor Plastici), George Ivașcu (redactor șef la „*Contemporanul*”, apoi la „*România Literară*”), Petre Popescu și Petru Dumitriu (în conducerea Uniunii Scriitorilor), Octavian Paler (director adjunct la Radioteleviziune), Nicolae Breban (redactor șef adjunct la „*România literară*”) etc.

- **Oamenii de cultură ostracizați în perioada stalinistă din diverse considerente** (apartenență „burghezo-moșierească”, antecedente politice legionare, relații considerate de factură contrarevoluționară cu intelectuali din emigrație etc.) **au fost, treptat, reintegrați în fenomenul cultural** (ex. Alexandru Ivăsiuc – fost condamnat pentru implicarea în manifestațiile studentești din 1956 ocazionate de intervenția sovietică în evenimentele din Ungaria – a ajuns vicepreședinte al Uniunii Scriitorilor ș.a).

- **Uniunile de creație**, considerate azi instituții de factură comunistă, cu lideri luminați și curajoși, **au vegheat la consolidarea statutului creatorului**, atât prin dreptul de autor, politica ajutoarelor și împrumuturilor de creație, cât și prin extinderea schimburilor culturale internaționale.

- **Editurile, publicațiile literar-artistice, simezele, instituțiile de spectacol, cinematografia au devenit mai permeabile pentru tinerele talente**, la mijlocul anilor '60 lansându-se valori durabile ale culturii române, între care Nichita Stănescu, Ioan Alexandru, Marin Sorescu, Nicolae Breban, Augustin Buzura, Adrian Păunescu, Ana Blandiana, Ion Gheorghe (în literatură), George Apostu, Ion Gheorghiu, Ion Pacea, Viorel Mărgineanu, în artele plastice, Liviu Ciulei, Lucian Pintilie, Lucian Giurchescu, David Esrig, în regia de teatru și film etc.

Atmosfera din societatea românească de la începutul deceniului șapte nu mai semăna deloc cu aceea din anii precedenți. Bunăstarea materială, reorientarea spre valorile naționale, eliberarea ultimilor deținuți politici au determinat **o relație mai bună între partid și intelectualitate.** Călătoriile tot mai numeroase peste hotare la reuniuni științifice, posibilitatea de a primi literatură de specialitate, dezvoltarea relațiilor interinstituționale au contribuit la îmbunătățirea atmosferei generale, dar și a situației materiale a acestei categorii sociale, ajungându-se la o situație de coabitare acceptabilă pentru toți cei implicați. **Aspectele prezentate mai sus și multe altele au indus multor români ideea că țara noastră și-a regăsit drumul**, nutrindu-se serioase speranțe de mai bine.

Cu trecerea anilor, datorită strategiilor politico-economice și sociale interne, dar și jocurilor de interese externe, **multe tendințe pozitive aveau să se diminueze sau chiar să se blocheze.**

a. În planul relațiilor internaționale.

- **România a continuat politica de distanțare și independență față de URSS**, atât în raporturile bilaterale, cât și în cadrul Tratatului de la Varșovia și al Comisiei de Ajutor Economic Reciproc (CAER).

În anii '80, **România a refuzat să participe la operațiunea „Ryan” inițiată de KGB&GRU împotriva NATO**, a militat în Occident pentru împiedicarea altor amplasări de rachete tactice nucleare și cu rază medie de acțiune în Europa, a susținut dezarmarea ca un pas necesar pentru desființarea NATO și a Pactului de la Varșovia, a împiedicat întărirea capacităților militare ale forțelor Armate Unite, a inițiat crearea unui „Grup de lucru pentru procesul de dezarmare în Europa” (decembrie 1984), a încercat să blocheze reînnoirea Tratatului de la Varșovia, a propus renunțarea la principiul comenzii unice (sovietice) în cadrul acestui tratat etc., făcând astfel ca relațiile româno-sovietice să atingă limita suportabilității.¹³

După august 1968, pentru Moscova cele mai îngrijorătoare elemente ale independenței României le-au reprezentat contactele militare în afara Pactului de la Varșovia (SUA, Germania Federală, Anglia, Franța, China etc.) în domeniul pregătirii și echipamentelor militare, existând temeri că ele se vor prelungi și în domeniul unor „alianțe” *de facto* antisovietice.¹⁴

În efortul de re tehnologizare a industriei, după 1970 țara noastră s-a orientat tot mai mult spre tehnologia de vârf din țările occidentale.

În „era Gorbaciov”, **Nicolae Ceaușescu a manifestat constant o rezistență fățișă față de ideile de *perestroika* și *glasnosti*** ca modalități de reformare a sistemului socialist, afirmând că România a aplicat deja asemenea deziderate. Încă din anul 1983, PCR respingea socialismul „real” sau sovietic în favoarea „socialismului românesc”, bazat pe caracteristici și cerințe specifice naționale...¹⁵

¹³ *Ibidem*, p. 113

¹⁴ Larry L. Watts, *Ferește-mă doamne de prieteni – Războiul clandestin al Blocului sovietic cu România*, Ed. RAO, 2011, p. 669

¹⁵ Aneli Ute Gabani, *Cultul lui Ceaușescu*, Ed. Polirom, Iași, 2003, p. 200

În contextul politicii generale față de Uniunea Sovietică și al acțiunilor agresive ale acesteia și pe frontul nevăzut, România și-a creat un scut contrainformativ prin înființarea în cadrul Securității, încă din anul 1965, a unei structuri de contraspionaj împotriva serviciilor secrete ale URSS, dar și din alte țări socialiste „prietene”, care avea să devină UM 110 în 1978.

Relațiile româno-sovietice s-au deteriorat constant, ajungând să fie înainte de decembrie 1989 profund marcate de ostilitate și de dorința URSS de punere la punct a României rebele și în primul rând a lui Nicolae Ceaușescu.

- **Relațiile bilaterale cu SUA au atins apogeul în anii '970**, România fiind primul stat socialist care în 1969 a fost vizitat de un președinte american, iar în 1975 a primit clauza națiunii celei mai favorizate. Această decizie încununa eforturile țării noastre din anii precedenți, de apropiere și conlucrare cu SUA pe multiple planuri, cu riscul supărării celui alt mare competitor mondial, URSS. În plus, Nicolae Ceaușescu își dovedise din plin utilitatea ca mediator între americani și state cu care aveau dificultăți de comunicare, între care URSS, China, Egipt, precum și Organizația pentru Eliberarea Palestinei.

Relațiile româno-americane, până atunci preferențiale, unice în legăturile politice și economice dintre Est și Vest, **se degradează accelerat la începutul anilor '80. Între cauzele acestui proces** pot fi luate în considerare următoarele :

- După **promulgarea Amendamentului Jackson-Vanick**, la 3 ianuarie 1975, prelungirea clauzei națiunii celei mai favorizate a început să fie condiționată de respectarea drepturilor omului.

Relevante în acest sens sunt condițiile pe care le-a formulat vicepreședintele George Bush pe timpul vizitei făcute la București la 18 și 19 septembrie 1983, care a marcat căderea abruptă a relației lui Ceaușescu și a României cu Statele Unite, respectiv: anularea obligației de a achita taxele de studii pentru cetățenii români care solicitau emigrarea din țară; acordarea unei mai mari libertăți de practicare a cultelor neoprotestante; o mai mare flexibilitate în problema emigrării și a liberei circulații; abandonarea practicii de a impune înregistrarea la autorități a mașinilor personale de scris; îmbunătățirea balanței comerciale prin creșterea importului de produse americane etc. Toate aceste recomandări/condiționări au fost taxate de Ceaușescu ca fiind încercări de amestec în treburile interne ale României.¹⁶ Pe considerentul că România nu-și

¹⁶ Colonel (r) Traian Stambert, *Escală pe strada „cârțițelor”*, Ed. Paco, București, p. 52.

respecta obligațiile asumate în acest domeniu, SUA avea să ia decizia de a nu mai prelungi acordarea clauzei pentru țara noastră începând cu 01.07.1987, termen care a fost devansat de hotărârea lui Nicolae Ceaușescu de a anunța imediat că România este cea care renunță la clauză.

• **Modificarea atitudinii lui Ceaușescu față de americani**, mai ales prin pierderea flexibilității cu care tratase până atunci raporturile bilaterale, devenind ostil și în unele momente arogant în fața unor probleme pe care altă dată le rezolvase cu abilitate, opinie aparținând generalului Iulian Vlad¹⁷, susținută și de unii analiști.

Rolul României se consumase. SUA încheiase problema din Vietnam, normalizase relațiile cu China (inclusiv prin intermediul României), ajunsese la un acord între Egipt și Israel, între Israel și palestinieni, intrase într-un dialog direct cu URSS pe tema dezarmării nucleare. Bunele oficii ale României, ca de altfel și ale altor state mici, nu mai aveau un scop, iar URSS începuse să condiționeze orice fel de contacte de ocolirea Bucureștiului. La acest curs firesc al evenimentelor s-a adăugat și insistența Moscovei de a-l denigra pe Ceaușescu în străinătate.¹⁸

Se pare că ultima vizită a lui Ceaușescu la Washington (martie 1978) a avut un secret pe care nu l-au cunoscut decât câțiva membri ai delegației române. Eugen Florescu, unul dintre consilierii lui Ceaușescu și participant la vizită, a confiat că schița toastului președintelui Jimmy Carter pentru dineul oficial începea așa: „*Sunt informat că sunteți un mare vânător și eu vreau să urmez exemplul și să vânez Marele Urs*”. Informat, Ceaușescu ar fi spus: „*Ce vrea ăsta, e nebun ?*”, și ar fi cerut consilierilor să solicite să se renunțe la o asemenea formulare. Eugen Florescu consideră că americanii au nădăjduit multă vreme că se vor putea folosi de Ceaușescu în acțiunea lor de răsturnare a sistemului comunist. După refuzul lui Ceaușescu, au trecut la polonezi, l-au folosit și pe Papă și instrumentul polonez a fost preferat celui românesc.¹⁹

Nici după pierderea clauzei națiunii celei mai favorizate, **Nicolae Ceaușescu nu și-a schimbat discursul în problema drepturilor omului** în cadrul discuțiilor pe care le-a avut cu delegații de deputați, senatori și oameni de afaceri americani care au mai venit la București până în 1989.

¹⁷ Alex Mihai Stoenescu, *op. cit.*, pp. 131-132

¹⁸ *Ibidem*, p. 141

¹⁹ *Ibidem*, p. 135.

Acestea sunt, în linii mari, etapele care au făcut ca România să devină tot mai izolată în plan internațional la sfârșitul deceniului opt, aspect datorat, în primul rând, confruntării celor două super puteri, mai întâi separat și în final împreună.

b. În plan economic

După 1970, a fost continuată politica de industrializare pentru asigurarea nevoilor interne de consum preponderent din producția internă și pentru valorificarea superioară a resurselor naționale și a excedentului de forță de muncă din anumite județe. Concomitent, s-a acționat pentru re tehnologizarea unităților industriale mai vechi și orientarea investițiilor spre ramuri industriale de vârf tehnologic.

Tot acest efort a implicat importante resurse financiare, obținute din creșterea exporturilor, în afară de piața tradițională a CAER, pe piețe occidentale, devenite mai permissive datorită scutirilor sau reducerilor unor taxe ca urmare a încheierii unor acorduri comerciale favorabile cu SUA, Marea Britanie, Germania, Franța etc., precum și în țări din lumea a III-a, îndeosebi arabe. Spre exemplu, în SUA, beneficiind de sistemul general de preferințe, în baza obținerii clauzei națiunii celei mai favorizate în anul 1975, România a exportat în anii următori mărfuri în valoare de o jumătate de miliard dolari anual, cifră care a ajuns la cca. 750 milioane dolari în anii 1984-1986²⁰, exporturile românești pe piața americană devansându-le pe cele ale tuturor țărilor est-europene, inclusiv Uniunea Sovietică.²¹ Totodată, a beneficiat de importante credite garantate de unele state occidentale, îndeosebi SUA, din partea cărora a obținut, începând cu 1975, peste un miliard de dolari.

În 1972, după câțiva ani de discuții tehnice și negocieri diplomatice, țara noastră a aderat la Fondul Monetar Internațional (FMI), ceea ce reprezenta o excepție în sistemul socialist.

Pe această bază, între 1975-1979 România a început construcția a peste 50 de întreprinderi mari și modernizarea a tot atâtea altele.²² Se importa masiv tehnologie occidentală: din Canada pentru construcția centralei nucleare de la

²⁰ Constantin Corneanu, *Victoria însângerată – Decembrie 1989*, Ed. Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2004, p. 277.

²¹ *Ibidem*, p. 280.

²² Florea Dumitrescu, fost ministru la Finanțe (1969 – 1978), apud Daniel Ionașcu, *Cum a trecut România prin „criza greacă” acum mai bine de 30 de ani*, „Adevărul”, 06.07.2015, p. 12.

Cernavodă, din Franța pentru autoturisme Dacia și Olcit, la Brașov au început să fie produse camioane sub licență germană etc.

Industrializarea masivă și creșterea puternică a cotațiilor petrolului pe plan mondial, la sfârșitul anilor '970, au fost principalele cauze care au împins țara noastră în pragul incapacității de plată.

Marea problemă pentru România a constituit-o căderea șahinșahului Mohammad Reza Pahlavi Aryamehr, în 1979, în Iran, țară care reprezenta principalul deținator pentru noi, rafinăria Petromidia fiind construită tocmai pentru a prelucra petrolul iranian. Atunci Ceaușescu a încercat reorientarea spre Africa, dar acest lucru nu a compensat țițeiul ieftin din Iran.

În afara unor cauze obiective de acest gen, **analizii pun în discuție și strategiile economice pe termen mediu sau lung.** Astfel, Ilie Șerbănescu apreciază că Nicolae Ceaușescu și-a fixat atât de multe obiective industriale încât nu le-a mai putut susține.²³ La rândul său, matematicianul Mihai Botez, un critic al strategiei economice românești din epocă, afirma într-un memoriu trimis în 1985 Comitetului Central al PCR că planurile de dezvoltare erau întemeiate pe anticipări ale evoluțiilor economice mondiale ce s-au dovedit eronate, pe estimări fanteziste ale resurselor și nevoilor țării și pe investiții uriașe în ramuri industriale precum siderurgia și petrochimia, care s-au dovedit greșite prin prisma dependenței de materii prime și a consumurilor mari de energie, care au făcut iminentă o criză energetică.²⁴

Consecință a strategiei economico-financiare și a contextului prezentat, **la sfârșitul anului 1981, datoria externă a României se ridică la 10,2 miliarde dolari,** în raport cu 3,6 miliarde cât era în 1977. Pe 16 august 1979, Rezerva Federală a SUA a luat decizia de a crește dobânzile la 11,75 % și, ca urmare, s-a înregistrat o creștere sensibilă a dobânzilor la datoriile suverane, ceea ce a afectat în mod dramatic o serie de țări în curs de dezvoltare și va marca, totodată, sfârșitul creditelor ieftine pentru dezvoltare.²⁵

Ilie Șerbănescu își amintește că, pentru acordarea finanțării, FMI a venit cu cerințe drastice, între care și închiderea unor furnale și a industriei petrochimice, mari consumatoare de energie.²⁶

²³ Daniel Ionașcu, *op. cit.*

²⁴ Apud Ana-Maria Cătănuș, *op. cit.*, p. 164

²⁵ Constantin Corneanu, *op. cit.* p. 275.

²⁶ Daniel Ionașcu, *op. cit.*

Fostul ministru Petre Gigea, care a deținut portofoliul Finanțelor între anii 1981 și 1986, identifica între consecințele posibile ale aplicării cerințelor FMI următoarele : creșterea pe plan intern a prețurilor la petrol, gaze, cărbune, benzină, motorină și energie electrică, reducerea subvențiilor în industrie și agricultură, în industria textilă - uniforme școlare și îmbrăcăminte pentru copii, reducerea importurilor, creșterea dobânzilor bancare, unificarea cursului de schimb, devalorizarea leului prin modificarea raportului leu-dolar. De asemenea, FMI cerea reducerea deficitului balanței comerciale și reglementarea datoriei externe cu băncile occidentale și guvernele creditoare.²⁷

În acest context și în condițiile existenței unor arierate în valoare de 1.143 milioane de dolari (11,2% din totalul datoriei externe), România a fost nevoită în primăvara anului 1981 să înceapă negocieri cu FMI și cu băncile occidentale creditoare pentru dezamorsarea crizei datoriei externe, obținând în cele din urmă, la 15 iunie 1981, un credit pe 3 ani de la FMI în valoare de 1.322 milioane dolari și, în ianuarie 1982, unele reeșalonări și rescadențări ale angajamentelor externe neonorate (o eroare de strategie a fost schimbarea structurii creditelor în sensul majorării creditului pe termen scurt de la 4% în total în 1976 la 22,2% în anul 1980, ceea ce a făcut vulnerabilă politica financiară a țării noastre).²⁸

Ca urmare a condițiilor puse de FMI și a tratamentului umilitor la care au fost supuși reprezentanții României pe parcursul negocierilor îndelungate cu organismul financiar mondial, **Nicolae Ceaușescu a luat decizia de a renunța să mai colaboreze cu FMI și să mai apeleze la credite externe, precum și de a achita integral și cât mai rapid datoria externă.** Reacția vehementă a lui Nicolae Ceaușescu a fost, potrivit relatărilor lui Ștefan Andrei, generată de atitudinea SUA, care au condiționat reeșalonarea datoriilor de plata prealabilă a 73 milioane de dolari dintr-un credit special.²⁹

Decizia lui Nicolae Ceaușescu de plată integrală și accelerată a datoriei externe este unică în lume și a ostilizat marea finanță mondială la adresa României. Nici atunci și nici în prezent (a se vedea cazul Greciei), organismele creditoare internaționale nu-și asumau responsabilități privind previziunile făcute și modelele impuse. Relevantă, în acest sens, este analiza făcută recent despre situația din Grecia de renumitul economist Joseph E. Stiglitz, laureat

²⁷ *Ibidem*

²⁸ Constantin Corneanu, *op. cit.*, pag 276.

²⁹ *Ibidem*, p. 277

Nobel în economie: „Principiile din spatele programului pe care «troica» (Comisia europeană, Banca Centrală Europeană și FMI) l-a vârat pe gâtul Greciei acum cinci ani au fost abisale, având ca rezultat o scădere de 25% din P.I.B.-ul țării... Este uimitor că «troica» a refuzat să accepte responsabilitatea măcar pentru o parte din toate acestea sau să recunoască cât de proaste au fost previziunile și modelele sale”.³⁰

În contextul achitării datoriei externe, România a făcut greșeala de a plăti în devans și creditele pe termen lung, chiar și până în 2005. A prins și un moment foarte prost, când dolarul s-a tot apreciat, afirmă Ilie Șerbănescu.³¹

Încolțită de cei doi coloși (SUA și URSS), România a fost obligată să alerge în lumea largă pentru a găsi materii prime și piețe de desfacere, întâmpinând greutăți ce s-au dovedit, practic, în cele din urmă, de neînving.

Rezolvarea problemei cu ajutorul țărilor din lumea a treia s-a dovedit iluzorie datorită predilecției acestora de a mări neconținut comisionul.³²

La 31 martie 1989, România a încheiat rambursarea datoriei externe, dar costurile au fost imense: accentuarea crizei economico-financiare interne și deteriorarea acută a climatului social, ca urmare a sacrificiilor la care a fost supus poporul român.

Cu prețul enorm plătit, pe multiple planuri, țara noastră avea în decembrie 1989, în conturile bancare, disponibilități valutare de 1,8 milioane dolari SUA și urmau să fie încasate creanțe din credite acordate unor țări în curs de dezvoltare în sumă de 2,9 miliarde dolari.³³

Situația economico-financiară a României din 1989, obținută și menținută cu mari sacrificii de poporul român, **poate fi evaluată mai corect dacă o comparăm cu cea actuală.** Ultimele date ale Ministerului de Finanțe arată că avem de plătit în acest an un serviciu al datoriei publice guvernamentale de 13,48 miliarde euro, din care ratele de capital (împrumutul propriu-zis) sunt de 11,11 miliarde euro, iar dobanzile și comisioanele aferente sunt de 2,37 miliarde euro (1,5% din PIB). Din suma totală, serviciul datoriei interne (în principal față de deținătorii titlurilor de stat emise pe piața internă) se cifrează la 7,19 miliarde euro, restul fiind datorie externă.³⁴

³⁰ Joseph E Stiglitz, *Atacul asupra democrației grecești*, „România Liberă” din 14.07.2015, p.6.

³¹ Daniel Ionașcu, *op. cit.*

³² Constantin Corneanu, *op. cit.* p. 283.

³³ *Ibidem*, pp. 276-277

³⁴ Doru Cireașă, *Datoria Publică, un pericol?*, „România Liberă”, 10.07.2015, p. 9.

Această datorie, care poate greva serios România în anii următori, are explicații multiple: dispariția în ultimii 24 de ani a peste 1.200 de întreprinderi productive (fabrici, uzine, combinate, cooperative, sisteme de irigații și altele)³⁵, politica defectuoasă în domeniul privatizării unor active importante ale statului, inclusiv privind exploatarea și valorificarea unor resurse naturale, hemoragia financiară către companii străine care sunt preponderente pe piața românească, migrarea în străinătate a cca 4 milioane de persoane din forța activă de muncă, inclusiv de înaltă calificare.

c. În plan politic

Deschiderea manifestată de Nicolae Ceaușescu în primii ani ai regimului său **se va restrânge treptat, lăsând loc unor tendințe care au marcat negativ climatul politico-social în anii '970 și '980**: dezvoltarea cultului personalității și a dirijismului politic, limitarea exercițiului unor drepturi și libertăți cetățenești, întărirea controlului asupra relațiilor cu străinii, extinderea supravegherii informative a persoanelor cu atitudini sau acțiuni contrare regimului.

- **Nicolae Ceaușescu** i-a succedat la conducerea Partidului Comunist lui Gheorghe Gheorghiu-Dej, având în scurt timp **o evoluție accelerată spre realizarea unui monopol asupra pârghiilor majore la nivel de partid și de stat.**

În iulie 1965, după Congresul al IX-lea, a fost ales membru al Prezidiului Permanent și secretar general al Comitetului Central. După doi ani, în decembrie 1967, a avut loc Conferința națională care a hotărât înființarea Consiliului de Stat, al cărui președinte a fost ales de Marea Adunare Națională însuși Nicolae Ceaușescu. Mai târziu această funcție avea să se transforme în rangul de președinte al României.

În numai câțiva ani, Nicolae Ceaușescu devenise omul Numărul Unu – Comandantul Armatei, Președintele României, purtător de sceptru și sigiliu, dar mai presus secretar general al partidului unic.³⁶

Debutul cultului personalității noului conducător este considerat momentul demolării cultului lui Gheorghe Gheorghiu-Dej (Plenara CC al PCR din 22-25 aprilie 1968), când, din inițiativa lui Nicolae Ceaușescu,

³⁵ Ilie Șerbănescu, *Scrisoare deschisă către bucureșteni și toți românii*, lansată pe internet în luna iulie 2015

³⁶ Vasile Băran, *De la Lenuța Petrescu la Elena Ceaușescu*, Ed. Verus, p. 158.

predecesorul său a fost demascată pentru uciderea lui Ștefan Foriș (fost secretar general al Partidului în 1940) și a lui Lucrețiu Pătrășcanu.

Mândră de succesele soțului său, care au început curând să devină și ale sale, încă de la Congresul al X-lea al partidului **Elena Ceaușescu a început să-și ia câte o porție din noua putere, la început în partid, apoi și în stat.** Așa a devenit membru al Comitetului Central, apoi al Comitetului Executiv, iar Prezidiul Permanent, care începuse să i se pară un zid între ea și ceilalți demnitari cu care lucra soțul său, a fost desființat chiar la propunerea ei. În anii care au urmat, a mai devenit primviceprim-ministru al guvernului, președinte al Consiliului Național al Științei și Tehnologiei, director general al ICECHIM, președintele Organizației Naționale „Oameni de știință și Pacea”, savant de renume mondial, academician, personalitate de seamă în galeria internațională a femeilor celebre de pe mapamond.³⁷ Elena Ceaușescu devenise Prima Doamnă a Țării, dar și Primul Sfetnic al soțului său. Încet-încet, a devenit părtaș activ la luarea celor mai importante decizii în stat. Poziția deosebit de importantă la nivel politic și guvernamental a fost validată prin înființarea cunoscutului „Cabinet 2”.

Conform „fișei postului”, Elena Ceaușescu coordona pe linie de partid și de stat activitatea în domeniul învățământului, științei și culturii. Sub pretextul că dorea să-l protejeze pe „Tovarășu” de probleme minore, se imixtiona deseori și în alte domenii ale vieții economico-sociale.

Apariția Elenei Ceaușescu în viața politică internă avea să reprezinte începutul unui lung șir de decizii cu consecințe nefaste asupra relațiilor din Partid și a raporturilor dintre Nicolae Ceaușescu și restul activului de partid și de stat.³⁸ Lipsa de reacție a lui Nicolae Ceaușescu față de imixtiunile soției sale în probleme importante de stat care nu-i reveneau în competență, față de intrigile și abuzurile comise ori puse pe seama sa, au făcut din Elena Ceaușescu un personaj extrem de temut și, totodată, urât.

- **În domeniul politico-ideologic**, Nicolae Ceaușescu a **lansat teza socialismului de factură națională**, încercând să adapteze marxism-leninismul și materialismul dialectic la tradițiile și realitățile românești.

La 6 iulie 1971 a prezentat în ședința Comitetului Executiv al CC al PCR o serie de propuneri de măsuri cu privire la îmbunătățirea activității

³⁷ *Ibidem*, p. 164.

³⁸ Constantin Corneanu, *op. cit.*, p. 290.

politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a populației, cunoscute sub sintagma „*Tezele din iulie 1971*”. Una din măsurile invederate era **sporirea controlului** politico-ideologic exercitat de organele și organizațiile de partid **asupra activității cultural-educative**, astfel încât aceasta să fie orientată spre evidențierea marilor cuceriri ale poporului român în socialism, rolul conducător al clasei muncitoare, cultivarea respectului față de muncă, a dragostei față de țară și partid etc. Totodată, trebuia să fie orientată spre combaterea influențelor ideologiei burgheze, a mentalităților retrograde, naționalismului, misticismului, manifestărilor de indisciplină, de încălcare a normelor de conviețuire socială, a tendințelor de parazitism..., a manifestărilor de cosmopolitism..., tendinței de a împrumuta diferite mode artistice din lumea capitalistă.³⁹

Această „răbufnire de dogmatism, deviere bruscă și radicală de la liberalizarea pe care Ceaușescu și-o asumase din 1965”, această „minirevoluție culturală”, cum au denumit-o unii analiști occidentali, este considerată ca fiind consecința evoluției treptate a lui Nicolae Ceaușescu spre autoritarism și consolidarea puterii personale, pe de o parte, și a influențelor vizitei efectuate de liderul român, în mai-iunie 1971, în China, RPD Coreeană, RD Vietnam și RP Mongolă, pe de alta.⁴⁰

În acest context, **în anul 1974 a fost adoptată Legea presei din R.S.România**, care stabilea condițiile în care puteau să-și desfășoare activitatea instituțiile de presă aflate, toate, sub conducerea PCR.

Trei ani mai târziu, **în 1977**, a fost desființat Comitetul pentru presă și tipărituri, care a reprezentat – în opinia autorilor *Raportului Final privind Analiza Dictaturii Comuniste din România* – în mod paradoxal, **semnalul înăspririi controlului asupra culturii**, cenzura ideologică fiind mutată în redacții, edituri și la nivelul organismelor coordonatoare ale acestora.⁴¹

PCR a acționat sistematic, în continuare, pentru întărirea controlului asupra instituțiilor culturale, inclusiv asupra uniunilor de creație, context în care imixtiunile ideologice în creația literar-artistică s-au accentuat, iar cenzura ideologică s-a extins.

³⁹ *Propuneri de măsuri pentru îmbunătățirea activității politico-ideologice, de educare marxist-leninistă a membrilor partidului, a tuturor oamenilor muncii, 6 iulie 1971*, în Nicolae Ceaușescu, *România pe drumul construirii societății socialiste multilateral dezvoltate. Rapoarte, cuvântări, articole, mai 1971-februarie 1972*, Ed. Politică, București, 1972, pp. 192-193.

⁴⁰ Ana – Maria Cătănuș, *op. cit.*, pp. 81-83.

⁴¹ Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din Romania. *Raport Final*, Ed. Humanitas, București, 2007, p. 326.

d. În planul drepturilor omului

- După apogeul perioadei de liberalizare, regimul Ceaușescu a introdus progresiv, prin lege, **noi restricții și amputări ale drepturilor și libertăților cetățenești.**

• Pentru descurajarea intențiilor de refuz al înapoierii în țară, conducerea politică a **incriminat ca infracțiuni faptele de acest gen** săvârșite de cetățenii români plecați temporar în misiune în străinătate (Codul Penal din 1969, art. 253). Totodată, **au fost introduse rigori suplimentate în procesul de avizare a cererilor de călătorie în străinătate**, între care extinderea obligativității avizului organului informativ pentru toți cetățenii români cu statut de angajat.

• Prin *Legea nr. 23/1971* privind apărarea secretului de stat și normele de aplicare a acesteia incluse în *HCM nr. 18 și 19/1972*, **au fost introduse o serie de restricții persoanelor angajate cu acces la secrete de stat**, care au fost percepute drept limitări ale drepturilor individuale. Este vorba, în primul rând, de interdicția ca salariații care dețineau informații secret de stat să stabilească relații personale cu străinii, dacă acestea afectau interesele statului român. Relațiile cu străinii se puteau stabili numai cu aprobarea prealabilă a conducătorilor instituțiilor din care angajații făceau parte (*Legea nr. 23/1971*, art. 13).

În al doilea rând, li se interzicea cetățenilor români orice fel de legătură cu posturile de radio și televiziune ori cu organele de presă din străinătate, care, prin acțiunile lor, desfășurau o activitate de defăimare sau contrară intereselor statului român (art. 14). Acordarea de interviuri de către cetățenii români organelor de presă ori posturilor de radio sau televiziune străine, în țară sau pe timpul cât se aflau în străinătate (în interes de serviciu sau personal), pentru probleme ce priveau interese politice, social-economice, de apărare și tehnico-științifice ale statului român, se puteau face numai cu aprobarea conducătorului organului central în subordinea căruia se afla instituția din care făcea parte cel în cauză (art. 15). De menționat că această interdicție nu era condiționată de calitatea de angajat cu acces la secrete de stat, adresându-se tuturor cetățenilor.

• În contextul proliferării difuzării de înscrisuri anonime cu conținut contestatar la adresa politicii regimului, a fost emis *Decretul nr. 98/1983* prin care **s-a introdus un sistem special de control asupra aparatelor de multiplicat, materialelor necesare reproducerii scrierilor și al mașinilor de scris.**

• Prin *Decretul nr. 153/1970* pentru stabilirea și sancționarea unor contravenții privind regulile de conviețuire socială, ordinea și liniștea publică, **erau incriminate faptele de parazitism social**, categorie în care erau incluse sustragerea de la îndatorirea cetățenească de a-și asigura mijloacele de existență prin muncă, apelarea la mila publicului, practicarea prostituției și a jocurilor de noroc, inițierea sau constituirea unor grupuri de persoane care, prin comportamentul lor, exprimau o concepție de viață parazitară sau anarhică (art. 1).

• În scopul creșterii natalității, prin *Decretul nr. 770/1966* a fost **interzisă și incriminată penal întreruperea cursului sarcinii**.

• *Legea nr. 59/1974* privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale a conținut prevederi care **au lezat, în diverse forme, dreptul de proprietate personală asupra clădirilor și terenurilor**.

Lista reglementărilor legale restrictive este, evident, mai lungă.

- Au existat, însă, în perioada 1970-1989 și **încorsetări care nu au implicat modificări normative**. Spre exemplu, în domeniul religioas, recrudescența cultelor neoprotestante și a sectelor care nu au avut statut legal conform Decretului nr. 177/1948, stimulată de centralele lor internaționale, s-a lovit de un blocaj sistematic al autorităților de stat.

e. În plan social

Treptat, după 1970, se constată **un fenomen de acumulare a unor nemulțumiri** de ordin general ori specifice unor categorii profesionale, religioase etc., care se acutizează după 1980.

Lista acestor nemulțumiri este lungă și diversă. Întrucât ele sunt bine cunoscute, mai ales de generația matură, mă voi rezuma doar la enumerarea celor mai semnificative :

- penuria produselor alimentare de bază, raționalizarea distribuirii unora dintre acestea;

- introducerea listelor de așteptare la achiziționarea autoturismelor Dacia și Olcit ;

- accesul dificil, deseori preferențial la produse de folosință îndelungată provenite din import, dar și la unele bunuri de consum din producția internă;

- penuria de carburanți și raționalizarea circulației autoturismelor în zilele de duminică;

- frigul din casele de locuit și spațiile de lucru, consecință a economisirii excesive a gentului termic;
- ideologizarea masivă a presei scrise și a programelor de radio și televiziune;
- reducerea aberantă a programului zilnic al Televiziunii Române;
- reconsiderarea importanței dosarului de cadre în promovarea profesională;
- obstrucționarea dreptului la liberă circulație prin creșterea dificultăților la obținerea vizei de plecare definitivă din țară sau de călătorie temporară în străinătate;
- controlul excesiv al relațiilor cu cetățenii străini;
- afectarea dreptului de liberă exprimare prin cenzura practică la publicarea materialelor de presă și a creațiilor literar-artistice, precum și prin modul de reglementare a interviurilor acordate mass-media străine;
- obstrucționarea libertății de conștiință a adeptilor cultelor religioase fără statut legal;
- imposibilitatea efectuării legale a întreruperii de sarcină din rațiuni personale;
- limitarea abuzivă a suprafeței de teren cu statut de curte și grădină a cetățenilor din localitățile rurale;
- înrăutățirea condițiilor de lucru ale unor categorii de muncitori (echipamente de protecție etc), și întârzierile repetate la plata salariilor și a altor drepturi legale.

Nemulțumiri au existat și în cadrul aparatului de partid, precum și în rândul efectivelor Ministerului Apărării Naționale și Ministerului de Interne.

După cum rezultă din capitolele anterioare, cauzele acestor nemulțumiri țineau, pe de o parte, de criza mondială a petrolului și condiționările externe din domeniul financiar-bancar și, pe de alta, de excese ale regimului Ceaușescu, mai ales în materia drepturilor omului. **În situația cauzelor obiective**, între care și efortul imens făcut pentru plata accelerată a datoriei externe, **regimul Ceaușescu a luat decizii fără a consulta populația**, nefăcând nici efortul minim pentru a explicita și obține acceptarea voluntară a acesteia.

Nemulțumirile și frustrările social-economice au condus la **reducerea treptată**, dar certă, **a sprijinului popular** față de regimul ceaușist și, **implicit, la creșterea vulnerabilităților față de acțiunile externe** vizând subminarea și, apoi, înlăturarea acestuia.

Documentele Securității puse la dispoziția cercetării istorice relevă cu prisosință că **Nicolae Ceaușescu și conducerea de partid și de stat au știut ce se întâmplă în economie și societate**, fiind informați permanent atât asupra disfuncțiilor constatate în realizarea obiectivelor propuse, cât și a nemulțumirilor și stărilor de spirit ale populației.

În numărul viitor vor fi abordate circumstanțele externe care au influențat geneza și dinamica opoziției interne față de regimul Ceaușescu.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

MISIUNE LA PARIS

În memoria generalului Neagu Cosma

Evenimentul pe care îl relatez a început în 1968, după invadarea Cehoslovaciei. Pentru ca activitatea specifică de contraspionaj să poată fi continuată și în condiții excepționale, s-a ordonat diversificarea muncii informativ-operative, astfel:

- fiecare ofițer să-și găsească locații conspirative în care să se poată retrage în caz de ocupație străină;

- să fie recrutați informatori ori persoane de mare încredere la care să se apeleze în acest gen de situații;

- activitatea de contraspionaj să fie extinsă și în afara țării, prin plasarea de informatori verificați în organisme, organizații, asociații, firme etc., cunoscute sau identificate că sunt folosite pentru acoperire de către serviciile de spionaj;

- crearea, în interiorul țării, a unor structuri informativ-operative „total acoperite” (denumite „rezidențe”), care să poată obține informații de interes atât în timp de pace, cât și în cazul unei eventuale ocupații străine.

La sfârșitul anului 1968, lucrăm într-un *serviciu de linie* (care răspundea de un anumit spațiu, conform organigramei Direcției de Contraspionaj). Recrutasem personal un om, bun din toate punctele de vedere ale muncii informativ-operative, să-i spunem „Mocanu”. Într-una din zile, omul mă sună la serviciu:

- Domnule „doctor”, am nevoie urgentă de o „consultație”.

- Bine, vino la „cabinet”...

La întâlnire îl întreb:

- Care-i treaba?

- Dă-mi un sfat! Știi că n-am o locuință comună cu nevasta și copilul. Acum am posibilitate să ne reunim. Numai că pe mine mă bate gândul să emigrez. Nu vreau să mă stabilesc în țara pe care o știi. Am posibilități să ajung în unele organizații internaționale, care vă interesează. Ce crezi că ar trebui să fac?

- În principiu, există soluții. Să-l întreb pe „cel mare” (gândindu-mă la șeful Direcției, generalul Neagu Cosma).

Revenit la serviciu, i-am prezentat cazul generalului. M-a întrebat:

- Ai încredere în omul tău?

- Da, fără rezerve.

- După ce își depune cererea de emigrare și obține aprobarea, stăm de vorbă. Înainte de plecare, îi faci instruirea necesară.

Problema s-a rezolvat într-un timp rezonabil, iar „Mocanu” a ajuns unde trebuia să ajungă.

Ce însemna „instruirea necesară”? Multe detalii privind comportamentul și informațiile pe care trebuia să le obțină. Astea le cam știa. A trebuit să stabilem și un sistem de legătură conspirat. Nu-l detaliez aici. Oricum, presupunea folosirea celor 9 cifre, fără zero, multiplicare și înlocuite în funcție de data scrisorilor, numere cunoscute numai de către noi doi.

Ulterior, am fost mutat la Serviciul de analiză și sinteză a informațiilor, la a cărui conducere am ajuns prin 1971. Cazul „Mocanu” nu l-am predat. Am rămas singurul ofițer care-l cunoștea.

Au urmat circa doi ani de „corespondențe”, imposibil de descifrat de serviciile adversare, prin care „Mocanu” a transmis informații privind evoluția sa personală și profesională, dar și date operative.

Prin ianuarie 1972 primesc un apel: „Sunt bine, vreau să te văd oriunde în Europa (deci, nu în țara în care se stabilize). Am ceva pentru tine”.

Generalul Neagu Cosma mi-a spus: „*Du-te, Ioane! Tu întocmești hârtiile, iar eu obțin aprobările. Ai grijă să te «acoperi»*”.

Fiind economist de profesie, cu ajutorul altor colegi specializați în domeniu, am găsit un loc de „comerciant” în delegația română care urma să se deplaseze la Târgul Internațional de la Paris din aprilie-mai 1972. Directorul pavilionului românesc știa cine sunt. Era prevenit că voi pleca în anumite momente de la standul pe care-l prezentam. Mi-a asigurat motivarea față de ceilalți a lipsei de la stand.

Înainte cu o zi de a pleca spre Paris, în timpul ședinței zilnice pe care o aveam cu comandantul, potrivit atribuțiilor profesionale în analiza și sinteza informațiilor, am avut o poziție mai „contondentă”, permițându-mi să-mi spun deschis părerea despre unii „veterani” pe care îi transferase în colectivul pe care îl conduceam. După ce m-a străfulgerat cu privirea, m-a lămurit ce, cum și de ce. Credeam că am încurcat-o rău și n-am mai îndrăznit să-i amintesc de plecarea de a doua zi.

Seara, târziu, „brodindu-ne” împreună în lift, îmi zice: „*Mâine pleci la Paris. Succes! Ai grijă că poți fi urmărit și provocat!*”.

„Mocanu” a venit la întâlnire în locul, în ziua și la ora stabilită. După contactul vizual am mers câteva ore cu mijloacele de transport în comun (metrou, troleibuze, autobuze etc.) până am reușit să pierdem filajul. Din fericire, eram urmăriți de ai noștri. Întâlnirea propriu-zisă a avut loc la periferia Parisului, la domiciliul unui cunoscut al lui „Mocanu”, plecat atunci din localitate.

Am discutat vreo 4-5 ore, timp în care “MOCANU” mi-a relatat aventura emigrării și stabilirii în țara unde a ajuns în final și m-a informat cu privire la organizațiile și persoanele care aveau în preocupări obținerea de date și informații despre România, indicându-mi-i pe cei care au fost sau urmau să vină în țară în acest scop. Ne-am pus de acord asupra activității de viitor, după care ne-am despărțit, fiecare pe drumul lui.

Majoritatea datelor furnizate de „Mocanu” le-am memorat, iar numele de persoane și adrese le-am introdus, codificat, în însemnările făcute pe marginea deplasării în Franța. La întoarcere, m-am prezentat la raport. M-a întâmpinat generalul Neagu Cosma:

- Bine ai venit! Ai fost urmărit!
- Știu. Erau ai noștri. Și-au făcut și ei treaba.
- Bravo! Dă-mi raportul despre misiune.

Colonel (r) Ion Șovu

„AVIATORUL” ȘI „EXTRATERESTRUL MARTIAN”

Printre minciunile și enormitățile spuse după decembrie 1989 despre activitatea Securității statului de către unii „experți” în servicii secrete se numără și cea potrivit căreia această instituție ar fi procedat, în scop represiv, la internarea abuzivă în unități medicale psihiatrice a unor oponenți politici ai fostului regim.

Acuzația reprezintă o insultă și la adresa medicilor psihiatri români, specialiști de mare valoare, care s-au străduit pentru recuperarea unor bolnavi psihici sau pentru ameliorarea stării de sănătate a acestora printr-un tratament medical adecvat.

În contextul măsurilor privind asigurarea securității conducerii superioare de partid și de stat și a unor înalți oaspeți străini, Securitatea lua în calcul și posibilitatea unor acțiuni intempestive și necontrolate ale unor persoane cu afecțiuni psihice.

La fiecare Securitate județeană, ofițerii care aveau în responsabilitate zone și obiective întocmiseră tabele cu bolnavii psihici care intenționau să se adreseze, pe căi neoficiale, șefului statului ori persoane predispuse la acțiuni anarhice. În cazul unor vizite în județe ale lui Nicolae Ceaușescu era verificată situația persoanelor din această categorie și se stabileau măsurile necesare pentru prevenirea unor acțiuni ale acestora de natură a perturba manifestările publice la care participa șeful statului.

Un asemenea caz l-a reprezentat, în anii '80, un bărbat cu probleme psihice din municipiul Târgoviște. Acesta expedia periodic scrisori Președintelui României, peste semnătură aplicând o „stampilă” cu ajutorul unor monede. Era cunoscut cu numele de „Aviatorul”, deoarece se considera „comandantul Aviației și al Marinei Militare din Armata Română”, umbla îmbrăcat cu un costum de culoare albastră și purta pe cap un chipiu de aviator. Periodic era internat de către familie la un spital de psihiatrie, unde i se administra un tratament de specialitate. În absența tratamentului intra în criză și devenea violent.

Într-una din zile a fost vizitat la domiciliu de către un ofițer de securitate pe care îl cunoștea. L-a găsit în grădina casei. Imediat cum l-a văzut pe colegul nostru, „Aviatorul” a luat o sapă în mână și a pornit spre ofițer spunând: „Și tu ai venit

să-mi spui să merg la spital? Lasă că te aranjez eu!” Colegul nostru a părăsit grăbit curtea pentru a evita o altercație. Era clar că „Aviatorul” nu făcuse tratamentul medical periodic, fapt pentru care intrase în criză și devenise periculos.

Un alt coleg, având o oarecare experiență în relațiile cu bolnavii psihici, a recurs la o modalitate simplă și eficientă pentru a rezolva problema. A conceput textul unei scrisori în care, după ce a evidențiat „accentuarea neînțelegerilor” între NATO și Tratatul de la Varșovia, a menționat că a crescut riscul izbucnirii unui război în care ar putea fi implicată și țara noastră. Scrisoarea era trimisă din partea Miliției municipiului Târgoviște și adresată „Aviatorului”.

Când i-a predat scrisoarea, colegul nostru i-a spus „Aviatorului” că, în calitatea sa de „Comandant al Marinei Militare și a Aviației”, trebuie să-și verifice starea de sănătate. „Aviatorul” a citit scrisoarea după care a acceptat imediat să se interneze în spital, unde i s-a făcut tratamentul de specialitate, după care bolnavul a ieșit din starea de criză.

Personal, am avut o întâmplare cu un bolnav psihic în anul 1986. Cu ocazia aniversării a 600 de ani de la urcarea pe tronul Țării Românești a domnitorului Mircea cel Bătrân, Nicolae Ceaușescu a fost, timp de două zile, oaspetele Târgoviștei, fosta cetate de scaun a domnitorului amintit. Mi s-a încredințat responsabilitatea unui sector de circa un kilometru, pe care urma să se deplaseze președintele României.

Așa cum se proceda în acea perioadă, pe trotuarele străzii se aflau sute de persoane. Se constituise un dispozitiv de protecție eficient, format din cadre de miliție și securitate.

Înainte de trecerea coloanei oficiale, am decis să mai parcurg o dată întregul traseu pentru a vedea dacă există vreo stare de pericol. După circa trei sute de metri, lângă un grup de tineri am sesizat prezența unui bărbat care făcea notă discordantă față de celelalte persoane. Avea o conformație athletică, era îmbrăcat în costum, purta cravată și emana o notă de distincție.

L-am privit atent și am sesizat imediat o rigiditate și un anume immobilism în privirea sa. M-am apropiat de el și, după ce m-am prezentat, l-am rugat să-mi arate buletinul de identitate. Mi-a răspuns, cu un ton răstit, că nu are la el acest act. L-am rugat să-mi spună cum se numește și unde locuiește. A refuzat din nou, cu un ton iritat. Până la sosirea delegației în zonă mai erau circa treizeci de minute. Mi-am dat seama că este bolnav psihic, am apropiat stația de radio emisie-recepție de gură și am rostit tare, fără a apăsa însă butonul de emisie: „Dispeceratul trimiteți vă rog în locul X, cât mai urgent posibil, patru

subofițeri de miliție înarmați”. A ascultat cu atenție după care mi-a spus: „Știți, nu voi face nimic rău”. Pentru a preveni orice incident, am rugat doi subofițeri de miliție aflați în zonă să-l supravegheze până la trecerea coloanei.

În context, voi relata și o întâmplare semnificativă privind această categorie de persoane din anul 1992. Într-una din zile mă aflu în camera ofițerului de serviciu de la Direcția Județului Dâmbovița a SRI. Mă pregăteam să plec în oraș. La un moment dat am văzut urcând treptele de acces în clădire un bărbat de circa 40 de ani, îmbrăcat îngrijit. L-am privit rapid și am sesizat aceeași rigiditate și imobilism în ochii săi. I-am spus ofițerului de serviciu că îl voi primi eu. După ce i-am răspuns la salut l-am întrebat ce dorește. Mi-a răspuns că are o problemă deosebită și vrea să discute cu un „specialist” al SRI. Spunându-i că a găsit în persoana mea un astfel de specialist, l-am invitat într-o mică încăpere situată la parterul clădirii. După ce s-a așezat pe scaun, pe un ton egal și ponderat mi-a spus că în cursul nopții trecute „a fost vizitat de un extraterestru, un marțian, care i-a implantat un microfon în creier și l-a subordonat voinței sale”. A continuat afirmând că este „la dispoziția marțianului și execută tot ceea ce acesta îi comandă, chiar dacă este vorba de o faptă reprobabilă, inclusiv o crimă”. În timp ce vorbea, în mod instinctiv, din când în când, își apropia mâna dreaptă de zona capului, din apropierea urechii drepte.

Aprecia că situația sa este deosebit de gravă și doar un specialist ar putea să-l scape. Mai mult, când a relatat despre microfon a vorbit foarte încet, ca și când i-ar fi fost teamă că vorbele sale ar fi ascultate de „marțian”.

L-am ascultat „cu multă atenție”, după care l-am asigurat că nu are motive de teamă. Așa cum „marțienii” se pricep să implementeze microfoane în creierile unor pământeni, tot așa specialiștii SRI pot scoate microfoanele respective și anihila influența extraterestrilor. Personalul instituției s-a mai confruntat cu asemenea cazuri, iar cei „vizitați de marțieni” au fost vindecați. Mai mult, după ce „li s-au scos microfoanele din cap, marțienii i-au lăsat în pace”. I-am oferit un ziar să citească, după care am plecat în cautarea unui „specialist” în „scoaterea microfoanelor din cap”.

L-am rugat pe un coleg să interpreteze acest rol, îmbrăcat într-un halat alb și cu o bonetă de aceeași culoare, luate de la cabinetul medical situat în incinta clădirii. Cu niște ochelari cu rame mari pe față, colegul meu a pătruns în

încăpere. Înainte de aceasta i-am spus locul unde „ar fi implementat microfonul”. De asemenea, i-am dat un „microfon” pe care să-l țină între degetele mâinii drepte.

Cu o mimică a feței deosebit de serioasă, determinată de o concentrare maximă, „specialistul” a început să examineze capul „bolnavului”. Când apropia degetele mâinii de urechea dreaptă acestea „vibrau” vizibil, ceea ce l-a adus pe bolnav într-o stare de încordare deosebită.

În sfârșit, după treizeci-patruzeci de secunde de „pregătire”, specialistul l-a lovit cu un deget în zona capului, în partea dreaptă, după care, „epuizat” dar plin de satisfacție, i-a arătat „microfonul” recuperat din capul său. Imediat persoana în cauză s-a destins, masându-și zona capului de unde „i-a fost extras microfonul”. „Păi, nu curge sânge” a spus el mirat, „Bine dar când a introdus microfonul, a curs sânge?”, l-a întrebat „specialistul”, „Nu, nu era nimic pe pernă”, „Vedeți, noi suntem mai buni decât ei și nu a curs nici acum sânge”.

Colegul meu a părăsit încăperea motivând că „operația” l-a obosit puțin, nu înainte ca „bolnavul” să-i mulțumească de mai multe ori. Acesta devenise alt om, vorbea continuu și era bucuros că a scăpat de „povara microfonului, că nu mai trebuie să execute comenzile marțianului”.

L-am condus până la ieșire privindu-l câteva secunde după ce a început să coboare treptele. După a cincea treaptă s-a întors speriat spre mine și m-a întrebat: „Ce fac dacă marțianul revine?”, „Fiți liniștit, nu mai revine. Îi este teamă să nu fie prins. Dar dacă totuși revine, veniți la noi și vă ajutăm fără rezerve”.

Col. (r) Ioan Burdulea

CRAVATA

Viața ne poartă uneori pe cărări ciudate. Nu ne sunt relevate direct cauzele reale ale anumitor întâmplări, nu percepem imediat motivele unor simpatii sau antipatii. Întâmplarea de mai jos poate reprezenta un exemplu în acest sens.

Era o toamnă târzie, mult mai călduroasă ca de obicei. Aflat în birou, m-am pomenit în fața ferestrei, contemplând priveliștea de afară. Ceva anume îmi crea impresia că timpul s-a oprit în loc. Acel „ceva anume” mă determinase să mă opresc din analiza unor lucrări și să mă duc la fereastră unde mă bucuram de ceea ce mi se înfățișa.

Ca întotdeauna, toamna oferea o paletă de culori de neînchipuit. M-am oprit însă brusc din admirația ruginiului amestecat cu nuanțe de verde și galben pe care copacii ni-l prezentau asemenea unui covor expus admirației eventualilor cumpărători. Privirea mi-a fost atrasă de persoanele care se îndreptau către intrarea în sediu: maiorul Mercea Vasile venea însoțit de un om în etate, cu părul cărunt, tuns proaspăt, îmbrăcat elegant. Mersul său de felină, gestică și întreaga sa ținută emanau o notă de distincție care îți atrăgea atenția.

Când cei doi au dispărut din câmpul meu vizual, m-am desprins de la fereastră și m-am așezat la birou, hotărât fiind să-l chem pe colegul Mercea pentru a afla cine este persoana respectivă.

Am ridicat receptorul telefonului, dar imediat ușa s-a deschis și Mercea a intrat în birou, invitându-l și pe însoțitorul său căruia i se adresă:

- Pofțiți, maestre! Dânsul este șeful meu.

Apoi, adresându-mi-se, adăugă:

- Șefu', mi-am permis să îl invit pe maestrul Iosefini, ca să mai schimbăm și noi o vorbă, să povestim la o cafea.

Am făcut cunoștință și ne-am așezat la masa din birou. Auzisem multe din „isprăvile” maestrului iluzionist și eram bucuros să pot dialoga cu o asemenea personalitate.

Mercea s-a ocupat să vină cafelele, apa minerală și câțiva colegi care, și ei, abia așteptau să-l cunoască pe Iosefini. Maestrul a creat o atmosferă magică,

povestind nemaiauzite întâmplări pe care le trăise cu ocazia plimbărilor prin lumea largă.

La un moment dat, Mercea a apărut în birou însoțit de procurorul Socaciu, care era binecunoscut de noi toți, fiind unul dintre procurorii de la Procuratura Militară Brașov ce efectua cercetări cu privire la reclamațiile care vizau cadrele militare din Sibiu. Nu era prea agreat, întrucât comportările sale în anchete nu erau întotdeauna corespunzătoare. Mercea, care lucra pe linie de turism, se ocupa să-i asigure procurorului cazarea și ce mai era necesar la hotel atunci când venea la Sibiu.

- Maestre, tovarășul procuror nu crede că puteți să-i luați ceasul de la mână, fără să-și dea seama.

Iosefini s-a ridicat, a dat mâna cu procurorul și rămânând în picioare lângă acesta, a continuat cu relatarea povestirii pe care o începuse. Când a terminat, i s-a adresat lui Socaciu.

- Știu că procurorii sunt oameni deosebiți, au anumite abilități în plus, față de noi ceilalți. Îmi amintesc de o întâmplare cu un procuror din Uniunea Sovietică petrecută pe când mă aflam, cu Circul de Stat, la Moscova. Povestirea care a urmat i-a oferit prilejul maestrului să se miște, cu eleganță și gesturi largi, în jurul lui Socaciu. Acesta, avizat fiind, ținea mâna stângă în buzunarul de la pantaloni, pentru a-și proteja ceasul. Mâna dreaptă o tot ducea la buzunarul din spate, unde se vedea că are portofelul.

Povestirea a avut, ca și celelalte, un final imprevizibil. Toți cei prezenți savurau, din plin povestirea, schimbând impresii.

Iosefini a continuat, canalizând discuția pe tema uniformei militare, pe care, afirma dânsul, a îndrăgit-o dintotdeauna, având un ofițer în familie. În timp ce discuta pipăia toate însemnele vestonului lui Socaciu, nasturii, petlițele, epoleții etc., evidențiind diferențele față de uniforma veche, specific românească. Încet, încet, Socaciu a intrat în joc, participând activ la discuție. După un timp, mergând la masă și așezându-se, Iosefini a întreat:

- Mai este cafea?

- Sigur maestre! Vasile, spune-i secretarei să aducă.

- Merg și eu, a zis Socaciu, precipitându-se spre ușă.

- Domnule procuror, asta nu vă trebuie?

Iosefini a întins mâna, având cravata lui Socaciu atârnată de degetul arătător. Socaciu a dus mâna la gât, a constatat că îi lipsește cravata, s-a înroșit, s-a învinețit, a smuls cravata din mâna maestrului Iosefini și a ieșit vertiginos pe

ușă. Toți cei prezenți râdeau cu poftă, gratulându-l pe maestru cu tot felul de laude. Personal am simțit că „ceva anume” nu este în regulă. Am exclamat cu voce scăzută, adresându-mă colegului Mercea, care râdea și el:

- Vasile, nu e bine ce ai făcut cu Socaciu! Țsta nu ne uită!
- Ce să fac, șefu'? I-am spus ce o să i se întâmple. El a vrut să vină.
- Lasă, mă..., tu i-ai copt-o! Știu eu... .

Atmosfera s-a deteriorat. Vraja a dispărut și Iosefini, dându-și seama, s-a ridicat și a plecat împreună cu Mercea.

Timpul a trecut și toate acestea noi le-am uitat. Dar a venit acel decembrie 1989, cu evenimentele sale, care la Sibiu au fost tragice. Eu am ajuns în spital, iar Mercea la bazin. S-a înființat comisia de anchetă condusă de procurorul Anton Socaciu – colonel de Justiție.

La sfârșitul lunii ianuarie 1990, când am fost externat din spital, m-am mirat să aflu că mr. Mercea a fost ținut în bazin până la data de 25 ianuarie, deși se știa că în 22 decembrie 1989 el nu a fost în sediu. Se prezentase ulterior și nu exista nicio bănuială că ar fi întreprins ceva ilegal.

Când l-am întrebat, acesta mi-a spus că procurorii din comisie au invocat tot felul de motive pentru a-i fabrica o vinovăție penală. Ba că a tras din camera de hotel în care s-a aflat la un moment dat, ba că are cunoștință de tunelele existente la Miliție și Securitate. L-au cercetat zile în șir, dar acuzațiile nu au rezistat. Nici nu aveau cum, pentru că la camera de hotel probele indicau clar că se trăsese din afară, iar cu privire la tunelele invocate, susținere ce avea la bază o schiță găsită în cartea pe care Mercea o avea asupra sa, acesta le-a demonstrat că este vorba de o instalație electrică, liniile incriminate reprezentând traseele unor conductori electrici.

Atunci am înțeles, o dată în plus, că noi, cei de la Interne, eram vânați. M-am întrebat când îmi va veni rândul, întrucât până atunci dădusem doar trei declarații, la trei procurori diferiți. Nu a durat mult și a început canonada chemărilor și anchetărilor mele repetate.

După un timp, fiind chemat, din nou, la comisie, un procuror tânăr, detașat de la Cluj, mi-a adus la cunoștință faptul că trebuie să lămurească modul în care mr. Mercea Vasile a rezolvat un dosar:

- Dumneata, care ești șeful lui, trebuie să mă ajuți să lămuresc lucrurile!

Era vorba de niște bunuri (un aparat și mai multe casete video, precum și un televizor color) introduse ilegal în țară. Toate au fost predate la autoritatea

vamală competentă în cazul respectiv, care le-a confiscat și a aplicat contravenția prevăzută de lege.

Am explicat cum s-au derulat lucrurile, după care procurorul a trecut la redactarea declarației mele, dictând direct secretarei. Urmărind ceea ce dicta, am sesizat că procurorul modifica adevărul, astfel încât din declarație să rezulte că mr. Mercea a încălcat legea.

Am obiectat în mod politicos, rugându-l să nu scrie ceea ce eu nu am declarat pentru că nu voi semna așa ceva.

„Domnul procuror de la Cluj” s-a ofensat foarte tare, a încercat să mă intimideze strigând la mine și atribuind tot felul de epitețe de genul „*milițienilor!*”. Apoi, tot pe un ton ridicat, m-a amenințat că dacă nu colaborez îmi va face și mie dosar penal.

M-au apucat căldurile. Am dus mâna la gât cu gândul să slăbesc nodul cravatei. Mi se părea că mă strânge prea tare. Instantaneu mi-am amintit pățania lui Socaciu și m-am gândit: „Iată că ăsta chiar vrea să se răzbune!” Am devenit și mai îndârjit și i-am răspuns celui din fața mea, ridicând vocea mai tare decât o făcuse el:

- Nu admit asemenea comportări. Am făcut în decursul carierei mele mai multe anchete decât dumneata. Totdeauna am respectat omul pe care îl cercetam, urmărind să stabilesc adevărul. Este rușinos ceea ce faceți, încercând să fabricați probe pentru a satisface dorința celor care vă conduc. De aceea au ajuns peste 20 colegi nevinovați la pușcărie!

După un alt val de amenințări, realizând că nu va obține ceea ce dorea, „domnul procuror de la Cluj” mi-a dat câteva coli de hârtie și pe un ton mai apropiat de normal mi-a spus să scriu ce doresc, pentru că și așa nu contează. A chemat secretara, căreia i-a spus să copieze declarația pe formular și după ce o semnez pot să plec.

Am plecat, cu o mare amărăciune în suflet, întrebându-mă: „Oare cât va mai fi posibil să existe asemenea indivizi care, în micimea lor, nu se dau în lături de a se folosi de funcția și puterea care le este conferită, pentru a se răzbuna sau pentru a promova ușor, executând orbește ceea ce li se cere?”

După un timp, un apropiat mi-a spus că, aflându-se într-un anturaj, la o cafea, l-a auzit pe „procurorul de la Cluj” exprimându-și admirația pentru atitudinea mea în anchetă.

Slabă consolare, pentru că de atunci am intrat, în mod serios, în atenția comisiei de anchetă, fiind chemat săptămânal de două sau trei ori la declarații.

Se încerca să se găsească „ceva” pentru a fi acuzat. Se puneau în practică indicațiile procurorului șef Anton Socaciu: „Căutați orice este posibil pentru ca să agățăm cât mai mulți de la Interne. Arme, valută, bani, obiecte de valoare, orice! Verificați și la Legea 18!”

Și așa au făcut. Toți procurorii din comisie, însoțiți de militari înarmați, au plecat la percheziții la domiciliile cadrelor de la Interne. Au fost și la mine. A venit un procuror din Sibiu, care cică nu mă cunoștea. Era însoțit de doi militari cu automate pe umăr. Căutau arme! Când a văzut că nu are ce să găsească ilegal la o familie în care creșteau patru copii, a început să numere paharele și prosoapele. Dându-și seama de ridicolul situației, a renunțat și a plecat, lăsând în urma sa un proces-verbal scris, în fugă, pe o coală de hârtie.

După prima sau a doua șarjă de percheziții și-au dat seama de inutilitatea unei asemenea activități, concluzionând: „Nu are rost să mai mergem pe laăștia pe acasă. Sunt mai săraci ca noi!”

Prin luna august 1990, când strânsoarea se mai slăbise, fiind chemat tot mai rar la comisie, am primit acasă o adresă prin care mi se aducea la cunoștință că prin rezoluția procurorului s-a dispus încetarea urmăririi penale față de mine, pentru infracțiunea de abuz în serviciu contra intereselor persoanelor, întrucât fapta a fost amnistiată conform Decretului lege nr. 3/1990. Semna Procurorul șef militar col. de Justiție Anton Socaciu. Aceeași adresă a primit-o și colegul Mercea Vasile.

Nefiind satisfăcut pe deplin de un asemenea deznodământ, Socaciu a trimis adrese repetate la forurile superioare din București, prin care solicita îndepărtarea noastră din sistem întrucât am comis fapte penale.

Situația s-a rezolvat de către Parchetul General care, la solicitarea noastră, a verificat dosarul constatând că soluția inițială, de începere a urmăririi penale, a fost nelegală și netemeinică.

În acest fel au trudit procurorul Anton Socaciu și comisia de anchetă pe care a condus-o pentru a stabili ce s-a întâmplat la Sibiu în decembrie 1989. A arestat și a trimis în judecată, în baza unor probe fabricate, 20 de colegi (cadre de Miliție și Securitate) care, în final, după ce au suferit (nevinovați fiind) luni și ani prin pușcării, au fost puși în libertate, stabilindu-se – prin probe clare și sigure – că nu au comis nicio faptă penală.

În schimb, de ce oare pe cei care, în Sibiu, au comis atunci 99 de omoruri și au schilodit 272 de oameni nevinovați, procurorul Anton Socaciu și cei care l-au dirijat au hotărât să nu-i tragă la răspundere?

Consider că este timpul ca diriguitorii țării, instituțiile competente să-și asume răspunderea pentru identificarea și tragerea la răspundere a celor care au comis și comit în continuare încălcări grave la adresa drepturilor, vieții și libertății oamenilor nevinovați.

Colonel (r) Neculae Tudosoiu

SECURITATEA CA SERVICIU NAȚIONAL DE INFORMAȚII

Analiza obiectivă a regimului comunist din România și a instituției Securității este încă departe de a se realiza. Se constată, însă, unele semne de obiectivare, îndeosebi pe abordări punctuale, mai ales din partea unor istorici tineri, preocupați să descifreze mecanica activității economice și politico-sociale din perioada comunistă prin prisma arhivelor deschise între timp, inclusiv cea a Securității.

Comunismul a pierdut partida cu capitalismul, cel puțin în Europa, iar Securitatea este perdantul de serviciu, țapul ispășitor pentru abuzurile și excesele din perioada comunistă.

Principalele jaloane oficiale privind evaluarea dogmatică și trunchiată a regimului comunist din țara noastră și a instituției Securității sunt Raportul Final al Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România și cadrul legal al „deconspirării” Securității.

- În mesajul adresat Parlamentului cu prilejul prezentării Raportului Comisiei Prezidențiale pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România la 18 decembrie 2006, președintele în exercițiu al României, Traian Băsescu, afirma că „regimul comunist din România (1945-1989) a fost nelegitim și criminal”.¹

- În preambulul Ordonanței Guvernului României nr. 24 din 5 martie 2008 privind accesul la propriul dosar și deconspirarea Securității se consemnează că „În perioada de dictatură comunistă, cuprinsă între 6 martie 1945-22 decembrie 1989, Partidul Comunist Român a exercitat, în special prin intermediul Securității, o permanentă teroare împotriva cetățenilor țării, drepturilor și libertăților lor fundamentale”.²

Menționăm, complementar, și opinia doamnei Germina Nagăț, directorul Direcției Investigații a Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității (CNSAS), prezentată într-o conferință susținută la 19 ianuarie 2014, la Teatrul Național București, pe tema „*Deconspirarea - cui*

¹ Comisia Prezidențială pentru Analiza Dictaturii Comuniste din România, *Raport Final*, Editura Humanitas, București, 2007, p.12.

² Monitorul Oficial nr.182 din 10 martie 2008.

prodest?”, conform căreia „comunismul a fost un regim criminal, iar Securitatea instrumentul criminal al acestuia”.

Aceste jaloane oficiale privind caracterul criminal al regimului comunist și rolul de instrument de teroare atribuit Securității **au indus** în rândul societății civile **percepția că Securitatea a fost, de-a lungul întregii sale existențe**, indiferent de etape și perioade, **exclusiv un instrument de presiune al partidului și statului comunist**.

În acest context, **afirmațiile memorialiștilor din rândul ofițerilor de informații**³, conform cărora **Securitatea** – în pofida accentelor represive, și aceasta cu nuanțe pe diverse etape – **a desfășurat preponderent activități specifice unui serviciu național de informații, s-au lovit de reacții de respingere vehemente** din partea exponenților unor instituții și organizații neguvernamentale care, din diverse motive, se plasează în prim-planul veritabilei cruciade antisecuriste.

Ilustrative, în acest sens, sunt câteva întâmplări petrecute în spațiul public în ultimii doi ani.

- În februarie 2013, CNSAS a organizat, în sala de expoziții „Constantin Brâncuși” din Palatul Parlamentului, expoziția intitulată „Securitatea – instrument al dictaturii”. Pentru a constata cum este concepută și prezentată această expoziție cu o temă atât de incitantă, am vizionat-o împreună cu alți colegi din redacția revistei „*Vitralii - Lumini și umbre*”. Nu a fost necesară decât o privire sumară pentru a sesiza un evident caracter de dezinformare în scop de manipulare prin modul în care au fost selecționate și prezentate argumentele.

În economia acestui material nu putem face o prezentare detaliată a considerentelor pe care se bazează afirmația privind caracterul de dezinformare și manipulare al expoziției, rezumându-ne doar la enumerarea unora dintre ele:

- Organizatorii nu au ținut cont de faptul că în istoria și activitatea Securității au existat perioade diferite din punctul de vedere al organizării activității de supraveghere și urmărire informativă și al intervenției preventive, prezentând date specifice anilor 1950 ca fiind valabile pentru întreaga perioadă comunistă.

³ Unii analiști îi categorisesc în mod eronat pe memorialiștii din rândul ofițerilor de informații drept memorialiști ai Securității, în condițiile în care cei mai mulți dintre ei abordează și teme privind activitatea informativă din perioada post-decembristă, ceea ce ar face mai adecvată calificarea de memorialiști ai serviciilor române de informații din ultimii 50-60 de ani.

- De asemenea, ilustrarea mijloacelor și metodelor activității de informații cu date și imagini privind opozanții ai regimului comunist – deseori de notorietate publică – induce ideea că acestea sunt, în esență, abuzive, deși fac parte din arsenalul serviciilor de informații de pretutindeni (ex. – recrutarea și dirijarea agenturii de informații, investigația informativă, filajul, interceptarea comunicațiilor, pătrunderea secretă).
- Un caz de piraterie aeriană (Popescu Aurel) era prezentat ca o bravură, deoarece a fugit din sistemul comunist, deși o făcuse cu avionul, cu încălcarea legislației interne și internaționale în materie, motiv pentru care țara unde a aterizat l-a judecat și condamnat.
- Mostra cea mai evidentă de manipulare o reprezenta modul în care a fost aranjat „Biroul ofițerului de securitate”: un ofițer îmbrăcat militar anchetând un deținut în zeghe (anii 1950), iar recuzita biroului (tablou cu Nicolae Ceaușescu, bibliorafturi „Eterul” („Europa Liberă”) și Valea Jiului din anii 1970 și 1980).

Pentru a constata cum este prezentată expoziția grupurilor de vizitatori, am mers din nou, într-o altă zi. Lucrurile au devenit și mai evidente. Securitatea era prezentată exclusiv din perspectiva componentei represive, și aceasta cu îngroșări și distorsionări, fără a se menționa, măcar în treacăt, faptul că a desfășurat și activități informative și contrainformative benefice statului și poporului român, care nu aveau nimic de-a face cu ideologia și dictatura comuniste.

I-am contactat pe reprezentanții CNSAS la expoziție și le-am comunicat o parte din observații, cu rugămintea de a fi transmise colectivului de organizare. Mai mult, în momentul vizitării expoziției de către un grup de elevi de liceu, am solicitat permisiunea de a expune un punct de vedere complementar expozeului făcut de ghid, însă am fost întrerupt. Din păcate, expoziția respectivă – cu toate viciile ei – este itinerată de peste doi ani prin țară.

- În februarie 2014, în cadrul unei dezbateri pe teme de istorie recentă, desfășurată la sediul Fundației „Nicolae Titulescu” sub egida Institutului Revoluției Române, la care au participat și câțiva membri ai redacției revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*”, domnul Gelu Voican Voiculescu – un exponent de seamă al acestui institut – și-a manifestat dezacordul față de denumirea, de către unii memorialiști, a Securității drept serviciu național de informații din perioada comunistă, pe considerentul că Securitatea nu ar fi fost decât un instrument represiv. Întrucât această susținere a primit replică din partea domnului colonel (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR din SRI și directorul revistei „*Vitralii*”, a sărit în sprijinul lui Gelu Voican Voiculescu și

domnul Ion Iliescu, președintele Institutului Revoluției Române, pe care domnul Filip Teodorescu l-a întrebat, tranșant și fără putință de replică, de ce în funcția de prim-secretar al Comitetului P.C.R. al județului Iași a indicat și a aprobat Securității județene activități specifice pe care astăzi le dezavuează.

Întrucât atitudinea de respingere a considerării Securității ca serviciu național de informații se întâlnește și la alți analiști, inclusiv la istorici tineri, **apreciem că este necesară o dezbatere deschisă**, cu participarea susținătorilor ambelor puncte de vedere, care să prezinte – fără preconcepții și inhibiții – argumentele în susținere.

Având în vedere că perspectiva organizării unei asemenea dezbateri este incertă, deocamdată, din cauza reținerii instituțiilor și organizațiilor cu poziții antisecuriste interesate de a se așeza la aceeași masă cu memorialiștii activității de informații, voi prezenta, în continuare, **câteva argumente în favoarea considerării Securității drept serviciul național de informații din perioada comunistă**, fără a nega integrarea acesteia – la comandă politică și prin reglementări legale – în sistemul represiv al regimului comunist.

1. **Securitatea**, sub denumirile pe care le-a purtat de-a lungul istoriei sale de 42 de ani [Direcția Generală a Securității Poporului, Ministerul Securității Poporului (Statului) și Consiliul Securității Statului, ca organisme distincte, Departamentul Securității Statului (D.S.S.) ca structură a Ministerului de Interne], **a fost unicul organism al țării cu competențe informative** (informații și contrainformații interne și externe) **și de securitate** (pază demnitari, trupele de securitate).

Securitatea, înființată în 1948, a preluat de la Serviciul Special de Informații ultimele competențe informative (informații externe și contraspionaj) în aprilie 1951.

Contrainformațiile militare în unitățile Ministerului Apărării și ale Ministerului de Interne au fost permanent la Securitate.

Singura structură de informații ce nu i-a fost încorporată este Direcția de Informații a Armatei, care a funcționat pe lângă Marele Stat Major ca structură departamentală specializată pe informații externe de factură strategico-militară.

2. **Cu toată componenta sa represivă ca parte a sistemului** – violentă în prima parte (arestări, anchete, internări în colonii de muncă) sau caracterizată prin supraveghere și presiune psihologică după 1965 – **Securitatea a avut multiple atribuții informative care nu comportau conotații ideologice, concretizate în contribuții importante la apărarea și promovarea valorilor și intereselor fundamentale ale statului și poporului român.**

a) Asigurarea suportului informativ extern pentru strategiile și deciziile de politică zonală și internațională, care au propulsat România în anii '960 și '970 pe o poziție respectabilă la nivel mondial. Avem în vedere, îndeosebi: politica de distanțare și de independență limitată față de Moscova; deschiderea și colaborarea pe multiple planuri cu SUA și alte țări occidentale importante; relația specială cu China, careia i-a facilitat comunicări cu URSS și SUA în perioada de îngheț și izolare a acesteia; raporturile foarte bune cu Israelul și țările arabe, care au permis țării noastre, de asemenea, să joacă un benefic rol de mediator; prezența activă la ONU și alte organisme internaționale; strategiile și inițiativele la nivelul țărilor din lumea a III-a.

b) Sprijinirea prin modalități specifice a perfectării și derulării unor importante operațiuni de comerț exterior. Această activitate a constituit o prioritate după 1965, când România avea nevoie imperioasă de tehnologie de vârf din Occident și, totodată, de acces tot mai larg pe alte piețe, decât cea a CAER, pentru produsele sale.

Un rol benefic, în acest sens, l-a avut și Întreprinderea de Comerț Exterior „Dunărea”, înființată în anul 1982 și integrată în structura Centrului de Informații Externe (CIE), având atât obiective informative, cât și comerciale. Pe fondul creșterii corupției în rândul funcționarilor din întreprinderile de comerț exterior, conducerea de partid și de stat a acordat I.C.E. „Dunărea” sarcini crescute în operarea unor afaceri importante de comerț exterior.⁴

Menționăm, în context, și Fabrica de diamante sintetice din București, construită în anul 1974 urmare efortului informativ-operativ al Securității, considerată cea mai rentabilă afacere a statului român din toate timpurile.⁵ La jumătatea anilor '980, Fabrica de diamante a atins apogeul productivității: 20 milioane de carate pe an, când prețul urcase la 12 dolari pe carat.⁶ Păcat că a fost privatizată în anul 2006, falimentată în 2007 și demolată ulterior.

c) Obținerea, tot prin modalități specifice, a unor date și documente utile re tehnologizării industriei românești, fiind vizate tehnologii ținute sub embargo sau „secret tehnologic” pentru domeniile industriei electronice și microelectronice, chimiei, alimentației, tehnicii de luptă, energiei nucleare etc.⁷ În acest scop a fost înființată și a funcționat în cadrul CIE o structură

⁴ Cristian Troncotă, *Duplicitarii*, ediția a II-a, Editura Elion, București 2014, p.126.

⁵ *Ibidem*, pp.143-144.

⁶ *Ibidem*, p.147.

⁷ *Ibidem*, p.127.

specializată. De menționat că asemenea activități desfășurau în perioada respectivă mai toate serviciile de informații din lume, ceea ce a determinat o preocupare permanentă pentru perfecționarea sistemelor de protecție a secretelor tehnologice și de afaceri.

d) Apărarea datelor și documentelor secrete. Securitatea a avut o contribuție esențială în această direcție, în primul rând prin activitățile informative desfășurate în instituțiile de stat deținătoare de secrete (identificarea și semnalarea disfuncțiilor și vulnerabilităților în sistemele de protecție), precum și în mediile persoanelor, îndeosebi străini, cu preocupări de a intra în posesia acestora pe căi neautorizate.

Prin Legea nr. 23/1971 pentru apărarea secretului de stat, Securității i-au revenit sarcini suplimentare, de la popularizarea și explicitarea prevederilor legale, verificarea și avizarea persoanelor care lucrau cu documente secrete, până la efectuarea de controale privind modul cum erau respectate prevederile legale în materie și aplicarea unor contravenții pentru încălcarea acestora, dacă aceasta nu constituia infracțiune.

Din rațiuni pragmatice, în anul 1985, în cadrul DSS a fost creată o unitate specializată pentru apărarea secretului de stat.

Excluzând excesele la care a fost împinsă Securitatea de acest cadru legal în ce privește monitorizarea relațiilor cetățenilor români cu străinii și organe de presă din Occident⁸, activitățile și contribuțiile Securității în această problematică au fost notabile.

În context, un mesaj pentru cei care se întreabă ce secrete avea de protejat România în perioada comunistă: de la înființare și până la dispariție, entitățile statale au interese de promovat și secrete de apărare.

e) Organizarea și desfășurarea activității de protecție contrainformativă a valorilor și intereselor naționale, descoperirea, documentarea și contracararea cazurilor de spionaj-trădare.

Cu toate umbrele determinate de legislația în materia relațiilor cu cetățenii străini, contraspionajul românesc și-a făcut datoria în perioada Războiului Rece, mai ales după 1965, față de riscurile și amenințările specifice indiferent de direcție (state NATO, URSS și țări așa-zis prietene).

⁸ A se vedea, pe larg, „Umbre pe imaginea Securității (I)” în „Vitrallii – Lumini și umbre”, nr.16, pp.45-53.

În cazul diplomaților și al altor categorii de străini, după documentarea preocupărilor lor de spionaj, din rațiuni diplomatice s-a recurs la modalități de descurajare, iar în situația trădătorilor – cu câteva excepții – s-a procedat la blocarea posibilităților lor de a mai avea acces la date secrete ori de altă factură de interes pentru serviciile de informații străine. Dintre cazurile de trădare documentate menționăm pe cele privind pe Mircea Răceanu, director în Ministerul Afacerilor Externe, generalul Ion Șerb, generalul Nicolae Militaru, generalul Ștefan Kostyal.

Faptul că unii dintre aceștia sunt considerați astăzi eroi sau opozanți ai regimului Ceaușescu ține de alt sistem de evaluare decât cel al serviciilor de informații.

f) Protecția informativă a obiectivelor industriale și a rețelelor de infrastructură împotriva eventualelor acțiuni de sabotaj și subminare.

După cum este bine cunoscut, sabotajul a fost, mult timp, una dintre modalitățile luptei politice.

În perioada comunistă, odată cu construcția marilor baraje, a energiei nucleare și petrochimiei, au apărut riscuri de producere – cu intenție sau din greșeală – a unor accidente cu consecințe catastrofale.

Profilul de securitate economică a avut între prioritățile activității informative descoperirea și semnalarea oricăror intenții ori disfuncții, vulnerabilități și riscuri de producere a unor asemenea evenimente. Faptul că în perioada respectivă nu au existat probleme deosebite din acest punct de vedere este și un merit al Securității.

g) Desfășurarea unei eficiente activități informative și de intervenție antiteroristă.

Ca urmare a escaladării terorismului pe plan internațional și a prezenței în România a unui număr tot mai mare de cetățeni străini veniți la studii din țări în care acționau grupări de această factură, în anii 1969-1970, în cadrul Direcției de Contraspionaj a fost constituit un prim nucleu informativ pe acest profil.

Confruntarea cu unele acțiuni de factură teroristă (tentativa unui grup de patru arabi de a o asasina pe timpul vizitei oficiale la București, la 5 mai 1972, pe primul ministru al Israelului, Golda Meir – acțiune prevenită; evadarea din Penitenciarul din Baia Mare, în 1974, a șapte deținuți foarte periculoși, trei dintre ei reușind să sustragă uniforme de miliție și armament, precum și deturnarea unei aeronave românești, care făcea ruta Oradea-București, de persoane autohtone nemulțumite de regimul comunist), a determinat înființarea

unei unități informative speciale de luptă antiteroristă, în anul 1974, care va purta denumirea de USLA începând din decembrie 1977. Totodată, în decembrie 1975, a fost creat Detașamentul special de intervenție antiteroristă care, ulterior, va fi încorporat în USLA.

Dotată și pregătită după modelul unității germane GSG-9, USLA a devenit o unitate de elită a Securității. De la înființare și până în decembrie 1989, USLA a încheiat în numele Guvernului României convenții cu 28 de state pentru asistența aeronavelor la sol din punct de vedere antiterorist.

USLA s-a evidențiat în anii respectivi ca o puternică structură antiteroristă europeană, atât pe coordonata informativă, cât și de intervenție. Pentru faptul că până în decembrie 1989 în România s-au materializat puține acțiuni teroriste (ocuparea în forță, la 19 noiembrie 1979, a Ambasadei Egiptului din București de un grup de circa 100 studenți irakieni, acțiune neutralizată în scurt timp fără victime; uciderea prin împușcare a diplomatului iordanian Azmi Said Al-Mufti de către un student palestinian, la 4 decembrie 1984, în proximitatea hotelului București), un merit deosebit l-a avut USLA, care de-a lungul anilor a prevenit prin măsuri specifice multe acțiuni de acest gen. În cazul tentativei de dezamorsare a unei bombe amplasate sub autoturismul unui diplomat al Ambasadei Iordaniei la București, parcată în fața căminelor studențești din Grozăvești (26 mai 1985), prețul plătit a fost pierderea vieții de către doi specialiști pirotehniști ai USLA, care se numără printre eroii antiteroriști, alături de cei opt uslași în frunte cu colonel post-mortem Gheorghe Troasca, uciși mișelește în seara de 23 decembrie 1989, în apropierea sediului Ministerului Apărării Naționale din Drumul Taberei, din ordinul trădătorului criminal Nicolae Militaru.⁹

h) Asigurarea securității înalților oaspeți din străinătate cu prilejul vizitelor oficiale în România.

Cu toate exagerările la care a fost împinsă în ce privește paza și apărarea lui Nicolae Ceaușescu și a membrilor familiei sale¹⁰, Securitatea s-a achitat cu brio de toate sarcinile ce i-au revenit în asigurarea securității șefilor de state și guverne care au vizitat țara noastră, neproducându-se în toți acești ani niciun eveniment de această natură, deși au existat intenții și tentative de perturbare și chiar de asasinat.

⁹ Detalii și alte aspecte de interes pe această temă în Cristian Troncotă, *op. cit.*, pp.100-112.

¹⁰ A se vedea pe larg „Umbre pe imaginea Securității (II)” în „Vitrallii – Lumini și umbre”, nr.17, pp.85-94.

Cele mai complexe și diversificate dispozitive de securitate au fost ocazionate de vizitele în România ale președinților americani (Richard Nixon a fost primul președinte al SUA care, în august 1969, a vizitat o țară socialistă europeană), a liderilor sovietici, ultimul – Mihail Gorbaciov – într-o perioadă de tensiuni maxime între Moscova și București, precum și ale liderilor israelieni, ai țărilor arabe și Organizației pentru Eliberarea Palestinei – implicați în conflictul israeliano-arab care a atins cote înalte în perioada respectivă. Deosebite din punct de vedere al organizării măsurilor de securitate au fost și vizita premierului chinez Zhou Enlai în anul 1968, în perioada de izolare a Chinei, a președinților și prim-miniștrilor R.F. a Germaniei și Franței (ex. Charles de Gaulle, în 1968).

Succesul acestor misiuni deosebite a fost posibil datorită suportului informativ consistent, managementului unor asemenea acțiuni complexe și conlucrării deschise, fără bariere ideologice sau de altă natură, cu serviciile similare din țările implicate.

Primele contacte cu serviciile speciale americane și din alte state ale NATO au avut loc cu prilejul organizării în comun a unor asemenea misiuni de securitate și gardă.

În plan informativ, Direcția a V-a – Pază Demnitari, a beneficiat după anul 1970 de un serviciu propriu, la care se adăuga și contribuția întregului aparat informativ al Securității. Așa se explică faptul că Securitatea a fost în măsură ca, în anul 1970, la debutul unei vizite a primului ministru Ion Gheorghe Maurer în Germania Federală, să comunice autorităților vest-germane informația că un grup format din emigranți români din această țară intenționa să comită un atentat asupra înaltului demnitar român¹¹. Prompt, cum se procedează în astfel de situații, poliția și serviciile speciale vest-germane au trecut la verificarea semnalării și la întreprinderea măsurilor de prevenire. În semn de apreciere și mulțumire, șeful poliției din zona respectivă i-a trimis cascheta sa celui care a obținut informația, un ofițer din Direcția de Contraspionaj.¹²

¹¹ Dintr-o fișă făcută de Securitate la 28 aprilie 1988, privind-l pe Radu Anton Mayer, originar din Cluj, care refuzase înapoierea din RFG în 1967 și s-a căsătorit cu Aneli Ute Gabanyi, analist la secția română a postului de radio „Europa Liberă”, rezultă că acesta a făcut parte din grupul de emigranți care preconizau atentatul, *apud* Mihai Pelin, *Operațiunile „Melița” și „Eterul” – Istoria „Europei Libere” prin documente de securitate*, ed. Compania, 2007, p.640

¹² A se vedea, pe larg: Vasile Dumitru Fulger, *În fața competenței, «Jos pălăria!»*, în „Vitrallii – Lumini și umbre”, nr. 4, pp 65-68.

i) Apărarea identității culturale și istorice naționale – coordonată de bază a activității serviciilor de informații române, a constituit o prioritate și a Securității, mai ales după îndepărtarea filo-sovieticilor de la conducerea instituției.

Activitatea desfășurată în acest scop avea, în principal, două obiective:

- Cunoașterea planurilor și strategiilor antiromânești ale organizațiilor și grupărilor din străinătate preocupate să conteste originea și continuitatea poporului român în spațiul carpato-danubiano-pontic și prezentarea informațiilor de interes organismelor statului îndrituite să ia măsuri de prevenire, contracarare și ripostă.

- Stabilirea intențiilor de distrugere, sustragere sau nevalorificare științifică a documentelor și mărturiilor arheologice importante pentru istoriografia românească.

În context, menționez că Securitatea a avut în anii '970 contribuții notabile la prevenirea înstrăinării unor valori deosebite ale patrimoniului cultural național, între care și fondul de documente istorice ale Basarabiei din perioada august 1917-noiembrie 1918.¹³

j) Cunoașterea sistematică a preocupărilor și acțiunilor antiromânești ale cercurilor și organizațiilor iredentiste și revizioniste maghiare de la Budapesta și din țări occidentale.

Imediat după Pacea de la Versailles, cercurile ultranaționaliste ungare au contestat Actul de la Trianon și au început să plănuiască și să pună în practică acțiuni vizând redobândirea Transilvaniei.

La începutul anilor '980, s-a produs o veritabilă recrudescență a acțiunilor revizioniste maghiare privind Transilvania, cu implicarea directă a unor cercuri oficiale de la Budapesta, care vizau crearea condițiilor pentru solicitarea anulării Actului de la Trianon.

În acest context, pentru a mobiliza și coordona întregul potențial informativ intern și extern în această problematică de interes național, Departamentul Securității Statului a înființat Comandamentul de luptă antirevizionistă, pe care l-a plasat în responsabilitatea Direcției I – Informații Interne.

Riscurile revizioniste s-au acutizat spre sfârșitul anilor '980, când președintele Franței François Mitterrand le-a dat speranțe oficialilor unguri că, în

¹³ A se vedea, pe larg, în revista „Vitrallii – Lumini și umbre”: „Apărarea identității culturale naționale – coordonată de bază a serviciilor de informații române” (nr. 1, pp.21-26) și „Contribuții ale serviciilor de informații la apărarea unor valori importante ale patrimoniului istoric și cultural” (nr. 2, pp.51-58).

contextul schimbării regimurilor politice ale țărilor socialiste est-europene, s-ar putea repune în discuție retrocedarea Transilvaniei.¹⁴

Securitatea a fost un bastion de bază în lupta antirevizionistă, ceea ce explică virulența extremiștilor maghiari față de ofițeri și subofițeri de securitate din județele Harghita și Covasna, în contextul evenimentelor din decembrie 1989, unii dintre ei fiind maltratați și uciși cu bestialitate.

h) Monitorizarea extremiștilor politici români de factură legionară a fost justificată din cauza atrocităților comise, mai ales în toamna anului 1940 și la rebeliune, implicării în acțiuni paramilitare spre sfârșitul războiului și după, precum și acțiunilor violente produse sau preconizate împotriva unor instituții ori reprezentanți ai statului în perioada Războiului Rece (ex.: atacul asupra Legației României de la Berna – 1956). În același mod au procedat și serviciile de informații din țările capitaliste occidentale cu naziștii, fasciștii și alții de aceeași factură.

Mai puțin normale au fost excesele privind arestarea și trimiterea în instanță ori în lagăre și colonii de muncă a multor legionari doar pentru funcțiile deținute în cadrul Mișcării, care pot fi puse pe seama răzbunării evreilor cu funcții de conducere în partid și Securitate.

i) Supravegherea informativă a cetățenilor străini veniți la studii în România, care în anii '960 se cifrau la câteva zeci de mii, era, de asemenea, justificată, deoarece prezența lor îndelungată în țară putea antrena riscuri de natură teroristă, informativă, anarhică, fundamentalist-religioasă, precum și trafic de droguri, corupție etc.

În linii mari, contactele informative și de protecție ale Securității din mediul acestor persoane au făcut ca țara noastră să nu aibă probleme deosebite din partea acestora și, pe termen lung, să beneficieze de prietenia și, eventual, de sprijinul multora dintre ei.

j) Identificarea și destructurarea rețelelor de trafic ilegal de persoane și bunuri peste frontiera națională, considerate de mulți abuzuri ale Securității din perspectiva dreptului la liberă circulație, sunt din ce în ce mai frecvent reconsiderate de țări democratice din rațiuni de securitate națională și europeană (a se vedea măsurile luate ori preconizate pentru a limita exodul migranților ilegali în Uniunea Europeană).

¹⁴ Departamentul Securității Statului – Nota nr. 00288/12.12.1989, apud Arh. S.R., Raportul Comisiei Senatoriale privind acțiunile desfășurate în revoluția din decembrie 1989, vol. I, p.5.

k) Stabilirea și semnalarea neregulilor și disfuncțiilor din domeniile învățământ, cercetare științifică, sănătate, artă-cultură, presă, justiție, administrație publică ș.a. au constituit una din modalitățile de remediere a multor neajunsuri cu consecințe negative asupra bunei funcționări a activității specifice, dar mai ales a drepturilor cetățenești la sănătate, învățatură etc. De menționat că, în condițiile blocajului informațional din anii '970 și '980 pe linie instituțională și de partid, Securitatea rămăsese, în bună măsură, singura cale de informare corectă la factorii de decizie în stat, inclusiv la cel mai înalt nivel. În context, precizez că acesta constituia unul dintre principalele motive pentru care personalități marcante din diverse domenii au acceptat în acei ani să colaboreze voluntar cu Securitatea.

l) Monitorizarea stărilor de nemulțumire a populației și informarea promptă a factorilor de decizie în stat au constituit o coordonată permanentă a activității Securității. Făceau obiectul buletinelor zilnice de informare reacțiile și stările de spirit ale populației față de strategii și măsuri de politică internă și externă ale partidului și statului, dar și față de aspecte concrete ale vieții de zi cu zi (alimentație publică, condiții de muncă, servicii comunitare etc.).¹⁵

m) Realizarea și gestionarea sistemului special de transmisiuni la nivel guvernamental.

n) Conceperea și producerea – printr-o unitate industrială proprie – de tehnologii specifice activității de informații, activitate care a degrevat bugetul de stat cu sume importante de bani, dacă erau procurate din import.

În mod sigur, lista activităților informative și de securitate necesare și benefice ale instituției Securității este mai lungă. **În condițiile în care balanța activităților pozitive și negative ale acesteia pare să fie, în mod real, într-un anume echilibru, nu putem înțelege de ce nu poate fi acceptat faptul că Securitatea a fost serviciul național de informații în această perioadă a istoriei României.** Aceasta nu exclude realitatea că, *volens-nolens*, a făcut parte din sistemul represiv al regimului comunist, dar represiunea nu era singura și nici principala sa responsabilitate.

Gl. bg. (r) Vasile Mălureanu

¹⁵ A se vedea, în acest sens, volumul „Amorsarea” revoluției – România anilor '80 văzută prin ochii Securității”, editor Florian Banu, Institutul Revoluției Române din Decembrie 1989, Consiliul Național pentru Studiul Arhivelor Securității, Editura Cetatea de Scaun, Târgoviște, 2012

ANTICOMUNISMUL DE PARADĂ: O INSULTĂ LA ADRESA DEMNITĂȚII POPORULUI ROMÂN

A blama public comunismul românesc și pe cei deveniți comuniști de voie de nevoie, după 23 august 1944, înseamnă un adevărat sacrilegiu la adresa tradițiilor și valorilor națiunii române și mai ales ale poporului român, adică a acelor oameni care au fost prizonierii regimului comunist instaurat de sovietici, de conivență cu aliații lor occidentali. E ca și cum i-ai blama pe părinții tăi care au fost obligați să îndure un regim totalitar aproape 45 de ani. Înseamnă a blama nu o convingere politică sau o implicare politică pornită din necesități și/sau din educație, ci din duritatea unui sistem impus cu forța. Ceea ce se transformă în ceva odios.

Se poate spune că, în bună parte, poporul român nu a dorit niciodată un regim comunist. Istoria interbelică a românilor, precum și participarea lor la cel de-Al Doilea Război Mondial stau mărturie în acest sens. Regimul comunist a fost un regim impus României.

E normal să-ți judeci un părinte pentru vina de a fi luptat pentru eliberarea și rebodândirea unui teritoriu furat prin agresiune militară? Pentru că totul a plecat din acel moment fatidic din 26-27 iunie 1940, când în urma ultimatumului sovietic, considerat agresiune în dreptul internațional, România a cedat Rusiei Sovietice Basarabia, nordul Bucovinei și Ținutul Herța.

De precizat că părinții și bunicii noștri nu fuseseră comuniști înainte de instaurarea regimului comunist. Comunismul era o „plantă exotică” pe teritoriul românesc, adusă după Primul Război Mondial de o mână de anarhiști proveniți din teritoriul în care se instaurase primul stat comunist la Kremlin. Și atunci de ce îi judecăm pe părinții și bunicii noștri pentru vina de a fi devenit comuniști sub stăpânire sovietică? Pentru că această stăpânire s-a prelungit până în decembrie 1989. Iar sovieticii lui Gorbaciov „au dat un brânci istoriei noastre”, adică ne-au ajutat, paradoxal, în mod substanțial să scăpăm de acest regim.

Curios este că nu tinerii studioși se complac într-o asemenea acuzație ridicolă, ci postacii de factură brucaniano-tismăneană care, parcă la comandă, sar ca arși atunci când sesizează în spațiul public o opinie anticomunistă diferită

de a lor. Ei sunt postacii cu simbrie, adică gardienii unui sistem de așa-zisă poliție spirituală ce a reușit marea performanță de a nu mai păcăli pe nimeni. Românii s-au cam săturat de ineptiile liftelor kagebiste, care s-au înmulțit peste măsură pe legendarul plai mioritic după decembrie 1989. Victimele evenimentelor sângeroase de atunci au devenit astăzi cei mai feroci apărători ai tradițiilor și valorilor românești. Alături de tineri, au ieșit în stradă să protesteze contra celor ce doreau să vândă pe câțiva țechini Roșia Montană, dar mai ales marile comori pe care le adăpotește acea zonă a sacralității neamului nostru. La fel și despre cei ce s-au împotrivit față de politicienii fără coloană vertebrală care doreau o altă vânzare ieftină a zonelor bănuite că ar ascunde gaze de șist. Cu toții au demonstrat că vremea anticomunismului de paradă nu ține loc de foame, nici de fals patriotism. Pe toți îi interesează doar eficiența. Iar pentru a deveni eficient, trebuie să ai competență, inteligență, spirit civic și bună intenție. A gândi cu mintea și a trăi cu sufletul pentru mai binele nației în care te-ai născut înseamnă a fi un român adevărat. Iar românii din această categorie nu mai acceptă falsul, manipularea grosieră și mai ales antiromânismul. Și pentru că părinții lor s-au născut în comunism fără să fi fost întrebați de cineva dacă sunt de acord sau nu, înseamnă pur și simplu a înțelege esențialul istoriei noastre mai recente.

Cu ce au greșit acești părinți ori bunici ai noștri atunci când au hotărât să lupte contra celor care mușcaseră din trupul țării? Tratatul de pace de la Versailles recunoscuse România Mare. Rusia Sovietică, e adevărat neinvitată la acest congres de pace, nu a recunoscut statul unitar, național și independent român. Au urmat aproape două decenii interbelice în care România Mare a încercat să se adapteze la contextul epocii: să construiască ceva solid pentru generațiile viitoare. Dar nu a fost lăsată să-și definitiveze nici măcar proiectul de viitor, că a reînceput războiul. A venit cu rășluri teritoriale, România fiind obligată să cedeze din trupul țării, la masa tratatelor celor revizionști. Unde e greșea noastră? Cedările teritoriale din 1940 s-au făcut datorită înțelegerilor hotărâte de Germania și Rusia Sovietică, în privința Basarabiei și a Nordului Bucovinei, ori a Germaniei și Italiei în privința unei părți din nord-estul Transilvaniei. La toate aceste nenorociri s-au adăugat propriile slăbiciuni, urmare cărora am cedat Cadrilaterul în favoarea Bulgariei. Toate aceste cedări reprezintă o atitudine comunistă? Evident că nu. Atunci de ce-i jignim pe bunicii și părinții noștri cu apelativul de comuniști?

Intrarea în cel de-Al Doilea Război Mondial, la 22 iunie 1941, prin acel îndemn istoric pe care toți românii adevărați îl poartă în suflet, „*Vă ordon treceți Prutul! Eliberați de sub jugul roșu al bolșevismului pe frații voștri. Eliberați Codrii voievodali ai Bucovinei și plaiurile mănoase ale Basarabiei!*”. Și aceasta s-a făcut cu intenția de a elibera teritoriile cedate de trădători de neam, fără luptă. Putem să-i judecăm astfel pe părinții și bunicii noștri de comunism? Ne-am aliat cu Germania, care la acea dată era cel mai puternic stat din Europa. Putem considera această alianță, pentru care nu aveam alternativă, ca fiind un act izvorât din interese comuniste? Regele Mihai I, mareșalul Ion Antonescu, Serviciul Special de Informații prin directorul general Eugen Cristescu, precum și liderii politici ai principalelor partide politice, inclusiv PCdR, au avut inteligența de a găsi o soluție la 23 august 1944 pentru a adapta strategia și interesele României la conjunctura frontului de luptă. Am pierdut războiul pentru că așa au hotărât Marile Puteri, deși toți recunosc că prin actul de la 23 august România a contribuit substanțial la scurtarea cu 500 de zile a războiului. Asta înseamnă că putem fi acuzați de comunism?

Din data de 23 august 1944 și până în 18 iunie 1955 am fost ocupați de Armata Roșie Sovietică. Asta înseamnă că am fost comuniști? Începând cu 11 iunie 1948, a început instituționalizarea regimului comunist în România sub ocupația Armatei Sovietice și sub îndrumarea consilierilor sovietici. Unde sunt părinții noștri care luptaseră contra sovieticilor? Cu toții, și cei ce luptaseră, dar și cei ce se opuseseră din principiu comuniștilor sovietici, erau supuși unui regim de exterminare al sistemului de gulag românesc, sau „arhipelagului ororii”, după cum l-am numit cu mai mulți ani în urmă, într-un studiu publicat în „*Magazin istoric*”. Sunt zeci de mii de victime. Sunt sigur că dacă ne-am fi opus cu toții, probabil că ne-ar fi omorât pe toți. Atunci ce facem? Îi acuzăm pe toți cei ce au dorit să supraviețuiască comunismului? Ar fi fost mai bine să moară cu toții? Oameni buni, treziți-vă! Nu mai aruncați lături asupra acelor români care au dorit să supraviețuiască, chiar în condiții comuniste, pentru a duce mai departe neamul, țara și tradițiile.

După cum aflăm din documentele „Comisiei Litvinov”¹, nu demult puse în circuitul cercetării științifice grație unor istorici de etnie maghiară, rezultă cât se poate de limpede că revenirea Transilvaniei la România a fost o hotărâre ce le-a aparținut sovieticilor, personal lui Stalin. Acesta a dorit să-i pedepsească pe unguri pentru că participaseră la atacarea URSS. Interesantă este și motivarea liderului de la Kremlin în această problemă. Înțelegea „circumstanțele românilor și finlandezilor” de a se fi coalizat cu Germania contra URSS, dar nu i-a înțeles niciodată pe unguri ce motive au avut să atace statul sovietic, care nu-i agresase până atunci niciodată. Mai mult, în concepția lui Stalin, prin susținerea apartenenței totale a Transilvaniei la România înțelegea ca românii la rândul lor „să renunțe definitiv la Basarabia și la Nordul Bucovinei”. Pentru gestul său față de români, Stalin aștepta recunoștință veșnică, ceea ce astăzi s-ar traduce prin respect, și nimic altceva. Prin urmare, acei români care s-au bucurat că Transilvania a revenit în întregime României după încheierea celui de-Al Doilea Război Mondial pot fi taxați cu apelativul de comuniști?

E la fel de adevărat că în decembrie 1989, sovieticii lui Gorbaciov au pus serios umărul la prăbușirea regimului ceaușist, și o dată cu el a întregului eșafodaj statal importat chiar de la sovietici. Problema fundamentală este: au făcut acest lucru dezinteresat sau interesat? Un posibil răspuns ar putea fi formulat astfel: nu există în politica Marilor Puteri fapte și strategii pe termen scurt, mediu și lung fără interese. Ne vor binele sau răul? Răspunsul, și de data aceasta, se impune de la sine: La fel cum au făcut-o și până acum.

Atunci, această propagandă grobiană potrivit căreia noi românii ar trebui să ne căim pentru comunismul impus de cei mari timp de 45 de ani, cum ar trebui s-o percepem? Răspunsul este foarte simplu. Să tăcem și să-i refuzăm. Adică să refuzăm să mai fim sclavii propriei noastre ignoranțe.

E nevoie, fără îndoială, de o cercetare științifică aprofundată asupra regimului comunist din România, mai precis asupra perioadei 23 august 1944 –

¹ Această Comisie, coordonată de diplomatul Maxim Maximovici Litvinov și formată din experți sovietici și-a început activitatea în septembrie 1943, având drept scop analiza aranjamentelor teritoriale după război. Din octombrie 1943, din această comisie au făcut parte și diplomați americani, britanici și francezi, aceștia din urmă reprezentând Franța liberă. Pe 8 iunie 1944 s-a desfășurat ședința care a luat în dezbateră problema Transilvaniei. Interesant că în vreme ce Stalin și diplomația sovietică susțineau apartenența totală a Transilvaniei la România, diplomații occidentali opinau pentru alipirea acestui teritoriu la Ungaria; vezi pe larg: https://www.google.ro/?gws_rd=cr,ssl&ei=b7KaVY7qDcTV7gbSrqHIAg#q=comisia+litvinov

decembrie 1989. În ultimele două decenii au apărut în literatura istoriografică din România, și nu numai, o serie de lucrări meritorii despre această temă. O încununare a acestui efort de cercetare îl reprezintă apariția sub egida Academiei Române a volumului X din *Istoria Românilor*, sub coordonarea academicianului Dinu C. Giurescu. În același timp, a apărut în spațiul public o cantitate impresionantă de scrieri anticomuniste de paradă, care mai de care mai caraghioasă și mai compromițătoare pentru cei ce au semnat. Iartă-i, Doamne, că nu știu ce faci!, după cum s-a exprimat marele savant Nicolae Iorga în fața celor care l-au executat, în acel dramatic sfârșit de noiembrie al anului 1940.

Anticomunismul de paradă a culminat în România cu acel moment al condamnării regimului comunist în Parlamentul României, la 18 decembrie 2006. A fost un moment politic care, alături de mineriade, ne-a demonstrat că bolșevismul sovietic, ca expresie a luptei de clasă, poate să dăinuie în subconștientul unora chiar și în regimul democratic.

Astăzi, mulți dintre politicienii ori susținătorii lor care au votat atunci condamnarea comunismului defilează acum prin fața micilor ecrane spre DNA și pușcării, acuzați fiind că s-au înfruptat din averea poporului, ori că au deturnat și devalizat fonduri UE, sau de alte escrocherii mai mari și mai mici după cum i-a tăiat capul, ceea ce ne dezvăluie o atitudine duplicitară. Pe de o parte, arătau că sunt anticomuniști, iar în realitate vandalizau averea națiunii și se purtau la fel cu cei mai zeloși bolșevici aduși în România de tancurile sovietice. Totul doar în favoarea lor, nimic pentru țara noastră. Așa au înțeles ei să se manifeste ca anticomuniști de paradă, să jefuiască din averea poporului. O avere care atât cât încă mai este, a fost realizată totuși prin munca înaintașilor noștri, mulți dintre ei trecuți și prin regimul comunist, pe care cei ce nu prea înțeleg pe ce lume trăiesc, pentru că acționează doar la comanda măruntelor interese politice, îl consideră „ilegitim și criminal”. Toate regimurile politice au avut și bune și rele, dar a vedea și a generaliza doar „urâtenia pământului” înseamnă deja un sacrilegiu la adresa națiunii.

Prof. univ. dr. Cristian Troncotă

COLȚUL MIZANTROPULUI**NOI NU FACEM POLITICĂ**

Așa este, și-i foarte corect: ofițerul de informații nu trebuie să facă politică, singura lui politică este Suveranitatea și Demnitatea Națională. De la această regulă sacrosanctă există totuși și o excepție: când ofițerul trebuie să-și depună în urna de vot tocmai o opțiune politică și o face orientându-se nu atât după programul socio-politic al unuia sau altuia dintre partide, ci după cum i se pare că un partid acordă mai multă importanță tocmai celor două criterii amintite mai înainte și care rămân valabile pentru ofițerii de informații până în ultima clipă a vieții lor.

De ce am abordat acest subiect tocmai eu, mizantropul? Simplu, deoarece se vede cu ochiul liber că după intrarea României în Uniunea Europeană, noțiunea noastră asupra ideii de Suveranitate a trebuit modificată. Să nu se creadă că am ceva împotriva UE, ferească Sfântul, era normal ca, intrând în selecta familie a țărilor europene, să ne ajustăm câte ceva din Suveranitate pentru o omogenizare cât mai perfectă a vieții comunitare.

Prin urmare, Suveranitatea este ceva ca un gumilastic, se poate întinde sau restrânge în raport de conjunctura politică, dar Demnitatea Națională? Ea rămâne aceeași, ca un blazon imprimat în bronz, reprezentând poporul respectiv. Și iată că am ajuns la problema care mă frământă și mă doare: ce ne facem cu Demnitatea noastră națională, cine are grijă de ea ca să rămână nepătată? Partenerii noștri europeni, inclusiv „marea noastră prietenă” Franța, ne-au spus de la obraz că nu ne vor primi în celebrul „spațiu Schengen” până ce Justiția noastră nu va lua măsuri drastice pentru combaterea corupției care a luat proporții inacceptabile pentru o țară membră a UE.

Așa cum am mai recunoscut și în numărul trecut al revistei, aparatul Justiției noastre, cu toate componentele sale, a început să acționeze bine, încă din 2014, fără a se împiedica de culoarea politică a marilor infractori. Atunci noi, poporul, am început să ridicăm capul, convinși că toți acei ticăloși care au pus cu mâinile lor murdare stigmatul corupției și al rușinii pe stema României (care n-a ajuns încă pe drapelul național), călcând în picioare demnitatea poporului nostru, vor fi judecați și condamnați pentru jaful făcut din avuția națională, dar mai ales

pentru imensul prejudiciu moral adus țării. Speram să găsim în rechizitoriul lor și aceste aspecte, dar din păcate, până în prezent nu am văzut nici rechizitoriul și nici condamnări, se fac cercetări, anchete peste anchete, audieri, confruntări care se întind pe parcursul multor luni sau chiar ani.

Până una alta, toți acești tâlhari – dacă pot spune – naționali, se află în „arest la domiciliu” sau sub „control judiciar”, se zbenguie, se lăfăie pe plajele litoralului și continuă să ne sfideze, așa cum au făcut-o întodeauna, iar nevestele lor au început să divorțeze în grabă, ca să-și pună la adăpost partea lor de pradă. Să nu-mi spuneți că nevestele sunt niște biete victime colaterale ale ăstora, că ne-ar râde și curcile. Doar vedeau și ele cum le apăreau în casă peste noapte milioanele de euro și se lăfăiau pe plajele cele mai scumpe ale Europei, alături de soțul infractor care se bronza sau juca o partidă de table cu unul de teapa lui. Așa se întâmplă când, odată pornită acțiunea în justiție, nu se aplică automat și sechestrul asigurator, lăsându-le timp subiecților să-și pună la adăpost averile furate.

Cum, Doamne, să nu rămâi un mizantrop înăcrit când vezi toate astea?

Trăiesc printre oameni obișnuiți și văd cum își pierd răbdarea. În fond pe ei nu-i interesează așa de mult să-i vadă pe tâlharii cu blană de politicieni după gratii. „Domnule, eu vreau să le ia tot, tot ce au furat – îmi spunea deunăzi un pensionar care se așezase lângă mine pe banca din parc – să le confiște palatele numite modest vile, parcurile de automobile de lux, iahturile de zeci de milioane, avioanele, conturile din diferite insule exotice și după aceea poate să-i lase liberi, să trăiască dintr-o leafă modestă și să locuiască într-un apartament confort 2, că se mai găsesc, de ce să-i țină în pușcărie pe banii mei?”

Incontestabil, pentru a spăla obrazul națiunii, se cere de urgență o Justiție operativă, hotărâtă și de maximă severitate, care să taie pentru totdeauna pofta celor care ar mai fi tentați să mai fure ceva din ce este al poporului român.

Să văd problema asta rezolvată, și atunci am să-mi scot și eu pălăria și haina vineție de mizantrop.

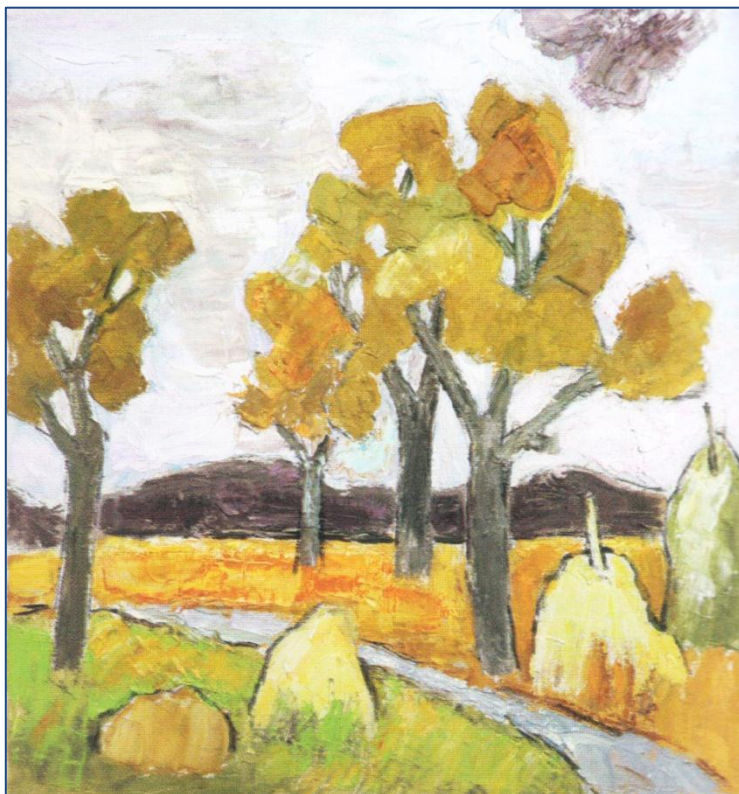
*

Am spus că nu fac politică, dar dacă tot vorbirăm de UE, nu pot să nu privesc la avatarurile Greciei care a intrat cu multă dragoste și optimism în UE, a aruncat imediat peste bord antica Drahmă și și-a băgat grăbită, în casă, Euro. Toate bune și frumoase, dar s-a omis tocmai ce este mai important: caracterul grecilor, oameni mândri, cu lungi tradiții în lupta pentru independență națională și care au felul lor de viață mai aparte, deloc dispuși să renunțe la el și cu atât

mai puțin să accepte prezența unor străini care să-i învețe cum să trăiască și să chivernisească averea națională. Miliardele de euro împrumutate nu i-au făcut deloc mai bogați sau mai săraci și nici nu le-au creat insomnii că vor trebui odată înapoiți. În spirit de frondă față de UE, ei bat acum la ușa blindată a lui Putin. Scepticismul meu mizantropic mă duce cu gândul la zicala aia cu „lacul și puțul”, dar de admirat rămâne totuși nonșalanța și relativa lor mândrie. Spun „relativă”, deoarece a bate totuși la ușa cuiva ca să-i ceri bani nu-i tocmai demn, dar probabil merg și ei după principiul acela cu „dracul și puntea”.

La asemenea situații, un mizantrop nu poate decât să zâmbească cu blazare și să constate încă odată, filozofic, că banii nu aduc fericirea pe care ți-o dă un păhăruț de *uzo* băut cu prietenii, la o bodegă pe malul Mării Egee.

Col. (r) Hagop Hairabetian

MESAJUL FILMULUI ENGLEZ „VIN ROMÂNII” ȘI REVERBERAȚIILE ACESTUIA ÎN CARTEA „DACOPATIA ȘI ALTE RĂTĂCIRI ROMÂNEȘTI”

Precum știm, cinematografia a apărut în urmă cu peste o sută de ani. Deși inițial i s-a prezis un viitor scurt, prezentul dovedește că aceasta a fost, este și încă va fi un instrument cultural important și de referință. În mod cert, nu sunt eu cel mai în măsură să vorbesc despre cinematografie, însă vă destăinui că îmi pun unele întrebări cu privire la filmul „Vin Români”, prezentat recent la televiziunile engleze, de unde a fost preluat de către mass-media internațională.

O primă întrebare este: un film face parte din cultura unui popor? Dacă este produs, difuzat și promovat de reprezentanții țării respective, consider că acesta este asumat ca expresie a modului în care este perceput subiectul a cărui imagine este răspândită pe tot globul pământesc, respectiv „români”. Însă, analizând și intuind scopul pentru care a fost realizat și difuzat acest film, exclud varianta potrivit căreia un astfel de film a fost produs doar pentru a fi inclus în istoria filmului de televiziune englez, chiar la categoria „reportaj de interes” (banul este exclus din această interpretare).

A doua întrebare: este posibil ca filmul „Vin Români” să constituie un specific mijloc de luptă contemporan, denumit de orice serviciu de informații „dezinformare” și „diversiune”, cu fonduri financiare ale statului transformat în agresor interesat la adresa României și a românilor?

Aceste întrebări pot fi puse de toți cei care au văzut filmul respectiv, dar n-au avut de-a face cu frontul „dezinformării” și „diversiunii”, însă pot trezi, fără îndoială, amintiri pentru cei care vreme de peste 50 de ani au fost pe acest „front”, care le-a îmbogățit mereu experiența profesională.

Pentru cei mai mulți semeni de-ai noștri, acest film a constituit doar o producție cinematografică „cu mare priză la public”. Mesajul său ascuns poate fi descifrat dacă este coroborat cu imaginile surprinse încă din anii '90 în Marea Britanie, și îndeosebi pe străzile Londrei. Am avut șansa să ajung și eu acolo, mai mult din curiozitate omenească decât profesională și, mărturisesc că „nu mi-a căzut bine” ceea ce am văzut și am auzit.

În primavara anului 1990, în zona Piccadilly Square din Londra, am văzut o femeie, în vârstă cam de 45 de ani, cu fuste lungi țigănești, care avea o

pancardă agățată de gât, pe care scria în limba engleză „Sunt refugiată politic din România, mor de foame”. În prima zi, de rușine am ocolit-o și chiar am evitat să vorbesc românește, dar a doua zi, am găsit-o și am întrebat-o „din ce zonă a României este?”. Femeia a răspuns cu accent străin, în engleză: „în țară sunt comuniștii la putere”. Observând ca nu înțelege prea bine românește, iar eu petrecându-mi vacanțele în apropiere de Odorheiul Secuiesc, am întrebat-o în limba maghiară dacă este din județul Covasna. Mi-a răspuns în limba maghiară, că nu este din România, dar are rude și prieteni în județul Bihor. Astfel, am remarcat că acea femeie nu era interesată de cerșit. Mi-am pus întrebarea: modul ei de manifestare făcea parte dintr-un scenariu, pe costuri cu proveniență secretă, de compromitere a imaginii României? Intuiția avea să prindă contur peste câțiva ani, când în capitala unei țări situată la miazăzi de România a avut loc un fel de Congres Mondial al țiganilor. Acolo, reprezentanții acestei etnii minoritare din România și Ungaria utilizau deja termenul de „rromi”, în loc de „țigani”.

De atunci, anii s-au scurs în beneficiul unei idei false, spre paguba unei națiuni care s-a trezit agresată pe toate laturile sale etno-spirituale. Precum constatăm, în zilele noastre utilizarea termenului „rrom” s-a extins aproape pe neobservate, inclusiv în organismele Comunității Europene. Acest cuvânt a fost folosit, după anul 1990, prima dată la Cluj, de o așa-zisă luptătoare în „revoluția” din 1989, după care s-a extins, datorită înființării unor organizații ale „rromilor” și s-a impus utilizarea lui, prin presiune emanată din mediul comunitar reprezentat de Bruxelles, în primul rând în România.

Falsitatea acestei denumiri este dată chiar de către instrumentele de cunoaștere a semnificației cuvintelor limbii țigănești. Astfel, potrivit definițiilor formulate de dicționare ale limbii țigănești, cuvântul „rrom”, în traducere strictă înseamnă „soț”/„bărbat”, iar „rromni” se traduce prin „soție”. În dicționarul francez al limbii țigănești, cuvântul „bărbat” se traduce prin „homme” - care are și înțelesul de „om”. Pornind de la traducerea în limba franceză a cuvântului „rrom”, indivizi și structuri specializate, interesate și implicate în diversiunea contra României, susțin că, între ei, țiganii își zic „rromi”, adică „oameni”.

Cine-i apără pe români de o asemenea agresiune, care a ieșit din anonimat, producându-se astăzi la vedere și cu intensitate crescândă? Răspunsurile le află doar cel care le caută, prin simplul apel la tradițiile neamului, care merg până în vremurile legendare ale dacilor. După spusele lui „nea Mărin” (întrupat în regretatul Amza Pellea), în Oltenia, la bărbat i se spune „om”, iar la soție i se spune „femeie”, „de când e lumea și pământul”.

Filmul „Vin României” a fost dezavuat chiar și de către reprezentanți conștienți ai etniei țigănești, implicați în viața comunităților aflate la marginea prăpastiei sociale, în opoziție cu „mafia țigănească” ce a prosperat fără să-i pese de țiganii cei oproșiți ai sorții. Astfel, din comentariile unor respectați prieteni țigani, care au vizitat deseori Londra după anul 1989, precum și ale unui apropiat, cercetător în domeniul antropologiei (cu stagii de perfecționare în Germania), rezultă că majoritatea personajelor din filmul respectiv erau „țigani din Europa de Est și de Sud-Est”. Din spusele țiganilor originari din România, am aflat numele țărilor și chiar ale regiunilor de unde proveneau conaționalii lor filmați și interogați de „meseriași”, precum și regretul că erau prezentați în culori sumbre îndeosebi țiganii originari din România, „rromii”, considerați „români”, cunoscuți anterior ca fiind de „proastă condiție” în rândul țiganilor. Dar reacția autorităților române la asemenea agresiune este aproape inexistentă, iar imaginea națiunii române se degradează, spre durerea și neputința generației mele.

*

Însă, s-au găsit recent indivizi, chiar din neamul românesc, care nu dau doi bani nici măcar pe tradițiile acestui neam, deși în piața publică declară că se revendică din neamul românesc. Un astfel de personaj este Dan Alexe, care a scris o carte intitulată „*Dacopatia și alte rătăcirii românești*”, publicată în anul 2015 la editura „Humanitas”. Aplicând explicațiile acestuia, țării noastre ar trebui să i se spună „Omenia”, iar limbii române „limba omenească”. Din această perspectivă, Petre Țuțea avea dreptate afirmând că „*Limba română are virtuți complete, adică poate fi vehiculul a tot ceea ce se întâmplă spiritual în specia om*”.

Cartea, care tratează așa-numita „dacopatie”, precum și „alte rătăcirii românești”, este o dezvoltare pe alt plan a imaginilor dezolante ale anilor '90 din marile capitale ale Europei Occidentale, unde în toate locurile în care așteptau cerșetori, se știa „fără nici un argument” că cei care țineau mâna întinsă pentru a primi pomană erau „români”.

Dan Alexe, care se autocaracterizează „*păgân, tolerant și ateu decomplexat*” (Dacopatia..., p.6), s-a născut în anul 1961 și a părăsit România în anul 1988. Referitor la cărțile sale, cred că Petre Țuțea are dreptate în materie de creație literară: „*E foarte greu când ai responsabilitatea a ceea ce faci, să te pui pe scris, fiindcă scrisul te definește, în sensul că te arată fără posibilitate de ieșire. Fără Dumnezeu, omul rămâne un biet animal rațional și vorbitor, care vine de nicăieri și merge spre nicăieri*”.

„*Dacopatia și alte rătăcirii românești*” nu se poate numi carte. Este un model empiric din care „specialiștii” își extrag elementele de construire a pedestalului dezinformării și diversiunii actuale împotriva statului român, pe care-l consideră deja „țară a nimănu”. Această realitate este scoasă în evidență de câteva idei:

- „*rătăcirii vizibile....., fenomen înrudit cu teoriile conspiraționiste. Așa este obsesia românilor cu dacii. Această patologie are rădăcini vechi, crescute din elucubrațiile ocultistului Nicolae Densușianu...*”, „...”, „care e citit cu aviditate chiar și de către părinții călugari de la Athos...” (Dacopatia...p. 5).

„*Ce e de făcut cu convingerea că avem limba cea mai dulce și basmele cele mai originale?... că Eminescu e un meteorit fără seamăn în istoria creației literare mondiale?...*” (p.6);

- „*Mai scriu în paginile următoare despre neîncrederea noastră față de învățătură... Și spun că românii suferă de hedonofobie, boala care în psihiatrie desemnează una dintre cele mai iraționale stări sufletești: spaima de fericire, spaima de succes...*” (p.7).

- „*suntem cei mai mari exportatori de țigani mândători de lebede, de prostituție, lenevie, hoție și rea-voință*”. „*Creștinismul lipsit de compasiune, care, când e combinat cu dacopatia produce unul dintre cele mai absurde cocktailuri identitare*” (p.8);

- „*Complexul de inferioritate al românilor e adânc înscris în ADN-ul națiunii, face parte din codul-sursă, din algoritmul de bază al sufletului românesc*”.

Imaginile create de capitolele cărții respective generează consecințe în plan etno-spiritual românesc mai grave decât „românii” fotografiați sau filmați cu mâna întinsă pe străzile marilor orașe ale Europei comunitare. Ele nu pot emana nici chiar din mintea unui „păgân și ateu”, așa cum se autodefineste acest autor.

Lt. col. (rtg) Ion Șandru

*ÎN SPRIJINUL CULTURII DE SECURITATE***SERVICIILE SPECIALE ALE ROMÂNIEI ȘI NOILE
PROVOCĂRI DE SECURITATE¹**

Imediat după 1989 România, ca stat din fostul lagăr socialist, a fost nevoită să se adapteze la noile categorii de amenințări care se profilau în plan extern ca efect al încheierii Războiului Rece și a sistemului de putere bipolar, reconstruind instituții fragile de securitate prin reformarea radicală a vechilor structuri. Am trăit și noi, ca și alții reforma armatei, inclusiv reducerea efectivelor și adaptarea la cerințele NATO, trecerea de la poliția militarizată la organisme civile de aplicare a legii, reforma serviciilor de informații și instaurarea controlului democratic civil asupra acestora. Diferența notabilă este aceea că România a fost singurul stat care și-a desființat sistemul de securitate națională, reprezentat atunci în decembrie 1989 de Departamentul Securității Statului². Breșa de securitate creată fie și doar în mod formal de desființarea Securității a permis fabricarea unor situații de genul conflictului interetnic din martie 1990 de la Târgu Mureș care a etichetat România drept un butoi de pulbere și care a pus statul român într-o postură delicată, determinând factorul politic să decidă înființarea în același an a SRI³, SIE⁴ și Serviciul de informații al Ministerului de Interne (inițial cunoscut sub numele „Doi și-un sfert”⁵, format prin cooptarea ofițerilor de la Securitatea București în unitatea militară 0215), clădite pe structura vechii Securități, dar cu pretenția unei imagini noi, moderne și democratice. Adevăratele reforme în serviciile de informații s-au făcut simțite abia la sfârșitul anilor ‘90, când România și-a depus candidatura la NATO și Uniunea Europeană.

¹ Comunicare prezentată de realizatoarea TV dr. Monica Ghiurco în cadrul Sesiunii de comunicări „Știința, Istoria, Armata și Serviciile secrete în Apărarea României” (12-14 iunie 2015), organizată de Primăria Prundeni, Sucursala Vâlcea a ACMRR-SRI și Societatea Culturală Art-Emis.

² Pe 30 decembrie 1989, Direcția Securității Statului a fost desființată oficial, printr-un decret al Consiliului Frontului Salvării Naționale.

³ Pe 26 martie 1990 a fost emis decretul de înființare a Serviciului Român de Informații.

⁴ În 13 decembrie 1990 se înființează prin Legea nr. 39 Serviciul de Informații Externe (SIE), subordonat Consiliului Suprem de Apărare a Țării (CSAT).

⁵ U.M. 0215, serviciul de protecție a cadrelor din Ministerul de Interne, a fost înființat la 1 februarie 1990.

În literatura de specialitate regăsim trei provocări majore ale unui astfel de demers ambițios de reformare democratică a sistemului de securitate națională și în egală măsură sensibil, mai ales într-o societate precum cea românească, puternic marcată de experiența anilor dictaturii comuniste. Reforma trebuie să însemne:

(1) dezvoltarea unui cadru instituțional bine delimitat, care să integreze politicile de dezvoltare cu cele de securitate;

(2) managementul instituțiilor de securitate (de apărare, ordine publică și servicii de *intelligence*);

(3) constituirea unor agenții și instituții de securitate profesioniste și responsabile în fața autorităților civile legitime.⁶

Câteva aspecte sunt esențiale indiferent de momentul luat în calcul pentru un asemenea demers: dimensiunea morală, dimensiunea economică (în termeni de eficiență a instituțiilor) și dimensiunea democratică, de perfecționare a mecanismelor de control civil. Unii autori consideră că pachetul legislativ și Strategia de securitate națională din 2006 au încercat o abordare reformatoare de sus în jos, dar procesul a fost blocat. Cert este că reforma nu s-a încheiat o dată cu predarea dosarelor de securitate către CNSAS și cu scăderea mediei de vârstă a personalului din serviciile de informații. Actualul sistem de siguranță națională din România funcționează încă sub legile adoptate în 1991 în grabă, sub presiunea evenimentelor de atunci, și nu mai este un secret pentru nimeni faptul că în anumite situații punctuale caracterul lor desuet împieteează asupra eficienței.

În mod firesc, corelat cu evoluțiile din plan mondial, o a doua generație de reforme⁷, numită generic transformare, a fost inițiată după evenimentele din 11 septembrie 2001. În cadrul sistemelor actuale de securitate ale statelor regăsim armate puternice formate din soldați profesioniști, înzestrate cu armament de ultimă generație, capabile să desfășoare operații în mediu terestru, aerian, acvatic și chiar cosmic. Tot acolo funcționează forțe polițienești, de la cele regulate la formațiunile speciale capabile să dea o ripostă rapidă și eficientă grupărilor infracționale organizate și să intervină pentru a restabili ordinea

⁶ Theodore Winkler (2003), *Managing change. The reform and democratic control of the security sector and international order*, în *Security Sector Reform: Institutions, Society and Good Governance*, editată de A. Bryden și Ph. Fluri, Baden-Baden: Nomos.

⁷ Marian Zulean, *Reforma sistemului de securitate: de la CADA la CADI*, Revista *Sfera Politicii* nr. 134, 2009.

publică. În aceste sisteme de securitate regăsim și serviciile de informații care prin activitatea lor de culegere, stocare și analiză a informațiilor realizează protejarea valorilor și intereselor naționale, furnizând prin mijloace democratice sentimentul de siguranță atât cetățenilor, cât și instituțiilor statului.

Amenințarea urmărește lezarea drepturilor fundamentale ale cetățenilor, statelor ori a unor sisteme de securitate, iar percepția transpunerii în fapte a amenințării este încadrată în categoria pericolelor virtuale.⁸ Manifestarea unei amenințări va atrage după sine întotdeauna o replică necesară contracarării efectelor acesteia. Deseori, apar situații de o gravitate extremă prin replici supradimensionate care în baza principiului acțiune-reacțiune pot produce reacții în lanț amplificate și multiplicare care pot duce chiar la distrugerea sistemului care le-a generat⁹. Este cazul amenințărilor asimetrice, concept tot mai des evocat în literatura de specialitate actuală și întâlnit frecvent în practică.

Deși principalul tip de amenințări aflat în centrul preocupărilor specialiștilor în securitate îl reprezintă amenințările militare, multe alte tipuri de amenințări afectează numeroase state și sisteme de securitate, terorismul fiind cea mai răsunătoare dintre acestea. Atunci când acțiunile teroriste, a căror țintă de fapt este opinia publică, seamănă panică în rândul cetățenilor, aceștia își vor pierde încrederea în capacitatea instituțiilor statului de a-i proteja, dar și în factorul politic, ca prim responsabil, vulnerabilizând astfel statul.

Recentele evenimente din Franța, Belgia, Olanda, în care sediile unor organisme de presă au fost ținta unor atacuri teroriste soldate au tras din nou un semnal de alarmă asupra capacității Europei de a preveni asemenea evenimente pe teritoriul său.

Sistemele naționale de securitate se adaptează post factum, un neajuns asupra căruia am mai insistat, iar opinia publică percepe o oarecare incapacitate a serviciilor de informații de a supraveghea orice element cu potențial terorist. Este practic imposibil să dispui de capabilități suficiente pentru supravegherea a zeci de mii de persoane simultan, pe un teritoriu extins, iar reacțiile care au curs după aceste evenimente în toate mediile de socializare au fost unele de genul: *„Nu suntem pregătiți pentru fanatici echipați cu automate Kalașnikov și lansatoare de grenade. Nu suntem, oricât am simula în avans strategii de*

⁸ E.S. Mittler & Sohn *1000 Stichworte zur Bundeswehr*, Ed. Verlag, Bonn, 1997.

⁹ Col. dr. Ioan Iluțan, *Amenințări neconvenționale, nonmilitare la adresa securității statului* (teză de doctorat), Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2013.

*securitate colectivă, pentru că nu înțelegem să trăim așa sau să murim așa.*¹⁰ Dar în cazul masacrului de la Paris de la sediul publicației *Charlie Hebdo*¹¹, în care atentatorii au fost lichidați de forțele de ordine din Hexagon abia la capătul a trei zile de căutări haotice, specialiștii au observat un element interesant: atribuirea exclusivă a competențelor materiale privind combaterea terorismului spre structurile de informații și spre echipele speciale tactice de intervenție contrateroristă, inclusiv în planul finanțării și a dotărilor, a dus la deprofesionalizarea din acest punct de vedere a elementelor curente de ordine publică. S-a observat lipsa oricărei abilități tactice a polițiștilor din stradă care au luat primii contact cu agresorii, lipsa pregătirii specifice a elementului polițienesc de ordine publică în desfășurarea activităților curente în stradă, neluându-se în seamă un asemenea risc terorist la sediul unei publicații controversate.

Acțiunea trebuie să fie unitară în cazul unui sistem de securitate performant; asemenea *verigi slabe* precum în exemplul de mai sus pot compromite efortul de ansamblu sau îngreunează considerabil rezolvarea unor asemenea situații, cu atât mai mult cu cât mutațiile din fenomenul terorist au dus la apariția teroristului de tip *lup singuratic* sau a *terorismului de franciză* care „driblează” supravegherea serviciilor de informații, promotorii lor fiind oameni aparent normali, șterși, care nu atrag atenția. Însă atunci când aceștia comit faptele, cel mai probabil primele autorități care vor interveni sunt cele de poliție-ordine publică. Rolul acestor forțe este esențial în întârzierea acțiunii agresorilor, în limitarea efectelor acestora și tăierea căilor de fugă a teroriștilor. Și tot din acest caz mai reiese o concluzie: considerăm necesar a fi unificate standardele și procedurile de intervenție și de pregătire a personalului în cadrul structurilor specifice ale tuturor statelor membre UE, dată fiind libera circulație a capitalurilor, mărfurilor și persoanelor. Controlul tot mai sumar la granițele Schengen, spre inexistent, trebuie compensat cu întărirea structurilor de securitate din țările respective (armele și muniția folosite la atentatul de la Paris au fost procurate din Belgia și trimise prin curier).

¹⁰ <http://www.dela0.ro/libertatea-de-trage-cu-pusca-dupa-charlie#>

¹¹ În 7 ianuarie 2015, frații Cherif și Said Kouachi, cu vârste de 32 și 34 de ani, au pătruns înarmați în sediul redacției revistei de satiră *Charlie Hebdo* din Paris, ucigând 10 jurnaliști și 2 polițiști. Numele celor doi bărbați figurau în bazele de date americane privind persoanele suspectate de activități teroriste, inclusiv în „*No Fly List*”, care le interzice acestora să urce în avioane care pleacă sau care ajung în SUA. În 2011, Said s-a aflat „câteva luni” în Yemen unde s-a antrenat alături de un membru al rețelei teroriste Al-Qaida, înainte să se întoarcă în Franța, a precizat un oficial american pentru *New York Times*.

Terorismul este una dintre cele mai vizibile amenințări la adresa securității naționale, dar nici pe departe singura. Există multe alte categorii de amenințări neconvenționale nonmilitare, care au un conținut atât de difuz și dificil de decriptat încât unele sisteme de securitate din diferite părți ale Globului nu acceptă că sunt puse în fața unor asemenea provocări: spre exemplu, nivelul ridicat al criminalității strategice din Cecenia, Afganistan, dar și din țări precum Columbia, Brazilia sau state din Africa: Nigeria, Somalia, Sudan.

Criminalitatea strategică despre care vorbesc prea puțini autori, deși fenomenul produce deja efecte devastatoare și în țara noastră, apare atunci când economii subterane, acțiuni economice de crimă organizată (trafic de droguri, evaziune fiscală, fraudă, carduri falsificate etc.) aduc resurse financiare unor grupuri infracționale, acestea reușind prin cumpărare de influență tot mai agresivă să impună politici guvernelor și mai apoi chiar să pună mâna pe puterea politică. Odată ajunși la putere, își pun la adăpost afacerile criminale prin reforme păguboase și nu în interesul cetățenilor, luând captiv statul și instituțiile de forță care la rândul lor nu mai pot contracara astfel de manifestări. Statul devine slab, cu instituții care nu funcționează și care sunt populate cu funcționari coruptibili și corupți.

Dincolo de orice abordare pragmatică în termeni de eficiență economică a construcției sau reformării unui sistem de securitate, trebuie să avem în vedere faptul că libertatea și securitatea sunt două deziderate care atrag dezbateri aprinse atunci când statele își proiectează politicile de securitate națională. Cetățeanul cedează o parte din drepturile sale în schimbul asigurării securității de către stat, iar statul are obligația să întrețină un sistem de securitate. Există însă permanent îngrijorarea că aceste instituții pot declanșa lovituri de stat sau pot încălca drepturile și libertățile cetățenești codificate în documente internaționale precum *Declarația universală a drepturilor omului* sau *Carta europeană a drepturilor omului*, preluate în aproape toate Constituțiile și legislațiile naționale. Este motivul principal pentru care în procesul de consolidare a democrației s-a manifestat tendința de a limita puterile instituțiilor militarizate prin instituirea unor mecanisme de control civil, capitol la care România mai are încă multe de învățat de la state cu tradiție democratică bine consolidată.

Relația dintre sistemul de securitate națională de tip democratic și garantarea libertății și, atenție, *bunăstării* individului trebuie să fie biunivocă. Una fără cealaltă nu se poate. Iată de ce eficientizarea și responsabilizarea

sistemului de securitate națională prin ceea ce numim reforma sistemului de securitate nu poate fi concepută fără menținerea libertăților civile, desigur în limitele bunei conviețuirii între semeni conform principiului enunțat de părintele filozofiei utilitariste, John Stuart Mill: „*Libertatea mea se termină acolo unde începe libertatea celui alt*”. Ce ne facem însă în situația în care identificăm vulnerabilități tocmai în zonele responsabile cu protecția tuturor cetățenilor, indiferent de opinia politică, sex, rasă sau religie? Ce facem când constatăm că bunăstarea unui grup restrâns de oameni începe acolo unde dispăre bunăstarea celorlalți? Dar atunci când scandaluri gen răpirea jurnaliștilor români din Irak nu sunt încă pe deplin clarificate nici după 10 ani de „scurgeri de informații”, cele mai multe contradictorii, în mediul public?

În tot acest timp, în România a crescut simțitor nivelul de conștientizare a publicului referitor la noi pericole și amenințări la adresa siguranței individului (inclusiv siguranța materială), deopotrivă externe și interne. Amenințări interne, ce țin de felul în care funcționează societatea românească, ne sunt semnalate frecvent prin scandalurile publice în care sunt târâte serviciile de informații sau capi ai acestora, prin suspiciunile de corupție la cel mai înalt nivel în societate (unele dintre acestea probate de deciziile definitive ale justiției), arestările pe bandă rulantă din care foarte puține duc la condamnări (fapt ce induce percepția unei insuficiente documentări din partea procurorilor și a netemeinicii acuzațiilor), nemaivorbind de funcționarea defectuoasă pe alocuri a justiției și de lipsa răspunderii magistraților pentru deciziile pe care le iau. Toate aceste elemente îi conferă cetățeanului un sentiment de nesiguranță și de neîncredere în capacitatea statului de a-l proteja.

Un sistem de securitate este eficient atunci când credibilitatea sa este ridicată, iar din acest punct de vedere, România nu are a se teme pentru componenta apărare. În schimb, vulnerabilitățile sistemului de securitate românesc se regăsesc din belșug în zona infraționalității, a criminalității strategice¹², a crimei organizate și a infraționalității de stradă, ceea ce conferă un sentiment de insecuritate societății, după cum o arată din ce în ce mai des sondajele de opinie.

Să nu uităm faptul că presa, cea de-a patra putere în stat, a ajuns să fie enumerată la capitolul vulnerabilități în *Strategia de Apărare* aprobată în 2010

¹² Col. dr. Ioan Iluțan, *Amenințări neconvenționale, nonmilitare la adresa securității statului* (teză de doctorat), Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2013.

în CSAT sub președinția lui Traian Băsescu. Mai exact, era vorba despre campaniile de presă la comandă cu scopul de a denigra instituții ale statului sau a le diminua capacitatea de aplicare a legii, precum și presiunile exercitate de trusturi de presă asupra deciziei politice. Dar în același timp, fără presă nimic din toate aceste așa-numite scandaluri (multe dintre ele fiind mari dezvăluiri de presă, alimentate de diverse scurgeri de informații dirijate din sistem) nu ar fi ajuns la cunoștința opiniei publice. Iată cum o realitate poate fi percepută în variante diametral opuse în funcție de interesul celui care o redă, iar de aici decurg multiple implicații.

Nu putem ignora faptul că presa s-a dovedit a fi cu adevărat o vulnerabilitate la adresa securității naționale în momente delicate, cum ar fi alegerile prezidențiale. Jurnalistul care a moderat confruntarea finală dintre cei doi candidați la președinție în 2009, de altfel singura, (confruntarea televizată din ajunul alegerilor este creditată ca fiind capabilă să răstoarne pronosticurile de până în acel moment și să decidă rezultatul alegerilor) se autodenunță 5 ani mai târziu că a fost ofițer acoperit al unui serviciu secret. Nu este cercetat penal pentru aceste dezvăluiri potrivit cărora ar fi fost agent sub acoperire al unui serviciu secret român, procurorul-șef declarând că nu este vorba despre atentat la siguranța națională, chiar dacă noul Cod Penal prevede sancțiuni pentru persoanele care divulgă informații secrete sau nepublice.¹³ Totul e să fie probate, ori tocmai acest lucru e imposibil. Cum probezi apartenența cuiva la un serviciu secret când tocmai definiția ofițerului acoperit presupune o conspirare

¹³ **Art. 303/Noul Cod Penal - Divulgarea informațiilor secrete de stat** (1) *Divulgarea, fără drept, a unor informații secrete de stat, de către cel care le cunoaște datorită atribuțiilor de serviciu, dacă prin aceasta sunt afectate interesele unei persoane juridice dintre cele prevăzute în art. 176, se pedepsește cu închisoarea de la 2 la 7 ani și interzicerea exercitării unor drepturi.* (2) *Deținerea, fără drept, în afara îndatoririlor de serviciu, a unui document ce conține informații secrete de stat, dacă poate afecta activitatea uneia dintre persoanele juridice prevăzute în art. 176, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 2 ani sau cu amendă.* **Art. 304/Noul Cod Penal - Divulgarea informațiilor secrete de serviciu sau nepublice** (1) *Divulgarea, fără drept, a unor informații secrete de serviciu sau care nu sunt destinate publicității, de către cel care le cunoaște datorită atribuțiilor de serviciu, dacă prin aceasta sunt afectate interesele sau activitatea unei persoane, se pedepsește cu închisoare de la 3 luni la 3 ani sau cu amendă.* (2) *Divulgarea, fără drept, a unor informații secrete de serviciu sau care nu sunt destinate publicității, de către cel care ia cunoștință de acestea, se pedepsește cu închisoare de la o lună la un an sau cu amendă.* (3) *Dacă, urmare a faptei prevăzute în alin. (1) și alin. (2), s-a săvârșit o infracțiune împotriva investigatorului sub acoperire, a martorului protejat sau a persoanei incluse în Programul de protecție a martorilor, pedeapsa este închisoarea de la 2 la 7 ani, iar dacă s-a comis cu intenție o infracțiune contra vieții, pedeapsa este închisoarea de la 5 la 12 ani.*

deplină a legăturii cu un serviciu? Așadar, mai degrabă alimentezi impostura, iar concluzia este simplă: prevederile Codului penal sunt inutile în spețe de acest gen. Răul este deja făcut: un asemenea gest aruncă în derizoriu în plan public o chestiune extrem de serioasă și induce o percepție absolut negativă asupra activității adevăraților ofițeri de informații. Mai mult, jurnalistul în cauză continuă să insinueze sau chiar provoacă deconspirarea altor acoperiți din presă, colegi de-ai săi de televiziune. E o joacă periculoasă de-a deconspirarea, care induce o umbră de nesianzitate asupra oricărui lucrător în sistemul de securitate națională, iar presa este și mai mult decredibilizată în ochii cetățeanului devenit confuz între atâtea diversiuni și manipulări.

Principalul neajuns este acela că întotdeauna cei care sunt dispuși să acționeze împotriva unui stat sau asupra intereselor acestuia vor specula exact aceste vulnerabilități și vor utiliza metode dintre cele mai sofisticate și elaborate, iar adaptarea sistemelor de securitate se va produce abia *post factum*.¹⁴ Corupția generalizată, disfuncționalitățile majore din sectoarele energie, sănătate, mediu, resurse, educație etc. s-au produs tocmai pentru că instituțiile responsabile cu securitatea națională au permis asta, în primul rând prin neacceptarea faptului că aceste sisteme de maximă importanță sunt vulnerabilizate prin politici fără coerență, iar în al doilea rând prin incapacitatea de a se reforma ele însele din interior atunci când lucrurile în societate au început să degereze, iar reacția lor a fost extrem de slabă sau a lipsit cu desăvârșire. Desigur, factorul politic a devenit în sine o vulnerabilitate prin slaba calitate profesională a celor care au ajuns să ocupe funcții de cea mai mare răspundere, prin promovarea în structurile statului exclusiv pe criterii politice sau de cu totul altă natură decât cele profesionale și etice, dar și prin ignorarea semnalelor trase de serviciile de informații cu privire la anumite evoluții ce pot afecta interesele naționale. Am avut senzația, nu de puține ori, că asistăm la jocuri de putere care au pus în pericol încrederea cetățeanului în propriul stat și în propria lui capacitate de apărare, cu complicitatea conștientă sau nu a politicienilor români.

Atât aceste aspecte enumerate mai sus, cât și experiența internațională în materie de sisteme de securitate sunt de natură să impună o nouă etapă a reformei sistemului de securitate românesc sub aspectul adaptării

¹⁴ Col. dr. Ioan Iluțan, *Amenințări neconvenționale, nonmilitare la adresa securității statului* (teză de doctorat), Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2013.

corespunzătoare la noul context intern (național și european) și internațional care se dezvoltă în ritm galopant. Întrebarea-cheie este: cum anume?

Răspunsul nu poate pleca decât de la o analiză pertinentă: ce ne amenință, de unde vin aceste amenințări și cum se pot materializa acestea în factori de risc și în stări de pericol real.

Într-o mai mică sau mai mare măsură, la această întrebare este chemată să răspundă „Strategia națională de apărare a țării pentru perioada 2015-2019” intitulată *O Românie puternică în Europa și în lume*. În 22 iunie 2015, Președintele Klaus Iohannis, prezentând strategia în plenul reunit al Parlamentului, declara: *„România este puternică dacă instituțiile democratice sunt puternice și dacă cetățenii noștri se simt reprezentați și serviți de ele. Oriunde s-ar afla ei, cetățenii României trebuie să aibă experiența că autoritățile au grijă de ei, că sunt capabile să le asigure securitatea în țară sau să le ofere garanții juridice și protecție diplomatică în străinătate”*. Unde sunt toate acestea? Evident că doar în stadiul de deziderat politic, pentru împlinirea căruia este evidentă nevoia unei noi abordări sinergice la nivelul decidentului politic și al sistemului de securitate națională.

Documentul care reflectă viziunea președintelui Klaus Iohannis, votat de Parlament, se constituie mai degrabă într-o strategie națională de securitate prin faptul că stabilește direcții de acțiune pe mai multe planuri: apărare, ordine publică, informații, contrainformații, economie, securitate energetică, diplomatie, management al situațiilor de criză, educație, sănătate, demografie, toate acestea fiind elemente de securitate națională. Strategia trebuie urmată de legi foarte clare, după ce pachetul legilor siguranței naționale a fost un laitmotiv al mai multor guvernări succesive care nu au reușit să întrunească consensul politic pentru adoptarea lor.

Există însă și o serie de premise unanim recunoscute, considerate piloni ai politicii externe și de securitate ai României: astăzi, suntem stat membru NATO, membru al Uniunii Europene, în proces de aderare la spațiul Schengen și avem un Parteneriat Strategic cu Statele Unite ale Americii. Sunt, așadar, trei piloni pe care se fundamentează astăzi politica externă și de securitate a României. Între principalele provocări în materie de politică externă și de securitate la care trebuie să fim pregătiți să răspundem regăsim tendințele expansioniste ale Federației Ruse și reorientarea economică a acesteia spre continentul asiatic, situația instabilă din estul Europei, criza financiară din Grecia, conflictul din Ucraina, cele mai multe manifestate în plan regional,

chiar dacă în ultimii ani s-a realizat o edificare a stabilității la acest nivel. Exemplu stau eforturile pentru instaurarea păcii în Orientul Mijlociu, Balcani și Africa, extinderea sistemului de apărare și securitate NATO prin primirea de noi membri, precum și eforturile Uniunii Europene de a crea și dezvolta un model de gestionare a dinamicii de securitate pe întregul continent. Însă recent, conflictul izbucnit în Ucraina, considerat de analiști un război hibrid, zguduie serios calmul în întreaga Europă și poate degenera într-un conflict Rusia – NATO, pentru care nici măcar europenii nu par a fi pregătiți.

Ultimele evoluții nu fac decât să confirme că în vreme ce vulnerabilitățile unui sistem de securitate național sau internațional sunt destul de facil de identificat și de speculat de către agresori, amenințările sunt mai greu de definit. Diferența dintre provocările minore generate de competiția dintre state și amenințările la adresa securității naționale se manifestă într-un spectru care se întinde de la obișnuit, de rutină, până la drastic, fără precedent.¹⁵ Disoluția bipolarității de putere și emergența globalizării au creat o nouă abordare, o reinterpretare a conceptului de securitate națională și internațională. Războaiele din zilele noastre nu mai sunt motivate în atât de mare măsură ca până acum de ideologii sau de conflicte identitare, ci mai degrabă de accesul la resurse. Mediul global de securitate actual ridică acum problema unor riscuri și amenințări de tip nou, predominant neconvenționale și non-militare, generate de schimbările survenite în plan politic și social, cărora statele nu le mai pot face față singure. Prin urmare, au fost gândite sisteme de securitate bazate pe eforturile conjugate a mai multor actori statali și nonstatali (organizații regionale, internaționale și locale).

Serviciile speciale care compun sistemele naționale de securitate trebuie să se raporteze corect și concomitent la obligația de a informa, dar și la cea de a acționa. O posibilă rezolvare a acestei probleme ar fi trecerea de la sharing-ul de informații între structuri ale aceluiași sistem de securitate la entități informative complexe, care să acopere necesarul tematicii de informații pentru apărare, contraspionaj, pentru combaterea mării criminalități și terorismului. În România există comunitatea de informații, dar ea se manifestă mai mult prin efectul legii și nu prin existența unei singure entități informative care să cuprindă toate aceste componente. În acest sens, ar trebui studiate în detaliu oportunitatea și utilitatea

¹⁵ Barry Buzan, *New Patterns of Global Security in the Twenty - first Century*, *International Affairs*, 67.3, 1991.

înființării unei agenții naționale de informații care să conțină departamente de informații pentru apărare, externe, contraspionaj, prevenirea mării criminalități și terorism, plus o componentă pentru protecția demnitarilor de rang înalt, în condițiile în care schimbarea discursului politic și unele măsuri nepopulare îi fac pe decidenți vulnerabili, în același timp existând și un nivel ridicat de corupție în rândul acestora. În cursul anului 2012, Franța a făcut o asemenea reformă a sistemului informativ, iar în SUA funcționează Agenția Națională de Securitate (NSA)¹⁶ care include *intelligence* militar, spionaj și contraspionaj, această structură fiind în sine o comunitate de informații și totodată una dintre cele 17 agenții guvernamentale componente ale Comunității de Informații a SUA înființate de președintele Ronald Reagan în 1981, agenții care lucrează separat și împreună pentru a realiza activități de *intelligence* considerate necesare înfăptuirii politicii externe și de securitate a Statelor Unite.

În ceea ce privește raportarea presei românești la problematica securității naționale în general, ar trebui amintit faptul că în mod nejustificat se realizează materiale insuficient documentate privind numărul mare de servicii de informații din România, în realitate, existând doar două servicii de informații (SRI și SIE), două structuri departamentale de informații (DIPI și DGIA) și două servicii speciale (STS și SPP). Competențele materiale ale celor de mai sus sunt clar delimitate și stabilite prin legile de organizare și funcționare, dar și prin legea siguranței naționale, dar percepția publică despre activitatea acestora este deformată: există impresia unei continue și intense concurențe, costisitoare pentru contribuabil, în vreme ce zone extinse de activitate socio-economică rămân în afara ariei de acoperire. Degradarea calității vieții, a mediului și a actului de guvernare, precum și sentimentul general de insecuritate nu pot fi explicate decât printr-o ruptură între actul decizional și activitatea acestor structuri care ar fi trebuit să prevină corupția generalizată cu care se confruntă România astăzi. Și acesta poate constitui un argument în formarea unei Agenții naționale de informații pe fundamente noi, neviciate.

Sistemul trebuie astăzi mai mult ca oricând redimensionat, dar în același timp confruntat cu o provocare importantă de ordin calitativ: trebuie recalculată și recalibrată variabila HUMINT din ecuația de securitate, a cărei importanță

¹⁶ Agenția de Securitate Națională (NSA) colectează, coordonează, conduce și efectuează operațiuni extrem de specializate pentru a produce informații și pentru a proteja sistemele de informații din SUA. NSA sprijină clienții militari, factorii de decizie politică la nivel național, comunitățile de combatere a terorismului și de contrainformații, precum și aliații internaționali - cheie.

devine determinantă cu atât mai mult cu cât este evident că sisteme de securitate bogate, bine finanțate, nu au decriptat și nu au putut face față spectrului larg de amenințări neconvenționale la care au fost supuse¹⁷. *Intelligence*-ul trebuie regândit drept domeniu academic pentru dobândirea avantajului strategic¹⁸, conform paradigmei lui Sherman Kent „*Cunoașterea este putere*”, ce datează încă din 1949 și se dovedește mai actuală ca oricând, fiind identificată încă de pe atunci între condițiile în care trebuie orientată societatea americană pentru a deveni actor global. Calitatea și pregătirea resursei umane sunt decisive, nu poți să faci analize pertinente și să recomanzi decidenților soluții optime numai pe baza consultării de surse deschise, în special din cauza bombardamentelor informaționale care în cea mai mare parte nu sunt decât manipulare și diversiune masivă. Prin urmare, trebuie creată o cultură de securitate solidă în rândul cetățenilor și trebuie investit în pregătirea viitorilor ofițeri de informații într-o paradigmă nouă, și totodată veche, folosită cu succes în vremea Războiului Rece și de România, și anume cultivându-le capacitatea de a-și recruta surse de informații pertinente și relevante. Însuși David Petraeus, fost director CIA, cu o bogată experiență pe frontul din Afganistan, atrăgea atenția asupra creșterii imediate a capacității de a obține informații prin resursă umană. Teroriștii nu mai folosesc telefoane mobile și internet, folosesc curieri, ori alte mijloace de comunicare ne-electronică, implicit oameni.

Nu în ultimul rând, trebuie îmbunătățită comunicarea publică a serviciilor de informații: anumite acțiuni trebuie explicate cu transparență (în doze rezonabile) marelui public, care trebuie avizat de noile pericole la adresa securității naționale. În spatele unor evenimente politice majore cum ar fi răsturnări de regim prin mișcări violente de stradă se pot regăsi acțiuni ostile ale unor servicii străine. Exemplul revoluției din Decembrie 1989 este foarte clar pentru cei care au studiat în detaliu evenimentele de atunci din România. La 25 de ani după, lucrurile se desfășoară mai difuz și mai voalat, prin identificarea și mai apoi recrutarea unor persoane care sunt ajutate să ajungă în puncte cheie, răspunzând apoi fără ezitare la comenzile unor servicii străine. Uneori nici nu e nevoie de acest mecanism pentru că factori politici expun anumite stări de

¹⁷ Col. dr. Ioan Iluțan, *Amenințări neconvenționale, nonmilitare la adresa securității statului* (teză de doctorat), Universitatea Națională de Apărare „Carol I”, București, 2013.

¹⁸ Prof. univ. dr. Gabriel Sebe, *Revoluția surselor deschise în secolul XXI*, comunicare prezentată în cadrul mesei rotunde „Societate, Democrație, Intelligence”, 2008.

lucruri mai mult sau mai puțin secrete din proprie inițiativă reprezentanților diplomați străini, în speranța obținerii unui sprijin. Se adaugă aici rostogolirea conflictelor politice de acasă în structurile politice comunitare, de cele mai multe ori prezentate trunchiat, sau partizan. Nu mai trebuie să fim cuceritori de străini, pentru că ne predăm singuri pe unde putem, din ignoranță, neștiință, dorință de parvenire sau pur și simplu prostie. Incompetența dirijată, ca fenomen care împinge spre niveluri decizionale superioare diverși cetățeni în baza unor criterii și decizii subiective, s-a transformat deja în amenințare la adresa securității naționale în cazul României. Cum trebuie ea contracarată de serviciile de informații? Aici regăsim una dintre cele mai mari provocări căreia trebuie să îi facă față astăzi sistemul de securitate națională, preferabil într-o acțiune coerentă și concertată. Or, o comunitate reală de informații ar putea fi mult mai eficientă din acest punct de vedere.

Dr. Monica Ghiurco

PLANURI ȘI SCENARIILE ACTUALE VIZÂND DEZMEMBRAREA ROMÂNIEI

Prezentăm, începând cu acest număr, o trecere în revistă a numeroaselor planuri și scenarii vizând dezmembrarea României ca entitate statală, cu precizarea că acestea au fost făcute publice de către organizații sau cercuri guvernamentale ostile statului național unitar român.

Înainte de a studia aceste proiecte, mai mult sau mai puțin fanteziste, reamintim cititorilor că imediat după crearea statului român modern, în anii '20-'30 ai secolului trecut, au apărut planuri de distrugere a integrității teritoriale și a unității naționale.

În anul 1924, Uniunea Sovietică, prin intermediul Kominternului, a creat diversiunea de la Tatar Bunar (în Basarabia), potolită în forță de către armata română. În iunie 1940, Uniunea Sovietică a ocupat Basarabia și Bucovina de nord, la 30 august 1940, prin Diktatul de la Viena, Germania nazistă și Italia fascistă au transferat Ungariei horthyste jumătatea de nord-vest a Transilvaniei, iar la 7 septembrie 1940, sub presiune externă, România a fost obligată să cedeze Bulgariei Cadrilaterul.

În perioada postbelică, în anul 1948 România a fost nevoită să cedeze Uniunii Sovietice Insula Șerpilor, fiind astfel primul și singurul stat din lagărul socialist și din Europa căruia i s-a luat o bucată din teritoriu. Un alt plan subversiv de destrămarea României a fost așa-numitul „Plan Valev” vizând alcătuirea unui „complex economic interstatal” în zona Dunării de Jos, care ar fi înglobat sudul URSS (Basarabia și sudul Ucrainei cu o suprafață de 12.000 km²), sud-estul României (100.000 km²) și nordul Bulgariei (38.000 km²), și cu o populație de 12 milioane de locuitori. Bulgaria a acceptat „Planul Valev”, dar conducătorii României au reacționat violent.

După ce, în aprilie 1964, conducerea politică a statului român a publicat „Declarația de independență” față de Moscova, România a acționat pentru a-și câștiga în mod real independența, cu mari eforturi umane, materiale și financiare. În martie 1989, a reușit să-și plătească toate datoriile externe și să nu mai depindă de nici o Mare Putere. În acel context, Kremlinul și-a dat mâna „frățește” cu Occidentul democratic, pentru a destrăma sistemul politic impus în România de către Uniunea Sovietică.

În cei 25 de ani de la evenimentele din decembrie 1989, România a scăpat de dezmembrare, însă nu și de planuri și scenarii instrumentate în diverse medii geopolitice, care să o aducă în pragul prăpastiei. Cu cât timpul se scurge, iar regimul politic instaurat în decembrie 1989 își epuizează resursele informaționale, materiale și umane și nu este capabil să-și reproducă funcțiile sociale, cu atât pericolul pentru națiunea și statul român este mai mare. Nimeni nu mai trebuie să se biziue doar pe miracolul salvator cu care a fost dăruit de Pronie poporul român.

După căderea Cortinei de Fier, în Europa doar Germania s-a unificat, în timp ce alte țări s-au dezmembrat. Dezmembrarea României ar satisface numeroase interese în Ungaria, Germania, Ucraina și Rusia, dar și în

Uniunea Europeană¹, motiv pentru care scenariile prezentate în serialul nostru urmează a fi grupate după acest criteriu al intereselor geopolitice.

UNGARIA ȘI „FRONTIERA DE 1000 DE ANI”

Cercuri guvernamentale din Ungaria visează la falsa și ridicolă „frontieră de 1000 de ani” și dorește o reeditare a celui de-al doilea Diktat de la Viena, drept pentru care face un lobby intens. Agitațiile șoviniste create de adeptii așa-zisului „Ținut Secuiesc” privind autonomia acestuia sunt sprijinite pe față de autoritățile de la Budapesta. Dezmembrarea României a fost și este visul ultranaționalistilor deghizați în democrați, aflați la conducerea Ungariei. Aceștia mizează și pe faptul că intelectualii români s-au grăbit să declare „decesul naționalismului”, fiindcă n-au înțeles că nu se poate pune semnul egalității între „naționalism” și „extremism”. Orice om rațional poate observa că la Budapesta se dorește dezmembrarea României, acest scop fiind urmărit cu obstinație de către iredentiști, care vorbesc „cu mare durere în suflet” despre Tratatul de la Trianon.

Ungaria, stat membru NATO și UE, nu emite în mod oficial pretenții asupra unor teritorii din România care au aparținut odinioară regatului medieval al Ungariei sau Imperiului austro-ungar, dar a elaborat și a început să aplice o strategie care utilizează toate tipurile de resurse și scenarii posibile pentru realizarea obiectivului propus: partide extremiste, care să facă agitație și să sensibilizeze forurile europene, formațiuni paramilitare care să bage groaza în românii ardeleni și planuri secrete de ocupare pașnică, fără violență, a Ardealului.

1) GRUPĂRI EXTREMISTE

Democrația ungară permite funcționarea unor partide extremiste, care propagă idei și desfășoară acțiuni cu caracter extremist-iredentist. Între acestea se află Alianța Tinerilor de Dreapta - Mișcarea pentru o Ungarie mai bună (*Jobboldali Ifjúsági Közösség-Jobbik Magyarországért Mozgalom*), pe scurt „Jobbik”.² Acesta este un partid de extremă dreaptă, care afirmă că militează, printre altele, pentru apărarea identității istorice maghiare, creștinismului și culturii maghiare. Însă, din ideile proferate și acțiunile desfășurate, rezultă că „Jobbik” este un partid antiimigrație, antisemit și eurosceptic. Chiar oponenții săi din Ungaria îl califică drept partid xenofob, acțiunile sale fiind îndreptate mai ales contra țiganilor (Sinti și Roma) și contra evreilor.

¹ <http://www.geostrategic.eu/cui-foloseste-dezmembrarea-romaniei.html>

² <http://ro.wikipedia.org/wiki/Jobbik>

În anul 2007, „Jobbik” a înființat „Garda Maghiară”³ (*Magyar Gárda*), cu denumirea completă: *Magyar Gárda Hagymányórző és Kulturális Egyesület*, adică *Asociația Garda Maghiară pentru Protecția Tradițiilor și Culturii*. De la începutul existenței sale, „garda” a fost o organizație de extremă dreapta, a folosit simboluri din recuzita formațiunilor fasciste din Ungaria interbelică și s-a manifestat violent la adresa Tratatului de la Trianon. „Garda” a fost considerată moștenitoarea Partidului Crucilor cu Săgeți datorită uniformei negre, a jurământului de credință, precum și a utilizării drapelului alb striat cu roșu, emblemă legendară a ducelui Árpád. Liderii Gărzii Maghiare au declarat că doresc „să apere Ungaria pe plan fizic, moral și intelectual”. Însă, datorită retoricii rasiste și xenofobe folosite de aceștia, precum și a reacțiilor venite din spațiul comunitar european, în decembrie 2008 Tribunalul Budapesta a scos Garda Maghiară în afara legii. Decizia a fost confirmată în mod definitiv și irevocabil, la 2 iulie 2009, de către Curtea de Apel Budapesta.

Garda Maghiară a avut ecou și în România. În Harghita, tineri maghiari mai exaltați au făcut demersuri, încă din anul 2007, pe lângă liderii acesteia pentru a înființa o subunitate, numită Plutonul Secuiesc. Garda Maghiară și-a mai făcut cunoscută prezența la 1 decembrie 2009, când un grup de tineri maghiari s-au comportat în mod provocator în Cluj-Napoca, cu ocazia împlinirii a 91 de ani de la înființarea Batalionului Secuiesc, purtând însemne ale Ungariei Mari chiar de ziua națională a României.

2) PLAN SECRET DE DEZMEMBRARE A ROMÂNIEI

Autoritățile ungare sunt conștiente că în condițiile actuale anexarea Ardealului prin mijloace politico-militare este imposibilă. De aceea, au schimbat tactica, trecând la aplicarea unui „*Plan secret pentru anexarea Ardealului*”⁴: recucerirea pe cale pașnică a Ardealului. Procedura principală este: întabularea dreptului de proprietate obținut de către unguri sau organizații, fundații ale acestora, pe calea împrumuturilor ilegale și a retrocedărilor de terenuri arabile, păduri și imobile bazate pe acte false. În acest război asimetric, atipic, împotriva României, statul ungar are drept aliați formațiunile politice cu caracter etnic maghiar din România, precum și bisericile maghiare. Astfel, sub privirile nepăsătoare ale clasei politice românești, întabularea Ardealului de către unguri se face atât pe cale laică, în beneficiul unor indivizi ori fundații, cât și pe cale religioasă, în favoarea bisericilor maghiare (romano-catolică, reformată, unitariană și luterană).

Cu imobilele care aparțin de drept statului român este împrumutată ilegal *Statusul* romano-catolic, respectiv biserica romano-catolică, adică

³ http://ro.wikipedia.org/wiki/Garda_Maghiară

⁴ <http://www.ziartricolorul.ro/planul-secret>

Ungaria. Unii lideri extremiști maghiari, precum Laszlo Tókes, susțin că, la momentul potrivit, Ardealul se va duce cu pământ cu tot la Ungaria. Aceștia scotează pe lașitatea politicianilor români, pe neputința autorităților politico-militare române, dar mai ales pe ajutorul prietenilor lor din Occident. Deocamdată agenții Ungariei acționează subversiv, la limita sau prin încălcarea legislației statului român, pe următoarele direcții principale:

- acordarea rapidă și gratuită de către Ungaria a dublei cetățenii pentru românii get-beget;

- dobândirea dreptului de proprietate asupra a peste 60% din bunurile (clădiri, terenuri agricole și păduri) din Transilvania de către Ungaria, prin persoane juridice și persoane fizice ungare;

- falsificarea istoriei poporului român, a istoriei Ungariei și, mai ales, a istoriei Transilvaniei, dând prioritate ungarilor și prezentându-i pe români ca „venetici”, primiți din milă pe moșiile nobililor unguri;

- intensificarea lobby-ului unguresc împotriva României și pentru anexarea Ardealului, în capitalele importante ale lumii: Washington, Berlin, Londra, Paris, Moscova, Roma, Viena, Bruxelles, și, mai ales, la Vatican;

- pregătirea paramilitară a tinerilor unguri din Ardeal și existența depozitelor cu armament și muniții.

Presa din Ungaria a scris cu sârg despre împrumăturirile și retrocedările reușite de unguri în Ardeal. De pildă, în anul 2007, presa din Ungaria aprecia că 1/3 din Ardeal era revendicat de nepoții grofilor unguri, în numeroase procese de retrocedare. În același timp, mass-media din România, dar mai ales publicațiile românești din Ardeal au semnalat numeroase cazuri de împrumăturiri nelegale ale *Statusului* romano-catolic și de retrocedări ilegale de imobile către bisericile maghiare, pe bază de acte false. Însă Parchetul și Direcția Națională Anticorupție nu s-a implicat decât în foarte mică măsură, accidental, pentru a curma ilegalitățile comise în Ardeal pe tema retrocedărilor în natură.

3) PLANURI ȘI SCENARIILE CARE IMPLICĂ MINORITATEA MAGHIARĂ DIN ROMÂNIA

Pentru dobândirea Ardealului fără război cu România și încorporarea lui la Ungaria, autoritățile ungare acționează uneori la vedere, dar de cele mai multe ori ocult, prin intermediul formațiunilor sau partidelor politice create în România pe baze etnice maghiare, precum și a unor formațiuni paramilitare formate mai ales din tineri maghiari care s-au născut și trăiesc în România și sunt cetățeni ai statului român.

3.1. Acțiuni ale formațiunilor politice cu caracter etnic maghiar

În avangardă sunt două formațiuni politice, una moderată, de largă „respirație” democratică, numită Uniunea Democrată Maghiară din România

(UDMR, în limba maghiară *Romániai Magyar Demokrata Szövetség*), alta violentă, asumată sau renegată de comunitatea maghiară, în funcție de conjuncturi, intitulată Partidul Civic Maghiar (PCM), care și-a construit și o formațiune paramilitară intitulată *Garda Maghiară*. Acestea se sprijină pe mass-media de limbă maghiară, precum și pe organizații și fundații cu caracter social, care potrivit legislației românești se manifestă slobod în toată România după dorință și voință.

Uniunea Democrată Maghiară din România este o organizație politică, fondată în 25 decembrie 1989 (după căderea regimului Ceaușescu) pentru a reprezenta interese ale comunității maghiare.⁵ În anul 2007, aceasta a devenit membră a Partidului Popular European, deci se autodefinește partid de centru-dreapta.

UDMR este o organizație cu o platformă culturală, dar face politică, nefiind însă înregistrată în mod legal ca partid politic (conform Legii nr. 14/2003, cap. IV). Aceasta participă la alegerile locale și generale în virtutea articolului 62 (2) al Constituției României și în conformitate cu prevederile art. 4, al. 2 al Legii nr.68/1992, care asimiliează organizațiile minorităților naționale partidelor politice din punctul de vedere al procesului electoral. Are reprezentare parlamentară din anul 1990, iar europarlamentară din anul 2007.

UDMR se consideră reprezentantul comunității maghiare din România și al intereselor secuimii, acționând atât pentru descentralizarea României, cât și pentru crearea de autonomii teritoriale, cu toate că acest lucru este interzis de Constituția României. De asemenea, liderii săi susțin autonomia culturală, precum și autonomia „Ținutului Secuiesc”. Pentru a-și realiza scopurile, UDMR a candidat la Parlamentul European, fiind membru-asociat al Partidului Popular European (EEP) și al grupului acestei organizații (EPPG) în Parlamentul European.

Partidul Civic Maghiar (PCM)⁶ funcționează în România din ianuarie 2008, fiind un partid de dreapta, care are înscrisă în program autonomia „Ținutului Secuiesc”, precum și obținerea de drepturi mai generoase pentru minorități. Acest partid a fost înființat de organizația *Uniunea Civică Maghiară* (UCM), înființată, la rândul, ei în iulie 2003.⁷ Este un adversar declarat al statului național unitar român, prin susținerea separatismului teritorial pe criterii etnice, concret, al realizării autonomiei teritoriale a așa-zisului „ținut secuiesc”. De la înființare, PCM s-a situat în plan doctrinar pe linia segregăției, exclusivismului și separatismului etnic, subordonându-și acțiunile dezideratului înfăptuirii

⁵ http://ro.wikipedia.org/wiki/Uniunea_Democrată_Maghiară_din_România

⁶ http://ro.wikipedia.org/wiki/Partidul_Civic_Maghiar

⁷ <http://foaienationala.ro/partidul-civic-maghiar-partid-neconstituional-ale-cru-i-activiti-ilegale-sunt-invizibile-pentru-autoritile-statalui-romn.html>

autonomiei teritoriale a comunității maghiare. În ultima vreme, manifestările cu caracter antiromânesc, separatist, autonomist și neorevizionist s-au intensificat și s-au diversificat. PCM eludează nedisimulat și deschis legislația statului român, asumându-și postura de port-drapel al separatismului teritorial secuiesc prin care atentează la integritatea teritorială a României! Deviza PCM este: „Vrem autonomia teritorială a ținutului secuiesc!”, liderii săi mizând pe faptul că statul român este slab și că în România nimeni nu le poate face nimic.

În 15 septembrie 2011, la Curtea de Apel București a fost înregistrat *Partidul Popular Maghiar din Transilvania*⁸, fondat de europarlamentarul Laszlo Tókes. Acesta este o formațiune de dreapta care se ghidează după principiile creștin-conservatoare și autonomiste și își modelează ideologia politică în sânul familiei partidelor europene de centru-dreapta. Se revendică din Partidul Național Maghiar, o formațiune care a activat în România în perioada interbelică.

Laszlo Tókes a declarat că „*Centrul partidului nostru va fi în Ardeal și nu în București, cum este cel al UDMR-ului. Noi niciodată nu vom da explicații de la București, că de ce nu se poate asta sau aia. Obiectivul nostru este reconstrucția Ardealului, incluzând aici și Ținutul Secuiesc. De aceea, sloganul partidului nostru va fi: Ardealul este al ardelenilor, Ținutul Secuiesc este al secuilor*“. Însă acesta eludează sau nu cunoaște faptul că la ultimul recensământ oficial, nici măcar 1.000 de persoane nu s-au declarat secui. Nu se știe unde a văzut Laszlo Tókes o țară cu mai puțin 1000 de locuitori! Despre acest partid cu caracter etnic, părerile sunt împărțite⁹: unii spun că se află în slujba stăpânilor de la Budapesta (așa cum au declarat reprezentanții UDMR!) iar alții susțin că este doar o „șperietoare” folosită de puterea politică de la București pentru a-i controla pe ungurii din guvernul României.

Recent, Consiliul Director al Forumului Civic al Românilor din Covasna, Harghita și Mureș (FCRCHM) a solicitat, într-un comunicat transmis Parlamentului, Președenției și Guvernului, ca în perspectiva modificării Constituției să interzică funcționarea partidelor și formațiunilor politice constituite pe criterii etnice, iar cu ocazia viitoarei reîmpărțiri administrativ-teritoriale a țării să nu cedeze „presiunilor” interne și externe din Ungaria, de formare a unor regiuni constituite pe baze etnice, „care să conducă la renașterea experimentului stalinist de tristă amintire al Regiunii Autonome Maghiare”¹⁰.

⁸ http://ro.wikipedia.org/wiki/Partidul_Popular_Maghiar_din_Transilvania

⁹ [2011/09/“ardealul-e-al-ardelenilor-tinutul-secuiesc-este-al-secuilor”-noul-slogan-sovin-al-partidului-lui-laszlo-tokes.html](http://2011/09/ardealul-e-al-ardelenilor-tinutul-secuiesc-este-al-secuilor-noul-slogan-sovin-al-partidului-lui-laszlo-tokes.html)

¹⁰ <http://www.romanialibera.ro/politica/institutii/interzicerea-partidelor-etnice-prin-constitutie--propunerea-forumului-romanilor-292702>

3.2. Entități politico-administrative preconizate

a). „Ținutul Secuiesc”

Ținutul Secuiesc este, în accepțiune istorico-etnografică, ținutul din sud-estul Transilvaniei, locuit în majoritate de secui (subgrup etnic cu o conștiință istorică aparte, cu un anumit specific etnografic, respectiv de dialect) și care cuprinde teritoriile fostelor „scaune” secuiești. Teritoriile respective se găsesc incluse în momentul de față în județele Alba, Bacău, Cluj, Covasna, Harghita și Mureș.¹¹ Astăzi, sub aspect etno-politic, sub denumirea „Ținutul Secuiesc” se înțelege teritoriul format din județele Covasna, Harghita și Mureș, cu centrul la Târgu Mureș. Acest oraș a fost, pe rând, reședința Scaunului Mureș, apoi a Comitatului Mureș-Turda, apoi a Regiunii Autonome Maghiare, iar în prezent este reședința județului Mureș. Privind harta României și amplasarea „Ținutului Secuiesc” în inima României readuce în memorie spărtura din „tricolorul românesc”, adulată din ignoranță de către „poporul din stradă” la „zavera” din decembrie 1989.

Prima mențiune documentară privitoare la secui datează din anul 1116, în vremea regelui Ștefan al II-lea al Ungariei (1116-1131), când, alături de pecenegi, au format avangarda cavaleriei regatului Ungariei în bătălia de la Olsava. Deci, de la început, secuii au fost un neam distinct de unguri! În anul 1146, secuii, alături de pecenegi, au făcut parte din oastea regelui Géza al II-lea al Ungariei (1141-1162), fiind implicați în luptele de pe Leitha împotriva markgraf-ului Heinirich al II-lea de Austria.

Ulterior secuii au primit misiunea de a consolida și apăra fortificațiile de graniță (ung. Gyepű, aproximativ „palisadă”) numite și „prisăci”. În consecință, comunitățile secuiești au fost deplasate treptat, din câmpia Tisei și Bihor, concomitent cu avansarea hotarelor regatului Ungariei, spre estul și sud-estul Transilvaniei. Astfel, secuii au fost colonizați în sistemul de prisăci medievale de-a lungul graniței de sud-est a voievodatului Transilvaniei.

În secolul al XVI-lea a fost creată Dieta Transilvaniei, în care au intrat reprezentanții stărilor celor trei națiuni privilegiate – ungurii, sașii și secuii – precum și ai religiilor recepte – romano-catolică, evanghelic-lutherană, reformată și, mai târziu, cea unitariană. Dietele ardelenesti au fost ținute în mai multe localități, de cele mai multe ori în orașe sau târguri situate în zona centrală a Transilvaniei, pe lângă cele mai importante drumuri, în centre demografice și economice importante. În acest sens, orașul-cetate Târgu Mureș a ocupat un loc de frunte. Locul de adunare a stărilor s-a stabilizat într-o oarecare măsură la Alba Iulia numai la sfârșitul secolului al XVI-lea.

Unitățile de administrare judecătorească ale secuilor din Transilvania au fost scaunele secuiești, menționate începând cu deceniul al treilea al secolului al

¹¹ http://ro.wikipedia.org/wiki/Ținutul_Secuiesc

XIV (inițial șapte, apoi cinci, prin contopirea a Trei Scaune în unul singur). Acestea s-au întins pe mare parte din actualele teritorii ale județelor Covasna și Harghita, precum și în partea de mijloc a actualului județ Mureș. În afara acestei zone, scaunele secuiești au cuprins și câteva localități din județele Alba și Cluj (între Turda și Vințu de Jos, care au ținut de Scaunul Secuiesc al Arieșului), trei comune din județul Neamț (Bicaz-Chei, Bicazu Ardelean și Dămuc), precum și o comună din județul Bacău (Ghimeș-Făget), incluse prin reforma administrativ-teritorială din anul 1968 în cele două județe moldovene. În anul 1764, secuii s-au împotrivit încorporării în nou înființatele regimente grănicerești secuiești ale graniței militare, fiind masacrați de trupele imperiale habsburgice la Siculeni (numit și *Siculicidium*).

La 1 ianuarie 1845 a fost desființat județul Săcuieni din Țara Românească, a cărei reședință s-a aflat inițial la Urlați. Numele județului s-a tras de la populația secuiască venită din Ardeal, care s-a amestecat cu românii localnici. Județul Săcuieni a fost împărțit între județele Prahova (cea mai mare parte) și Buzău (partea de est).

În anul 1876, odată cu reforma administrativă a Regatului Ungariei, scaunele secuiești au fost desființate, iar în locul lor au fost înființate patru comitate (*vármegyék*). În Proiectul de reorganizare a Austro-Ungariei, intitulat „*Statele Unite ale Austriei Mari*”, publicat în anul 1906 de Aurel C. Popovici, s-a prevăzut că „Scaunele secuiești” urmau să constituie una din cele 15 „țări” alcătuitoare ale confederației.

În prezent, teritoriul fostelor scaune secuiești nu are un statut administrativ deosebit de mulțimea de ținuturi istorice românești, deci are administrație publică de tip județean.

Refacerea „Țării Secuilor” este o himeră, întrucât la recensământul efectuat în perioada 18-27 martie 2002, doar 532 de persoane s-au declarat că aparțin minorității secuilor din România. Pentru a spori numărul secuilor, la recensământul din 2012, etnicii maghiari au fost îndemnați să se declare secuii și nu maghiari. Rezultatele ultimului recensământ nu prezintă care este numărul declarat al secuilor, ci doar al maghiarilor.

Din anul 2003, există o mișcare pentru a crea o regiune autonomă secuiască în această zonă, afiliată la *Consiliul Autonomiei Maghiare din Bazinul Carpatic* (KMAT) al minorităților maghiare din Slovacia, Serbia, Ucraina, România și Croația, fondat în anul 2004 și condusă de pastorul László Tókéș.

În februarie 2007, Consiliul Național Secuiesc – organizație care promovează drepturile secuilor din România – a organizat un sondaj de opinie în vederea obținerii autonomiei fostelor scaune secuiești, desființate de autoritățile regale ungare în anul 1867. În presă, acest sondaj de opinie a fost uneori prezentat în mod greșit drept „referendum”, fără să fi fost referendum real. Autoritățile române au declarat că acest act nu ar fi ilegal, dar este „la

limita extremă a legii” (organizarea și desfășurarea referendumului putând fi reglementate doar prin legi organice, conform Constituției României). Aceeași poziție a avut-o toată așa-numita clasă politică din România, inclusiv UDMR.

La 1 iunie 2011, în Bruxelles s-a deschis Biroul de Reprezentanță al Scaunelor secuiești, cu sediul în „*Casa Regiunilor Maghiare*”. La 2 iunie 2011, europarlamentarii UDMR au organizat o recepție în clădirea Parlamentului European din Bruxelles. Ministrul român de externe, Teodor Baconschi, a explicat că la Bruxelles se înregistrează numai unități teritorial-administrative existente și recunoscute ca atare. El a reamintit ca MAE român a cerut ca niciun oficial ungar să nu participe la evenimentul de inaugurare a Reprezentanței „Ținutului Secuiesc” și a convocat ambasadorul Ungariei, căruia i s-a transmis un mesaj, astfel încât autoritățile de la Budapesta să ia notă de rezerva fermă a părții române.

Poziția mai hotărâtă a autorităților române a determinat trecerea în defensivă a inițiatorilor proiectelor vizînd „Ținutul Secuiesc”, explicînd că ei nu își doresc independență, ci doar autonomie. Presa a informat că, la ultimul marș pentru susținerea autonomiei, „Marele marș al secuilor” (octombrie 2013), au participat peste 100.000 de persoane, printre mesajele transmise numărându-se: „*Vrem autonomie, nu independență*”; „*Ținutul Secuiesc, cealaltă față a României*”; „*România este și țara noastră*”; „*Autonomia nu înseamnă independență, înseamnă eficiență*”.

UDMR, prin Kelemen Hunor, fost vicepremier și ministru al culturii în guvernul României, a prezentat oficial guvernului român proiectul de autonomie pentru „Ținutul Secuiesc”. Potrivit proiectului, ținutul va avea președinte și propriul patrimoniu.¹² În art.1 al proiectului se stipulează: „*Ținutul Secuiesc se constituie ca o regiune autonomă avînd personalitate juridică în cadrul statului unitar și indivizibil România și va cuprinde județele Covasna, Harghita și Mureș*”.

b). Partium

Partium (Partium regni Hungariae, în traducere „partea regatului Ungariei”) se referă la teritoriul din afara Transilvaniei propriu-zise, recunoscut în anul 1541 de sultanul Soliman Magnificul ca aparținînd principelui Ioan Zapolya, pretendent al coroanei regale a Ungariei în contra împăratului Ferdinand.¹³

În anul 1570, prin Tratatul de la Speyer, fiul lui Ioan Zapolya, Ioan Sigismund Zápolya, a renunțat la pretențiile regale și s-a numit în continuare „*Transilvaniae et partium regni Hungariae princeps*”, adică principe al

¹² <http://stirileprotv.ro/stiri/politic/proiectul-udmr-de-autonomie-prezentat-oficial-tinutul-secuiesc-va-avea-un-presedinte.html>

¹³ <http://ro.wikipedia.org/wiki/Partium>

Transilvaniei și al părții din Regatul Ungariei. Titlul de principe i-a fost recunoscut deopotrivă de sultan și de împărat.

Partium a fost constituit inițial din comitatele Maramureș, Solnocul Interior, Crasna, Bihor, Țara Chioarului, Banatul de Severin și Zarandul de est. Regiunea *Partium* a fluctuat în timp și a fost ocupată în mare parte de trupele Imperiului Otoman în anul 1660, dar a revenit la Transilvania la sfârșitul secolului. În secolul XVIII (în Marele Principat al Transilvaniei) zona *Partium* s-a redus la comitatul Solnocul Interior, comitatul Crasna, ținutul Chioar și o porțiune din comitatul Zarand. Prin reorganizarea administrativă a Regatului Ungariei de la mijlocul secolului XIX, teritoriul numit *Partium* a fost încorporat în regat.

Prin Tratatul de la Trianon din anul 1920, regiunea *Partium* a fost divizată între Regatul României, Cehoslovacia și Ungaria. Astăzi, denumirea de *Partium* se referă la teritorii din actualele județe Arad, Bihor, Caraș-Severin, Maramureș, Satu Mare, Sălaj și Timiș din România, din județul Hajdu-Bihar din Ungaria și din regiunea Transcarpatia din Ucraina.

Pentru înființarea regiunii „*Partium*” a strâns semnături Partidul Popular Maghiar din Transilvania. În concepția liderilor acestui partid, regiunea respectivă ar urma să cuprindă județele Bihor și Satu Mare, dar și o parte din județele Sălaj și Maramureș.¹⁴

Deputatul UDMR Attila Cseke a susținut că regiunea „*Partium*”, cu centrul la Oradea, ar trebui să apară pe noua hartă a României¹⁵, întrucât este o entitate cu cultură și istorie, cu criteriul geografic foarte clar, despărțită de Cluj prin Piatra Craiului. De altfel, la sfârșitul lunii ianuarie 2013, filialele bihorene ale celor cinci partide parlamentare au semnat o declarație comună în care au acceptat să acționeze unitar pentru o regiune cu capitala la Oradea.

CAII TROIENI „MÂNAȚI” DIN GERMANIA ȘI UNGARIA

În Germania există indicii privind reactivarea unei „Coloane a V-a” în țările cu minoritate germană, iar pe forumurile de comunicare circulă mesaje transmise în scopuri propagandistice, secesioniste.¹⁶ Cercuri din această țară ajută Ungaria în realizarea pretențiilor ei revizioniste și sprijină de la distanță divizarea României. Din nefericire, pe lângă etnicii germani sau unguri sunt și români care nu se sfiesc să pună umărul la dezmembrarea României.

¹⁴ <http://www.sighet247.ro/s/maramuresul-dorit-in-regiunea-partium-de-partidul-popular-maghiar-din-transilvania/>

¹⁵ http://www.dcnews.ro/udmr-vrea-regiunea-partium-cu-centrul-la-oradea_356475.html

¹⁶ <http://riddickro.blogspot.ro/2013/12/germania-coace-destramarea-romaniei.html>

Pe coordonatele separării Transilvaniei și Banatului de România au fost create mai multe organizații, ligi, dintre care se evidențiază: Liga Transilvania-Banat, „Liga Transilvania Democrată” și Asociația „Drum Nou” (*Neuer Weg*).

a) Liga Transilvania-Banat

Această „ligă” a fost creată în martie 2002 de către Sabin Gherman (absolvent al facultății la Craiova, în capitala Olteniei!) autodeclarat „român”, dar dușman al românilor de dincolo de Carpați. Acest individ a ieșit în lumina reflectoarelor prin articolul „*M-am săturat de România*”,¹⁷ fiind folosit de către cei interesați pentru a argumenta că dezmembrarea României este cerută nu numai de către minoritățile etnice din Transilvania, ci și de către românii neaoși de acolo.¹⁸

Înființarea mișcării a fost contestată de mai multe partide politice, pe motiv că Sabin Gherman ar dori separarea Transilvaniei de România. La jumătatea lunii octombrie 2002, Sabin Gherman a depus, la Tribunalul Municipiului București (TMB), actele de înregistrare a „*Ligii Transilvania-Banat*” ca partid politic, însă a fost refuzat de instanțele bucureștene și a chemat în judecată statul român la CEDO. În martie 2004, Liga Transilvania-Banat a fuzionat cu Partidul Popular Creștin (în acel moment Liga avea 28.000 de membri!).

În prezent, Sabin Gherman face propagandă antiromânească, secesionistă, la posturile de televiziune „*Transilvania life*” și „*Look TV*”, patronate de Arpad Paszkany. Pentru el, doar românii ardeleni (de fapt „ardelenii români”, fiindcă în viziunea lui, „ardelenii reprezintă un popor”) sunt de calitate superioară, românii din alte zone fiind „resturi”, în sensul de deșeuri. Conform teoriilor acestui „ardelean”, oltenii, moldovenii, dobrogenii și bucureștenii (numiți zeflemitor „mitici”) sunt inferiori celor din Ardeal și Banat, fiindcă nu au avut cinstea să se „civilizeze” sub ocupația austro-ungară și nici onoarea să slugărească ungarilor care-i umileau și persecutau pe românii transilvăneni.

b) Liga „Transilvania Democrată”

Liga respectivă a fost înființată, potrivit fondatorilor acesteia, pe fondul îngrijorării resimțite privind pierderea treptată a identității de „transilvănean”, precum și ca o consecință a aplicării unei asimilări și omogenizări cu urmări nefaste asupra rânduinelor locale multisekulare.¹⁹ Principalul scop al Ligii este „*de a păstra atât cât a mai rămas din identitatea membrilor ei, legitimată în mod evident de multiculturalismul local, religii, tradiții, istorie și geografie*”

¹⁷ http://ro.wikipedia.org/wiki/Liga_Transilvania-Banat

¹⁸ <http://www.justitiarul.ro/sasi-corciti-si-romani-tradatori-militeaza-pentru-dezmembrarea-romaniei/>

¹⁹ <http://www.ligatransilvaniademocrata.ro/index.php/media-comunicate-presa.html>

regională foarte diferite de restul țării". Printre fondatori se numără și un anume Mircea Dăian, maghiaro-sas, fost tâmplar din Mediaș, care a stat mai mulți ani în Germania, apoi s-a întors în Transilvania, aducând cu el un steag al „Transilvaniei independente”, cu care face propagandă secesionistă și revanșardă.

Membrii Ligii percep „transilvanismul” ca un fenomen cultural, economic și social, întrucât o mare parte a societății din „regiunea transilvană” resimte o presiune continuă din partea „centrului”. Aceștia și-au propus să promoveze o perspectivă asemănătoare și pentru alte regiuni din România, respectiv Banat, Oltenia, Dobrogea, Bucovina și chiar Moldova și Muntenia. Ei cred că autonomia nu va putea fi obținută doar de secui, sau de maghiari, iar la obținerea autonomiei ar trebui să se implice și românii, alături de unguri și sași.

Mircea Dăian, care se pretinde om de afaceri fiindcă are o firmă minusculă care construiește case de lemn, administrează o pagină de *Facebook*, unde propagă „transilvanismul” prin diverse obiecte promoționale (brelocuri, tricouri, steaguri, autocolante),²⁰ iar lozinca lui este „Autonomie pentru Ardeal!”

Acesta este prezent la acțiuni cu caracter revizionist, alături de iredentiștii unguri.²¹ De asemenea, propagă în mod violent „independența” Transilvaniei, agitând la competițiile sportive la care participă ca spectator așa-zisul „steag transilvănean”, confecționat în Germania, precum și alte însemne cu mesaje „transilvaniste”, secesioniste. Pe „Steagul Transilvaniei” culorile Tricolorului românesc sunt inversate, iar vulturul german domină centrul (semantic sinonim controlului). Cele 7 orașe transilvane, vizate de secesioniști sunt simbolizate de 7 turnuri/cetăți (precum în stema principilor din familia Bathory).

c) Asociația „Drum Nou”

În luna martie 2013, în Făgăraș a luat ființă „Asociația *Neuer Weg*” (*Verein Neuer Weg*). Aceasta are drept scop declarat protecția mediului înconjurător, a patrimoniului construit, a drepturilor civile, a valorilor regionale și europene. În conducerea asociației se află câțiva sași veritabili, precum și doi sași încuscriți cu români, Willy Schuster și Erwin Albu. Asociația patronează site-ul „*Neuer Weg*” („Drum nou”), urmaș al cotidianului apărut în 13 martie 1949 la inițiativa Comitetului Antifascist German. Publicația respectivă susține așa-numita doctrină a „transilvanismului”, deci dezmembrarea României, publicând articole cu tentă antiromânească și regionalist-extremistă.²² Așa-ziii „transilvaniști” agită spiritele pentru desfacerea României în „regiuni istorice”,

²⁰ <https://www.facebook.com/LigaTransilvaniaDemocrata/>

²¹ <http://www.informatia-zilei.ro/sm/asociația-hid-organizează-o-conferința-internațională-de-autonomie-la-satu-mare/>

²² <http://www.neuerweg.ro/de-ce-liga-transilvania-democrata/>

la loc de frunte punând Transilvania. Ultima întâlnire a acestora a avut loc la Sibiu, în 28 decembrie 2013,²³ iar româno-germanul Willy Schuster a adoptat următorul slogan cu referire la Transilvania: „*Ne luăm țara înapoi!*” (*Visszavesszük az országot !!!/ Wir holen uns unser Land zurück !!!*). Acest slogan apare și pe pagina de *Facebook* a lui Sabin Gherman, precum și pe alte pagini revizioniste, care au instituit titlul de „ardeleanul anului” pentru autonomiști, revizionoști sau secesioniști.²⁴ Cei doi româno-germani, Erwin Albu și Willy Schuster, promovează la vedere o politică având drept țintă dezmembrarea României, întrucât poartă cu ei același steag pe care-l poartă și reprezentantul Ligii „Transilvania Democrată”.

(*va urma*)

Dr. Aurel V. David

²³ <http://www.neuerweg.ro/rezumatul-intalnirii-transilvanistilor-sibiu-28-decembrie-2013>

²⁴ www.facebook.com/erwin.albu/posts/10203256609876026

EVENIMENT DE EXCEPȚIE LA PRUNDENI

În perioada 12-14 iunie a avut loc în comuna Prundeni (jud. Vâlcea) cea de-a treia ediție a Sesiunii de comunicări științifice sub genericul „*Știința, Istoria, Armata și Serviciile Speciale în Apărarea României*”. Acțiunea, desfășurată sub egida Academiei Oamenilor de Știință din România, a fost organizată de Societatea Culturală Art-Emis (director Ion Măldărescu) și de Sucursala Vâlcea a ACMRR-SRI, cu sprijinul Primăriei

Prundeni, a inimosului primar Ion Horăscu, în primitoarea sală a Ateneului Sătesc Zăvideni (com. Prundeni). Evenimentul a fost onorat cu prezența de prefectul județului, Dumitru Nicu Cornoiu, de subprefectul Aurora Gherghina, de vicepreședintele CJ Vâlcea Dumitru Perșu, de numeroși istorici, ziariști, cadre militare, cu toții iubitori de țară și de istorie.

Din partea ACMRR-SRI au fost prezenți col. (r) Filip Teodorescu, președintele Asociației, prof. univ. dr. Cristian Troncoță, gl. bg. (r) Ion Stoica, col. (r) Tiberiu Tănase, col. (r) Mihai Uță, col. (r) Valerică Vișan, acesta prezentând și o foarte interesantă expoziție de machete cu tematici militare. A fost transmis un mesaj din partea generalului colonel (r) Iulian Vlad.

Printre comunicările relevante pentru contribuția la promovarea culturii de securitate sunt de menționat: „*Folosirea semnalelor slabe și a informațiilor cu potențial prevestitor în știința securității*” (prof. univ. dr. Ilie Bădescu), „*Francmasoneria în atenția Securității*” (Dr. Florian Bichir), „*Serviciile*

speciale ale României și noile provocări de securitate” (Dr. Monica Ghiurco¹), „*Constituirea alianțelor despre securitatea vulnerabilă*” (gl (r) prof. dr. Mircea Chelaru) „*Criza din România anilor '80, componentă a Planului Dniestr*” (prof. univ. dr. Corvin Lupu), „*Efectele parteneriatului strategic al SUA cu România*” (col. (r) Ion Petrescu), „*Discursul antisecurist în spațiul public românesc – decembrie 1989*” (gl. bg. (r) prof. univ. dr. Cristian Troncotă), „*Serviciul Român de Informații – Un sfert de secol de istorie*” (gl. bg. (r) Aurel I. Rogojan), „*Informația, cea mai veche, perfecționată și perfectibilă armă din arsenalul umanității*” (col. (r) prof. univ. dr. ing. Marian Rizea), „*Puncte de vedere privind conducerea Serviciului Special de Informații în anul 1944*” (col. (r) dr. Tiberiu Tănase).

Și de această dată, sesiunea s-a constituit într-o adevărată lecție de românism, demnitate și patriotism, „un regal istoriografic”, după cum aprecia publicistul Florian Bichir.

NOTE DE LECTURĂ

Serviciile secrete românești în perspectivă istorică

Colegul nostru Marian V. Ureche ne oferă spre lectură și aprofundare *Istoria serviciilor secrete românești până la 1944*, al cărei prim volum (*De la Burebista la Ștefan cel Mare*) a fost publicat recent la Editura Paco.

Lucrarea dezvoltă preocupările anterioare ale autorului, punând în lumină modul în care, din cele mai vechi timpuri, succesul acțiunilor militare și politice a fost facilitat – și adesea determinat – de suportul informativ secret oferit de structuri specializate, la început informale apoi legal instituite, având ca principală misiune apărarea interesului și valorilor naționale.

Autorul pornește de la necesitatea nuanțării tezei – frecvent formulate în istoriografia autohtonă – privind fixarea domniei lui Alexandru Ioan Cuza ca moment de început al istoriei serviciilor secrete românești. De asemenea, consideră necesară explicarea a ceea ce el numește, în cazul României respectivei perioade, „*situația paradoxală de a avea un serviciu de informații, cu acte în regulă, lipsit practic de informații concludente... și de a ignora istoria de până acum în care s-au produs informații valoroase și utile,*

¹ Autoarea a avut amabilitatea să ne pună la dispoziție materialul pe care-l prezentăm în acest număr al revistei. Îi mulțumim și pe această cale.

spectaculoase chiar, dar care n-au beneficiat de un act juridic care să le ateste existența și activitatea”. Pe această bază, autorul dedică primul capitol al lucrării evoluției serviciilor de informații până la sfârșitul secolului XVI, continuând, în acest prim volum, cu activitățile de tip informativ consemnate în spațiul românesc de la perioada daco-geților până la și incluzând domnia lui Ștefan cel Mare.

Un alt considerent mărturisit de autor ca fiind la originea laudabilului său demers este dorința de a contracara ceea ce el numește „*strădaniile cu care se acționează pentru impunerea tezei periculoase potrivit căreia, în prezent,*

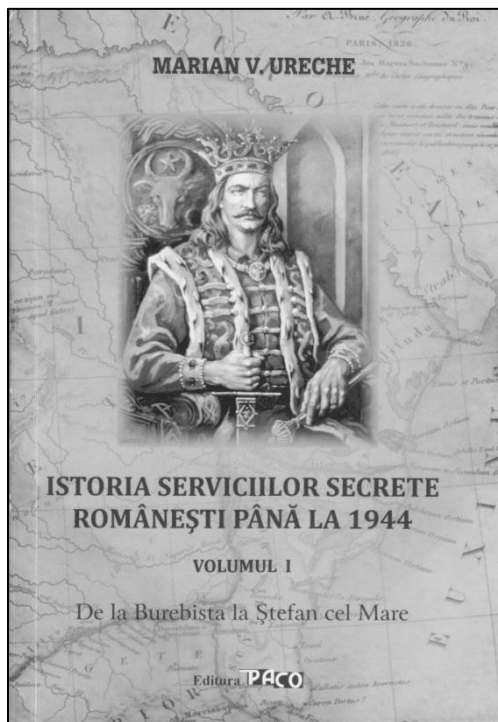
românii în lume n-ar avea decât prieteni...”, o teză care, în opinia sa, duce la ideea că „*activitatea serviciilor secrete românești devine inutilă, lipsită de obiect, ori pur și simplu o dovadă a existenței unui naționalism lipsit de suport*”.

Cartea incită la gândire, provoacă aprofundarea unor zone mai puțin cunoscute ale istoriei și ale activității de informații, sprijinind efortul pentru construirea și dezvoltarea încrederii în cei ce adună și pun informația la dispoziția societății.

O nouă „istorie secretă”

Autor al best-sellerului *CIA. O istorie secretă*, jurnalistul american Tim Weiner revine în atenția cititorilor interesați de istoria serviciilor speciale cu o nouă monografie, intitulată ***FBI. O istorie secretă***, prezentată recent cititorilor români de către Editura Litera.

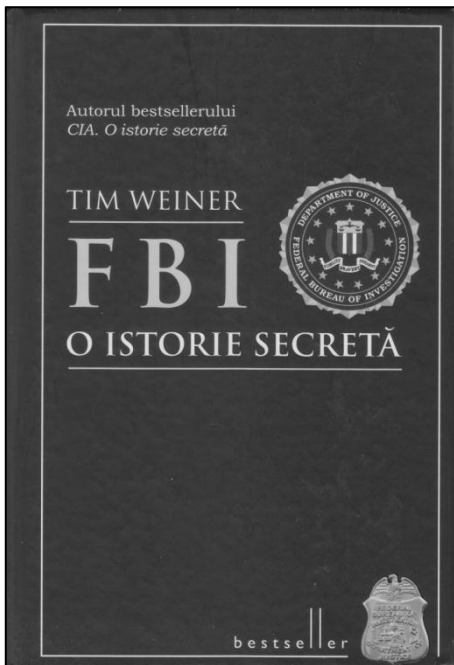
Lucrarea – care sintetizează date cuprinse în peste 70000 pagini de documente recent declassificate, inclusiv din dosarele secrete ale legendarului

șef al FBI J. Edgar Hoover, și consemnează mărturii de la peste 200 foști² și actuali lucrători ai Biroului – abordează istoria FBI prin prisma principalei sale misiuni, adesea ocultată de latura „polițienească” a activității Biroului, și anume cea de serviciu secret de informații. Autorul subliniază din primele rânduri ale volumului că „*strângerea de informații secrete despre teroriști și spioni este astăzi prima și cea mai importantă misiune a Biroului, iar lucrurile au stat așa în cea mai mare parte a ultimului secol*”.

Cum era și firesc, o importantă parte a lucrării se referă la controversata personalitate a lui J. Edgar Hoover și la modul în care acesta a condus Biroul timp de peste jumătate de secol. În opinia autorului, Hoover a fost „*un Machiavelli american. Era perspicace, viclean și nu a încetat niciodată să-și supravegheze inamicii. A fost un părinte fondator al spionajului american și arhitectul serviciului de supraveghere în statul modern... Pentru a asigura securitatea națională a recurs la lupta politică și conducerea din umbră, sacrificând deseori moralitatea*”.

Autorul abordează cu mult curaj și problema – de maxim interes pentru

cititorul zilelor noastre – a conflictului permanent în care se află conducătorii FBI, între obligația de a respecta drepturile și libertățile consfințite de Constituția SUA și necesitatea utilizării în misiunile specifice a unor mijloace și metode care le pot încălca. Lucrarea consemnează că, adesea, astfel de încălcări au fost solicitate de conducerea politică, autorul subliniind că, în războiul împotriva teroriștilor și spionilor, „*comandanții din această bătălie – președinți, procurori generali și directori ai FBI deopotrivă – au uzat și au abuzat de puterile lor în numele securității naționale*”.

Cu toate acestea, sunt consemnate

² Compilate de *Societatea Foștilor Agenți FBI*, care deține drepturile de proprietate intelectuală și care a aprobat scris și verbal citarea lor (mențiunea autorului).

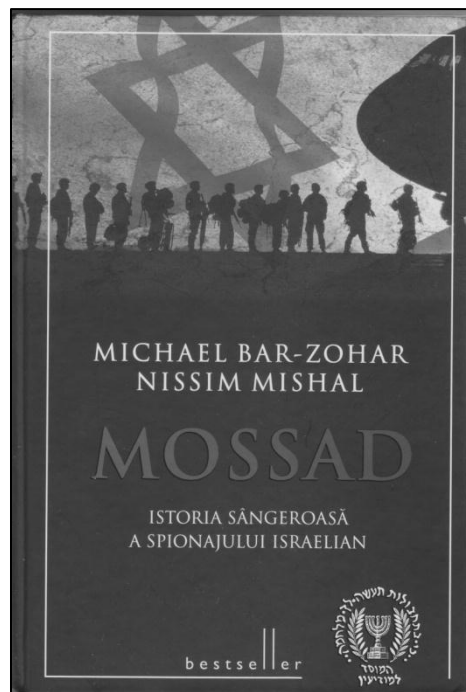
și cazurile când J. Edgar Hoover a refuzat să execute ordine ilegale ale președintelui Nixon, respectiv când Robert Mueller, director al Biroului – numit la 4 septembrie 2001, cu doar o săptămână înaintea atacului de la 11 septembrie – și-a prezentat demisia, refuzând să execute dispoziții ale președintelui Bush privind unele misiuni ilegale de supraveghere și declarând că „*nu vom câștiga războiul împotriva terorismului dacă ne pierdem libertățile în această luptă*”.

Robert Mueller a rămas în funcție pe întreaga perioadă de zece ani (limita mandatului de director al FBI, stabilită de Congresul SUA după moartea lui J. Edgar Hoover), apoi încă doi ani, la solicitarea președintelui Barack Obama aprobată de Senat, până în septembrie 2013. Sub conducerea sa a fost elaborat un nou set de linii directoare pentru investigațiile informative ale FBI, care constituie, în opinia specialiștilor, primul manual realist pentru activitatea unui serviciu secret de informații într-o democrație deschisă. Cât despre *Big Brother*, autorul concluzionează că americanii, poate „*nu-l iubesc, dar știu că el face de-acum parte din familie*”.

MOSSAD-ul privit din interior

Colecția *Bestseller* a Editurii Litera a inclus recent pe lista aparițiilor sale volumul monografic *Mossad. Istoria sângeroasă a spionajului israelian*, semnat de Michael Bar-Zohar, politician (fost membru al *Knesset*-ului), biograf oficial al lui Shimon Peres și al lui David ben Gurion, dar și expert în istoria serviciilor speciale israeliene, și de Nissim Michal, cunoscut om de televiziune israelian.

Lucrarea prezintă câteva din operațiunile secrete ce au făcut celebritatea Mossad-ului, între care capturarea lui Adolf Eichmann, anihilarea grupării „Septembrie negru”, distrugerea facilităților nucleare siriene, eliminarea savanților iranieni implicați în programul nuclear, capturarea sau

anihilarea unora din cei mai periculoși teroriști ai lumii. Sunt, de asemenea, prezentate figurile unora din șefii de legendă ai serviciului, între care Isser Harel și Meir Dagan, „omul care a redat onoarea Mossad-ului”.

Volumul se bazează pe interviuri cu numeroși foști conducători și ofițeri ai Mossad-ului, numele multora dintre ei nefiind dezvăluite, precum și pe o serie de documente nepublicate anterior. Un alt merit al volumului este încercarea autorilor (în bună măsură reușită) de a „separa informația originală de invențiile unor minți fertile”, coroborând sursele ebraice cu cele disponibile în Occident. Prima versiune a cărții, apărută în 2010, a figurat timp de 70 de săptămâni pe lista de *best-seller-uri*, stabilind un record de vânzări pe piața israeliană.

PAGINI LITERARE**MIRCEA DORIN ISTRATE****IMNUL ȚĂRII**

*Motto: „Imnu-i pentru suflet cânt înălțător,
Bun de pus pe rană, leac vindecător,
El îmbărbătează și ne face bravi
Întărind credința celor care-s slabi”*

Vorbă-nfiorată, mare, arzătoare
‘Nalță imnul țării spusa-i în cuvinte,
Ca-n smeritul clipei facă sărbătoare
Pentru nemurirea dușilor ‘nainte.

În altar de suflet, ziua care vine
O să-mi veșnicească binele din noi,
Și clădește-n suflet vise de Columne
Să răscoale simțuri adunate-n voi.

Să-ntărească brațe, să ne urce-n zboruri
Ca să trecem timpuri pline de nevoi,
Nalțe al nost’ spirit până sus la nouri,
Din ce-am fost nimicuri, facă-ne eroi.

Ne aduc-aminte zile mari ca pilde,
Neamul ce în fapte s-a jertfit mereu,
Dragostea de țară care nu se vinde,
Umărul de frate pus când e la greu,

Cine sunt strămoșii cei de începuturi
Ce ne-au pus în minte dorul de mărire,
Și puteri de taină mestecate-n luturi
Ca s-avem în lupte, crez de nemurire.

Viața lăcrimată, scurta bucurie,
Domnul ce-i deasupra veghetor în toate,
Ce ne-a pus aicea pentru veșnicie
S-apărăm moșia, prin slăvite fapte.

Mergători prin viață vom sui cărarea
 Ce ne duce-n slava lumii care vine,
 Cu trecutu-n cuget, ne vom ști menirea,
 Cu speranța-n Domnul, vom visa la bine.

Asta spune imnul în cuvinte vrute
 Să aprindă spuza rugului din noi,
 Ca să dea onoare, cinste și virtute
 Celui slab acuma, mâine-ntre eroi.

LIMBA NOASTRĂ

*Motto: „Limba noastră-i limbă veche încifrată-n Tărtărie,
 Ce-au vorbit-o moșii noștri prin Carpații înstelăți,
 Ea e veche ca și timpul, plămădit din veșnicie,
 Giuvaer dintr-o comoară, împărțită între frați”*

Păstorindu-și din ‘ceputuri turme pe-un picior de plai
 Din cuvinte unse-n miere șlefuit-au Miorițe,
 Ce din tată-n fiu trecut-au prin frumoase guri de rai,
 Să se știe că de-aicea, ni se trag a noastre vițe.

Întinzându-și peste lume cea moșie și averea
 În cuiabarul viețuirii înmulțitu-s-au străbunii
 Și-ntorcând mereu țărâna și-au luat de-aici puterea
 Ca vecinii să îmi știe, că pe-aici, ei sunt stăpânii.

Mai apoi, trecând prin timpuri, tot mergând în urma turmei
 Au ajuns spre malul lumii ca să pună stâlpi de țară,
 Iar pe-acolo, cap de neamuri au rămas, cu dorul mumei
 Cu-a lor zei, cu dulcea limbă ca o zi de primăvară.

Azi, din ce am fost odată suntem doar o amintire,
 Mult prea blânzi și prea slugarnici din ce-am fost mai altădat,
 Cu vecini perfizi și hulpavi, ce ne fură în neștire
 Trupul țării și averea, ce străbunii le-au lăsat.

Numai limba și credința ne mai țin uniți în vreme
 Și speranța, că odată mai veni-va un Mihai,
 Ce s-adune laolaltă, sub înaltele-i însemne
 Ce furatu-ne-au străinii, și pe cei de-un singur grai.

DE CITESC A TALE VERSURI

Lui Eminescu, Luceafărul limbii române.

De citesc a tale versuri mă-nfior cătând cu gândul
Spre Măritul, care-n-cuget ți-a turnat dumnezeire
Și-n cuvânt ți-a pus simțire, iar cel suflet miruindu-l
La 'nălțat peste a noastre, să se facă nemurire.

Tu, în slova-ți mângâiată pus-ai jalea și cu dorul
Și iubirea să ne urce spre cerescul cel divin,
Nerăbdarea tinereții, mări de lacrimi și fiorul
Ce să-mbete-a noastre inimi, ca pocalele cu vin.

Mai apoi, în nopți cu lună ne-ai purtat prin universuri
Să ne-arăți nemărginirea lumilor de-acol' de sus,
Cum genuni ce nasc luceferi, înlăuntrul unor versuri
Tăinuiesc iubiri mărețe, petrecute în ascuns.

Iar pe lacul plin de nuferi tremurând în unduire
Sub ascunsul unui nour, pe o noapte înstelată,
La o tânără codană îndulcită cu iubire
I-ai vândut un roi de stele, pentr-o gură sărutată.

Când în codrul de aramă ți-ai ascuns copilăria
În poiana înflorată sub o buză de izvor,
Ai știut că vine-o vreme când te-ncearcă nostalgia
Și-ntr-o lacrimă usca-vei fierbințeala unui dor.

În scurtimea vieții tale moșii ți i-ai pus în ramă
Ca aminte să-ți aducă de măririle trecute,
Când pe domnul și prostimea îi dorea aceeași rană
Și-mpreună sângerat-au în onoare și virtute.

Când te-ai dus din astă lume în vecia ta cerească
Domnul te-a aprins Luceafăr sus pe boltă-n nemurire,
Iar în urma ta lăsat-ai, din cea limbă românească,
Mierea dulcilor cuvinte, să se facă nepieire.

Când citesc a tale versuri, bobi de lacrimi de pe geană
Cad pe sufletu-mi ce încă se-ndulcește cu-al tău vers,
Și atunci te văd cu gându-mi ca pe-un sfânt fără prihană
Ce-nsfîntește a sa urmă, colindând prin univers.

EMIL DREPTATE**EU ȘTIU O GARĂ**

Eu știu o gară rătăcită-n vis,
Spre ea mereu vin trenuri paralele,
Și stau să le aștept într-un târziu,
Tu poți veni cu-oricare dintre ele

Dar trenurile vin și-au și trecut
Și gesturi nedecise mă-mpresoară,
Tu ești un călător ce n-a știut
Să se oprească-n nici o gară

CINE-A STRIGAT

Cine-a strigat, cine-a visat,
Un ied trecu-n bătaia puștii,
Pe pușcă cerul s-a lăsat

Și are vânătorul ochi de cer
Sângeră urma lui în stele
Lumina cade grea, de fier

Ce strigăt e? Cine e vis?
Ori eu trec în bătaia zilei...
Cărarea pe colină s-a deschis

Și nu-i mai mult decât cuvânt
Când simt lumina cum se naște
Să mă dezbrace pe pământ

CORIN BIANU

ALCĂTUIRE

Tăcerea alcătuită din lacrimi
Sunătoare ca banii de argint,
Solzi nenumărați,
Bat la poarta auzului.

O mantie de solzi acoperă
Planeta pe care mă aflu,
Luciul lor stăruitor
Îmi străpunge vederea
Până în tainițele memoriei.

Și iată-mă căutând cu înverșunare
Un trup de sunet, o cheie,
Ca să subjug nemărginirea ...

IZVORÂND DIN LUMINA EI

Cuvântul, cel de toate zilele,
Ca o unealtă de lucru
Și tot el,
Rodul trudei poetului,

Mă plec sfios
Asupra multimilenarului grai românesc,
Aidoma nenumăraților făurari
Ai minunilor demiurgice –
Numai Patria ne poate aduna laolaltă,
Pe fiecare cu harul său.

Cunună strălucitoare
Pe fruntea Patriei
Devine poemul meu ...

GEORGE VLAICU**DORINȚĂ**

în fiecare dimineață sărut
cu evlavie lumina zilei
și-i sorb roua
ce pare a fi
pur și simplu o lacrimă
de părere de rău
pentru timpul trecut sau
de speranță pentru veșnicia
nemuririi noastre

de-aș fi trecut nepăsător
pe lângă scurgerea secundeii
aș fi îmbătrânit mai devreme
cu nu știu câte ere

Mamă,
dă-mi pământul
de-a-ntregul să-l cuprind în brațe ...

DESCOPERIRE

șoapta frunzei căzând
atât de sălbatic
prin liniștea clipei
e logica amintirilor mele
prin inima gândurilor
tot astfel
secundele de ploaie
sentimentală
ce-mi lovesc adesea pleoapele
sunt doruri
și patimi
nestăpânite
neastâmpărate

GHEORGHE TRIFU

RONDELUL DEMNITĂȚII

Mă întreb, ce-i demnitatea?
O substanță volatilă,
Ori din conduită-i partea
Pentru unii inutilă?

O fi precum este cartea
Căreia-i lipsește unica ei filă!
Mă întreb, ce-i demnitatea,
O substanță volatilă?

În derivă-i societatea
Și viața-i tot mai dificilă,
La tarabe se vinde onestitatea
Demnitatea fuge după bani, umilă.

Azi, aceasta-i demnitatea!

RONDELUL CARACTERULUI

Am căutat, pe bulevard, caracter
Și doar unul am găsit
Era frig și era ger
De aceea, poate, obosit.

Ciudat era și era stingher
Altele, de ce-or fi lipsit?
Am căutat, pe bulevard, caracter
Și doar unul am găsit!

Rar, precum un giuvaer
Sau din casă să nu fi ieșit?
Or exista și caractere, sper,
Le-am căutat în loc nepotrivit?

Am căutat, pe bulevard, caracter...

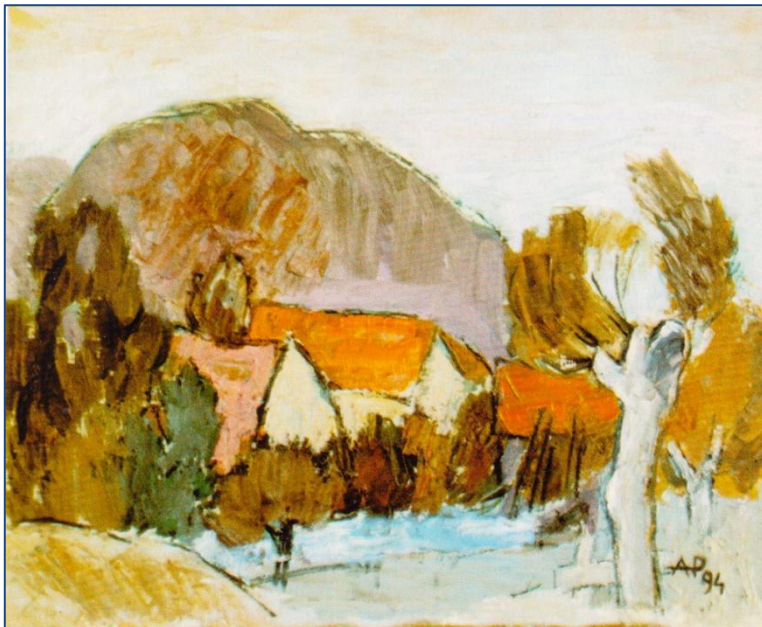
RONDELUL VÂNZĂTORULUI DE ILUZII

Vinde castele de nisip și iluzii,
Doar este un versat negustor
De pe patul cu perfuzii
Vinde Himalaya și Bosfor.

Să-i arunci doar câteva aluzii,
Pentru el totul este ușor,
Vinde castele de nisip și iluzii
Doar este un versat negustor.

Banii ți-i ia, și fără concluzii,
Dacă să cumperi ai fost doritor.
Nu faceți pe naivii și surzii,
Evitați asemenea negustor

Care vinde castele de nisip și iluzii.

DIN VIAȚA ȘI ACTIVITATEA ACMRR – SRI

- În contextul participării la Sesiunea de comunicări științifice „Știința, Istoria, Armata și Serviciile Speciale în Apărarea României” (Prundeni, 12-14 iunie), **col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI a acordat un interviu publicației „Indiscret de Oltenia”**, consemnat de jurnalistul Crișu Popescu și intitulat „*Cine se teme de serviciile secrete înseamnă că are motive*”. Interviul, pe care-l prezentăm în deschiderea acestui număr al revistei noastre, a apărut în nr. 499 al publicației (17 iunie), fiind preluat și de alte ziare locale. Jurnalistul vâlcean a prezentat interviul menționat, precum și aspecte de interes din revista „*Vitralii – Lumini și umbre*”, în cursul emisiunii „*Idei în actualitate*” prezentată **la postul de televiziune Vâlcea Unu** la 18 și 19 iunie a.c.
- La inițiativa vicepreședintelui Sucursalei **Bihor**, col. (r) Dumitru Ogășanu, în perioada **7 – 11 mai** s-au derulat o serie de activități reunite în cadrul **Sesiunii cultural-științifice „România și Europa” – Festivalul Menemurut**, organizat în colaborare cu Asociația Pro România Europeană, Universitatea din Oradea și celalalte asociații locale ale veteranilor militari. Manifestările au inclus un bogat program de expuneri științifice, vizite la obiective economice și culturale, momente artistice, care au fost reflectate de mass-media bihoreană.
- În ziua de **13 mai**, Sucursala **Argeș** a organizat o **întâlnire** a membrilor săi **cu directorul Casei Sectoriale de Pensii** a SRI, în cadrul căreia au fost abordate probleme legate de legislația actuală și viitoare privind pensiile militare de stat.
- Sucursala **Vâlcea I-a omagiat**, la **23 mai**, pe **col. (r) Ovidiu Popescu, la împlinirea frumoasei vârste de 80 de ani**, participanții aducând elogii acestui valoros profesionist al informațiilor, care a fost și primul președinte al Sucursalei. Sărbătoritului i-au fost înmânate o plachetă și o diplomă omagială.
- În perioada **27 mai – 1 iunie**, Sucursala **Galați** a fost invitată să participe la ediția a șaptea a **Festivalului național al Cărții „Axis Libris”**, organizat de Biblioteca județeană „V. A. Urechia”. În acest cadru a fost organizată, la 30 mai, în prezența col. (r) Filip Teodorescu, președintele ACMRR-SRI și a

scriitorului Paul Carpen, redactor șef adjunct și revistei, prezentarea volumelor „*Adevăruri incomode*”, „*Adevăruri necesare*” și „*Adevăruri evidente*”.

În cadrul evenimentului, prof dr. Zanfir Ilie, directorul Bibliotecii „V. A. Urechia”, a evocat proiectul publicistic al Asociației, revista „*Vitralii*” subliniind „*multitudinea datelor oferite cititorilor, corectitudinea și realitatea acestora*”.

- Sucursala **Neamț** a fost în acest an organizator principal al festivităților dedicate pe plan local Zilei Rezervistului Militar (**31 mai**). Între evenimentele organizate, au fost apreciate în mod deosebit ședința festivă și expunerea prezentată de președintele Sucursalei, referitoare la evoluția și organizarea cadrelor militare în rezervă și în retragere din România începând de la înființarea acestora în 1864 și până în prezent. Evenimentele au fost amplu reflectate de mass-media locale.
- Membri ai Sucursalei **Sibiu** au participat, în ziua de **3 iunie**, la o excursie în orașul Bistrița, care a cuprins și o reuniune cu colegii din Sucursala **Bistrița-Năsăud**.
- La **17 iunie**, veteranii sibieni au primit vizita unui grup de colegi din Sucursala **Hunedoara**, care au vizitat Muzeul Bruckental și orașul Sibiu.
- La **24 iunie** Sucursala **Galați** a organizat la Poligonul Mălina un eveniment sportiv la care au participat 45 de colegi și care a inclus o competiție de tir, jocuri de fotbal, tenis de masă, șah, volei etc.
- Membrii Sucursalei **Neamț** au participat, alături de reprezentanții celorlalte Asociații ale Cadrelor Militare în Rezervă și Retragere, la ceremonia militară prilejuită de **Ziua Imnului Național** al României (**29 iulie**), desfășurată în Piața Tricolorului din municipiul Piatra Neamț.
- Conducerea Sucursalei **Cluj** a organizat pentru membrii săi trei excursii, între care una în afara frontierelor naționale, vizitând trei state, iar celelalte două pe rute interne. În toate cele trei excursii s-au vizitat obiective turistice, precum și locuri cu rezonanță și semnificație în istoria Europei și, respectiv, în istoria națională a României.
- La **7 iulie** Sucursala **Dâmbovița** a organizat pentru membrii săi o excursie în județul Brașov, cu vizitarea cetății Râșnov și a Castelului Bran.
- Sucursalele Asociației au organizat și în acest trimestru **momente festive** în care i-au omagiat pe cei care au activat în structurile naționale de informații și au ajuns la vârsta senectuții, dar și pe mai tinerii seniori, începând cu

vârsta de 60 de ani. A fost evocată activitatea pe care au desfășurat-o cu dăruire și responsabilitate dedicată apărării intereselor Patriei, protejării valorilor ei fundamentale. Participanții și-au reamintit momente frumoase, reușite sau mai puțin fertile din munca lor, sperând să se revadă peste viitorii cinci ani.

- **Colonel (r) ing. Petre Repcaru**, membru al Asociației, a întocmit un **documentar privind tratamentul medical pe care l-a urmat la o clinică privată din Germania pentru a trata adenomul de prostată**. Ofițerul, cunoscător al limbii germane, oferă în lucrarea sa o bogată informație medicală, descriind, în detaliu, practicile medicale utilizate de clinica germană. Documentarul a fost difuzat structurilor teritoriale ale Asociației pentru a fi consultat de către cei interesați.

PREZENȚI ÎN VIAȚA ȘI CULTURA CETĂȚII

- La **18 august**, președintele ACMRR-SRI, col. (r) Filip Teodorescu, directorul revistei „*Vitralii – Lumini și umbre*” și un grup de membri ai redacției au răspuns solicitării de a contribui la **documentarea unui serial** pe teme de istorie recentă ce va fi difuzat de **postul TV franco-german Arte**. Discuția a fost purtată cu realizatorul francez **Jacques Malaterre**, căruia i-au fost oferite materiale apărute în revistă pe problematica abordată.
- Membri ai Sucursalelor Asociației au participat, în cursul **lunii mai**, la festivitățile organizate de autoritățile locale cu prilejul sărbătoririi zilei Independenței și a zilei Eroilor.
- La **5 iunie**, membri ai Sucursalei **Harghita** au participat la vernisajul expoziției „Eroul Necunoscut”, organizată de Muzeul Militar Național din București și filiala locală a Asociației Naționale Cultul Eroilor „Regina Maria”, condusă de colegul nostru col. (r) Ilie Mohora.
- Membri ai Sucursalei **Harghita** au participat la proiectele „Tradiție și modernism”, respectiv „Tineri fără fumuri”, cofinanțate de Primăria din Miercurea Ciuc și implementate de Asociația pentru siguranța comunitară și antidrog – filiala Harghita, coordonată de colega noastră col. (r) Adreana Teslovan.
- Colegului nostru, apreciatul eminescolog **prof. dr. Gheorghe Ene**, i-a fost **decernat premiul „Eminescu – ziaristul” pe anul 2015**, în cadrul Seratei „Eminescu jurnalistul”, organizată la 22 iunie de către Uniunea Ziaristilor Profesioniști din România la sala de expoziții „Constantin Brâncuși” de la Parlamentul României.

Scrisoare adresată conducerii ACMRR-SRI de către Fundația Europeană Titulescu

Fundația Europeană Titulescu

Președinte

11 iunie 2015

Stimate domnule colonel,

În numele Fundației Europene Titulescu și al meu personal, doresc să vă adresez sincere mulțumiri pentru amabilitatea și disponibilitatea pe care le-ați manifestat în a accepta invitația de a ține o prelegere în cadrul cursului "**Diplomația "vizibilă" și diplomația "invizibilă" – politică externă, servicii de informații și securitate națională**".

Cursul s-a bucurat de aprecierea unanimă a participanților, printre aspectele pozitive fiind remarcate nivelul calitativ ridicat al expunerilor și profesionalismul lectorilor, precum și caracterul interactiv și dinamic al prelegerilor. Așa cum reiese și din chestionarele de evaluare, cursul și-a atins obiectivul principal, anume acela de a pune la dispoziția participanților instrumentele necesare pentru o înțelegere aprofundată a mecanismelor ce caracterizează relația dintre diplomație, servicii de informații și deciziile de politică externă.

În speranța că, și pe viitor, vă veți alătura proiectelor Fundației Europene Titulescu, vă rog să acceptați, stimate domnule colonel, expresia considerației mele deosebite.

Adrian NĂSTASE

Domnului col.(r) Filip TEODORESCU

Președintele Asociației Cadrelor Militare în Rezervă și în Retrageră din
Serviciul Român de Informații

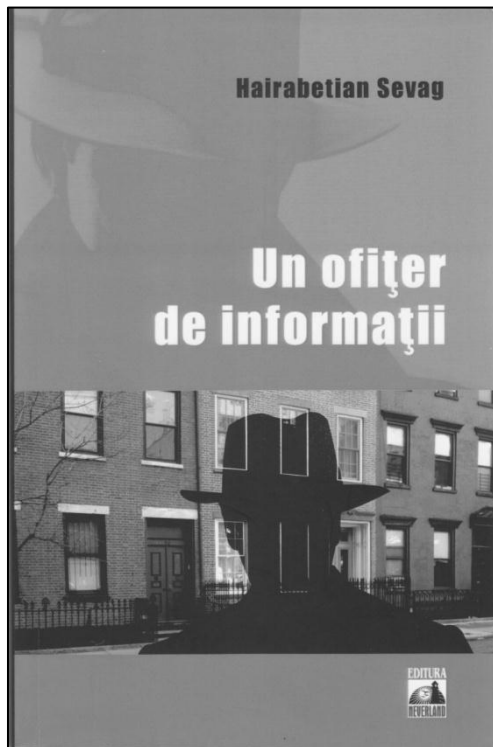
Șos. Kiseleff nr. 47, sector 1, București, România

website: www.titulescu.eu; tel: 021 222 19 83; Fax: 021 222 19 82; e-mail: mihaela.draghici@titulescu.eu

NOI APARIȚII EDITORIALE

Cu romanul „*Un ofițer de informații*”, apărut recent la Editura Neverland, colegul nostru de redacție Hairabetian Sevag ne oferă nu doar o continuare a volumului de succes „*Biroul 2 în acțiune*”, ci și un curajos demers prin care abordează, cu mijloacele beletristicii, perioada anilor 1947 – 1958 (anul plecării trupelor sovietice de ocupație), una dintre cele mai zbuciumate și dramatice perioade ale istoriei românești.

Evoluția și acțiunile ofițerului de informații Alin Cernescu (eroul romanului anterior) – prezentate cu meșteșug literar, dar care lasă să se întrevadă și bogata experiență de viață și profesională a autorului – sunt înfățișate și folosite pentru a evoca unele din momentele de tensiune ale istoriei românești, cum ar fi cel al abdicării regelui Mihai I, dar și perioada de tristă amintire a „consilierilor” NKVD impuși de ocupant pentru a controla serviciul special românesc. Trebuie să notăm aici remarcabilele „portrete” ale celebrilor Gheorghe Pintilie (Pantelei „Pantiușa” Bodnarenco) și Alexandru Nicolski (Grunberg), spioni sovietici arestați de Siguranța românească și deveniți coordonatori ai Securității după înființare.

Cartea este o lectură incitantă nu numai pentru perioada de vacanță, ci și pentru că, asemenea volumului precedent, îndeamnă la cercetarea și aprofundarea istoriei recente a României, dincolo de clișeele vehiculate din păcate de numeroase mass-media atrase doar de senzație și *rating*.

„VITRALII – LUMINI ȘI UMBRE” – PREZENȚĂ ȘI ECOURI

Ca în fiecare număr, prezentăm în cele ce urmează unele dintre ecourile recepționate la redacție în legătură cu interesul cu care revista „*Vitralii – Lumini și umbre*” este primită în mediile instituționale preocupate de problematica securității naționale, în presa de specialitate și în rândul marelui public.

- Profesorul Carol Koka semnează, în publicația „**Actualitatea Sătmăreană**” din 16 iulie, o amplă prezentare a numărului 23 al revistei, sub titlul „*Revista de cultură și educație patriotică Vitralii, la un nou număr de excepție*”
- Cotidianul „**Renașterea bănețeană**” semnalează apariția numărului 23 al revistei, despre care menționează că este „*o publicație scrisă pentru cititorii care doresc să înțeleagă evenimentele politice trecute, prezente și viitoare*”. Se precizează, printre altele, că „*în cuprins au inserate articole cu specific militar, dar și materiale de cultură generală*”.
- Numărul 23 al revistei a fost prezentat și de publicația sibiană „**Tribuna**” din 23 iulie.
- Numărul 22 al revistei a fost prezentat la postul de televiziune „**Curier TV Argeșean**”, în cadrul emisiunii interactive „*Viața politică – socială a cetății*”, participanților la emisiune fiindu-le acordate exemplare ale revistei.
- Publicația suceveană „**Crai Nou**” (din 18 februarie, respectiv 15 mai) reține din numerele 21 și 22 ale revistei articolele referitoare la prezența pe teritoriul țării noastre a „turiștilor” sovietici în decembrie 1989, precum și la conceptul diversionist privind „moldovenismul”.

* * *

Continuăm, în acest număr, prezentarea unora dintre lucrările **pictoriței Angela Popa Brădean**.

oooOOOooo